

მსახურნი
ქალწულნი

სამხატვრო
სახელები

მომხმედი პირები

კარლოს მეშვიდე — საფრანგეთის მეფე.
დედოფალი იზაბელა — მისი დედა.
აგნესა სორელი — მისი საყვარელი.
ფილიპე კეთილი — ჰერცოგი ბურგუნდი.
გრაფი დიუნუა.

ლა შირი } მეფის ოფიცრები.
დიუ შატელი }

რაიმსის არქიებისკოპოსი.

შატონი — ბურგუნდიელი რაინდი.

რაული — ლოტარინგიელი რაინდი.

ტაღბოტი — ინგლისელთა მთავარსარდალი.

ლონელი } ინგლისელი სარდლები.
ფალსტოფი }

მონტგომერი — ვალისელი.

ორლენის მოხელენი.

ინგლისელი ჰეროლდი.

ტიზო დარკი — მდიდარი გლეხი.

მარგო } მისი ქალიშვილები.
ლუიზა }
უანა }

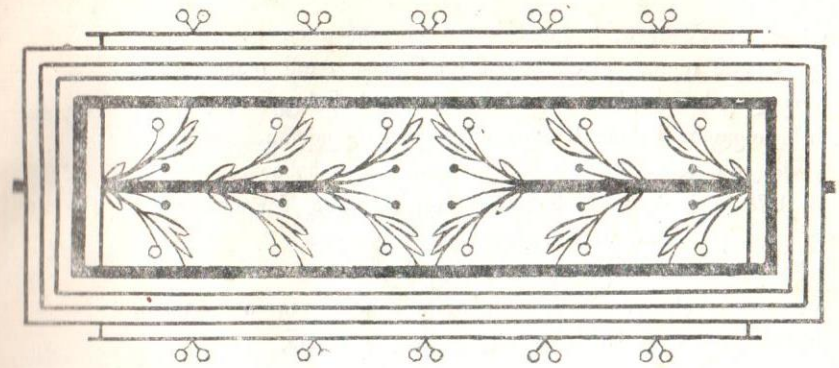
ვტიენი } მათი საქმროები.
კლოდ მარი }
რაიმონდი }

ბერტრანი — გლეხი.

შავი რაინდის მოჩვენება.

მენახშირე და მისი ცოლი.

ჯარისკაცები და ხალხი, დიდებულები, ებისკოპოსები, ბერები, მარშლები, მაგისტრები, კარისკაცები და სხვა მდუმარე პირები მეფის ამაღლაში.

კ რ ო ლ ო ბ ი

სოფელი

წინ მარჯვნივ სამლოცველოში ჰკიდია ღვთისმშობლის ხატი,
მარცხნივ დგას მაღალი მუხა

პირველი გამოცვლა

ტიზო დარკი. მისი სამი ქალიშვილი.

სამი ყრმა მწყემსი, მათი საქმროები.

ტიზო

დიხ, ძვირფასო მეგობრებო! ჩვენ დღეს ჯერ კიდევ
ერთ საფრანგეთის მცხოვრებლები თავისუფალი
და წინაპართა სამემკვიდრო მამულს განვაგებთ;
მაგრამ, ვინ იცის, ხვალვე ჩვენზე ვინ იბრძანებლებს!
ყოველ კუთხეში ინგლისელი ბატონობს ძალით,
თავის დროშებს რომ აფრიალებს ძღვევამოსილი,
და მის ცხენთაგან გაქელილა ყანები ფრანგთა.
პარიზი უკვე დამპყრობლებმა ჩაიგდეს ხელში
და დაგობერტის უძველესი, წმინდა გვირგვინი
უცხოელ ტომის შთამომავალს უმშვენებს თავსა.
ჩვენი მეფის ძე კი დევნილი დახეტიალობს
მესკვიდროებას მოკლებული თავის სამეფოში.
მის წინააღმდეგ მტრის ლაშქარში ამხედრებულან

თვით ბიძაშვილი, საფრანგეთის პირველი პერი,
და მეფის დედა, თვის საკუთარ შვილს რომ ღალატობს.
ირგვლივ სოფლები, ქალაქები ცეცხლს მისცემია,
უახლოვდება ხანძრის ალი ამ ტურფა ველებს,
ბრძოლის გარეშე ჯერ კიდევ რომ გადარჩენილა.

— სწორედ ამიტომ, მეზობლებო, ღვთისა შეწევნით,
მე გადავწყვიტე, სანამ კიდევ ეს შემოძლია,
ჩემი ქალები უზრუნველყო, დავაბინაო:
რადგან ომის ღროს ქალს სჭირდება დამცველი მტკიცე,
სიყვარულში კი ჭირს ადვილად გადაიტანენ.

(პირველ მწყემსს)

— მოდიო, ეტიენ, გასურთ შეერთოთ თქვენ ჩემი მარგო.
ერთი მიჯნა ჰყოფს ჩვენს მამულებს, მეზობლები ვართ,
გულისწადილიც საერთო გვაქვს; მწამს, რომ თქვენს შორის
კარგი ცოლ-ქმრობა დამყარდება!

(მეორე მწყემსს)

და თქვენ კი, კლოდ მარ,
სდუმხართ და დაბლა თვალმბსა ხრის ჩემი ლუიზაც?
ორ მოტრფილვე გულის კავშირს ხომ ვერ დავარდევ
მხოლოდ იმიტომ, რომ ამისთვის განძს არ მთავაზობთ?
ვისლა აქვს განძი? როს სახლ-კარი, ავლადიდება
ან მტერს დარჩება, ან საზარელ ცეცხლს ემსხვერპლება —
ამ საშინელ ღროს მამაცი ქმრის ერთგული მკერდი
ქალისთვის არის ერთადერთი თავშესაფარი.

ლუიზა

ჩემო მამავ!

კლოდ მარი

ჩემო ლუიზა!

ლუიზა (ვხვევა ჟანას)

ძვირფასო დაო!

ტიბო

თვითეულს მზითვად მიწას გაძლევეთ ოცდაათ აკრსა
და, ამის გარდა, ეზოს, გომურს და ცხვრების ფარას. —
ღმერთმა დამლოცა, ის კურთხევას მოგაგებთ თქვენაც!

მარგო (ვხვევა ჟანას)

შენც გაახარე მამაჩვენი, მოიქეც ჩვენებრ!
დე, ამ დღემ სამი მხიარული კავშირი შეკრას.

ტიბო

წა, მოემზადეთ! სახვალიოდ ქორწილსა ვნიშნავ;
მთელი სოფელი მსურს ზეიმზე მოვიპატიყო.

(ორი წყვილი ხელგაყრილი ვადის)

მეორე ვამოხვლა

ტიბო, რაიმონდი, ჟანა

ტიბო

ჩემო ჟანეტა, შენი დები ქორწილდებიან
და მათი ბედი გულს მიხარებს მოხუცებულსა;
შენ კი მაყენებ მწუხარებას, ჩემო უმცროსო.

რაიმონდი

რა გემართებათ! რატომ ჰკილავთ ქალიშვილს თქვენსას?

ტიბო

აი ქაბუჯი მამაცი და ომახიანი,
ვისაც ვერც ერთი მთელ სოფელში ვერ შეედრება,
იგი თაყვანს გცემს გულითადად, მოკრძალებულად
და სურს გითხოვოს; ეს მესამე შემოდგომაა,
რაც განუზრახავს შენი შერთვა მშვიდი სურვილით;
შენ კი ხელსა ჰკრავ ასე ცივად გულჩახვეული
და ვერც სხვა ვინმე მწყემსთაგანი ჩვენი სოფლისა
შენი კეთილი გაღიმების ღირსი ვერ გახდა.
— გხედავ, რომ ბრწყინავ ქალწულებრივ კდემით აღსავსე,
დამდგარა შენი გაზაფხული, დრო იმედისა
და ყვავილივით გადაშლილა შენი სხეული;
მაგრამ ამოდ ველოდები და ვერ მოვესწარ,
რომ ტრფობის კვირტიც აწ ყვავილად გადაიფურჩქნოს
და სიხარულით გამოიღოს ოქროს ნაყოფი!
ეს მე არ მომწონს, ჩემო შვილო, რადგანაც იგი
ბუნების მძიმე შეცდომაა, სხვა არაფერი!
არ მიყვარს, როცა ქალწულობის მშვენიერ წლებში
საკუთარ თავში ქალი ცივად ჩაიკეტება.

რაიმონდი

დე, მიუშვით მის ნებაზე, კეთილო მამავ!
რადგანაც ჟანას სიყვარული ულამაზესი,

კეთილშობილი და ზეცისგან ნაკარნახევი,
მშვიდად მწიფდება და თანდათან ძვირფასი ხდება!
ახლა მას უყვარს მთაში ყოფნა, შვება-სილალე,
და უფროსის იგი, თავისუფალ მწვერვალებიდან
აღამიანთა დაბალ ქერქვეშ რომ ჩამოეშვას,
სადაც ცხოვრების ჭირ-ვარამი გამეფებულა.
ჭალიდან ხშირად შიგვსურებ მე გაოცებული,
მაღალ მწვერვალზე დიდებულად დგას თავის ცხვრებში
და ჭკვიან მხერით გადმოსცქერის პატარა სოფლებს.
მაშინ ვპვრეტ მასში უზენაესს, რაღაც დიდებულს,
მგონია, თითქოს მოსულია ის სხვა დროიდან.

ტიზო

სწორედ ეგ არის, რაც არ მომწონს! აბა, მითხარი,
რატომ გაურბის თავის დებთან მეგობრულ კავშირს?
უდაბურ მთებში ეძებს შვებას და ბინას სტოგებს
უფრო უადრეს. შეჭყილებდეს მამალი ვიდრე.
საშიშარ წუთში, როს ყოველი ადამიანი
ადამიანებს ეფარება გულდანდობილი,
ის განდევნილი ფრინველივით მიიპარება
უკუნ ღამეში, სამეფოში მწუხარე სულთა;
გზაჯვარედინზე მიდის იგი და იქ ერთობა
მთების სიოსთან იღუშალი ჩუმი ბაასით.
ნეტავი რისთვის ირჩევს იგი ამ ადგილს მუდამ
და ერეკება თავის ფარას სწორედ აქეთკენ?
ხშირად ვხედავ საათობით დაფიქრებული
სულგანაბული ზის მუხის ქვეშ, რომელს გაურბის,
როგორც უწმინდურს, ბედნიერი ყველა ქმნილება,
რადგან ბოროტ სულს წარმართობის ძველი დროიდან
ამ ხის ქვეშ თავის სამყოფელი გაუჩენია.
ჩვენი სოფლელი მოხუცები ამ ჯადოქრული
მუხის შესახებ გვიყვებიან საშინელ ამბებს;
იშვიათ ხმათა საოცარი ჟღერა გაისმის
მის დაბურულსა და მოღუშულ შტოებში ხშირად.
ერთხელ, მწუხრის ჟამს, როს მიდამო მოეცვა ბინდსა,
ამ ხის მახლობლად გავიარე და ჩემი თვალით
ვიხილე ქალის მოჩვენება მუხის ქვეშ მჯდარი,
რომელმაც თავის მოფრიალე სამოსელიდან

გამომიწოდა უცნაურად გამხდარი ხელი,
თითქოს თავისთან მიწვევდა მე, მაგრამ მაშინვე
გამოეწურე, სული ჩემი ღმერთს შევავედრე.

რაიმონდი

(მიუთითებს საშლოცველთაში ღვთისმშობლის ხატზე)

ამ მოწყალე და კეთილშობილ ხატისა ძალას,
ციურ სიმშვიდეს რომ აფრქვევს აქ, თავის გარშემო,
და არა ეშმაკს, მოჰყავს თქვენი ქალი აქეთკენ.

ტიზო

ო, არა, არა! მე ანაოდ არ მესიზმრება
ეს საშინელი სახეები, სულს რომ მიშფოთებს.
სამი ღამეა სიზმარს ვხედავ, თითქოს რაიმისში
ზის ჩემი ქალი ჩვენს მეფეთა დიდებულ ტახტზე
და დიადემა ელვარე, შვიდვარსკვლავიანი
ახურავს თავზე; ხელთ უპყრია სამეფო კვერთხი,
კვერთხზე კი სამი ამოსულა შროშანა მთისა.
მე, მისი მამა, ორივე და, ყველა თავადი,
დიდებულები, გრაფები და ეპისკოპოსნი
და თვითონ მეფეც მუხლს ვიყრიდით იმის წინაშე.
როგორ გამოვა ამ ქოხიდან ეგზომ დიდება?
ო, ეს ცუდს ნიშნავს, ეს უთუოდ ცუდს მოასწავებს!
მე ეს სიზმარი წინასწარი ხილვით მატრთხილებს
და მიმითითებს მისი სულის ქედმაღლობაზე.
თავის მდაბიო წარმოშობის მასა რცხვენია,
რადგანაც ღმერთმა ის ღამაზი, ტურფა დაბადა
და საოცარი ნიჭით უხვად დააჯილდოვა,
ამ სოფლის ყველა გოგონებთან შედარებითა.
ასე ზრდის ცოდვილ ქედმაღლობას ის თავის გულში,
ქედმაღლობა კი თვით ანგელოზთ ძირს ერეკება
და ადამიანს ჯოჯოხეთის მსხვერპლად მოაქცევს.

რაიმონდი

ვინ არის ისე მორცხვი, სათნო და გულკეთილი,
ვით ღვთისმოსავი თქვენი ჟანა? იგი ხომ მუდამ
თავის უფროს დებს სიხარულით ემსახურება?
ყველაზე მეტად შემკულია დიადი ნიჭით,
მაგრამ, ხომ ხედავთ, ისე, როგორც მოახლე ქალი,
ასრულებს იგი თავის მძიმე მოვალეობას;

მისი წყალობით განუწყვეტლივ მრავლდება ფარა,
ხოლო ყანები იძლევიან უხვ მოსავალსა.
აქ ყოველივეს, რასაც ჟანას ხელი მოხვდება,
მოსდევს უზომო, იღუშალი ბედნიერება.

ტი ბო

რალა თქმა უნდა, იღუშალი ბედნიერება, —
თუმც ეს წყალობა მე მიქადის საშინელებას!
— აღარას ვიტყვი! გაფრთხილები. მე უნდა ვღუშდე;
მაქვს კი უფლება ჩემს საყვარელ ბავშვს ვუწიოდე?
მე ძალმიძს მხოლოდ გავაფრთხილო, ვილოცო მისთვის!
ღიახ, მე უნდა გავაფრთხილო — განშორდი ამ ხეს,
არ დარჩე მარტო და ფესვები არ მოუჩიჩქნო
შუალამისას, ნუ ამზადებ მის ახლოს წამლებს
და არ დახაზო რამ ნიშნები მის ქვეშ სილაზე —
არც თუ ძნელია შეაშფოთო სამეფო სულთა,
ისინი წვანან მოლოდინში თხელ საბურველქვეშ,
გისმენენ ჩუმად და გრიგალებრ წამოდგებიან.
არ დარჩე მარტო, რადგან ასეთ უდაბურ ადგილს
ბოროტი სული თვითონ ღმერთსაც კი შეხვედრია.

მესამე გამოცვლა

ბერტრანი შემოდის, ხელში მუზარადი უჭირავს.
ტი ბო. რაიმონდი. ჟანა.

რაიმონდი

ჩუმად! ბერტრანი ქალაქიდან უკან ბრუნდება.
შეხე, რა მოაქვს!

ბერტრანი

შემომყურებთ ვაოცებულნი
და გიკვიროთ, რომ მე ხელთ მიპყრია ეს უცნაური
საჭურველი!

ტი ბო

კი, ქეშმარიტად. მაგრამ გვითხარი,
რად მოგაქვს შენ ეგ მუზარადი ამ მყუდრო ადგილს,
აეი ნიშანი სიკვდილის და არეულობის?
(ჟანა, რომელიც აქამდე ბაასში მონაწილეობას არ იღებდა და განზე იდგა, ახლა
სმენად იქცევა და ახლოს მიდის)

ბერტრანი

თვითონ არ ვიცი, ვით გაუწყოთ, თუ როგორ მომხვდა
ეს ნივთი ხელში. ვოკულერში მსურდა მეყიდა
რკინის ნაწარმი, სოფლისათვის გამოსადეგი;
იქ კი, ბაზარში, დიდ ხმაურს და ჩიჩქოლს წავაწყდი,
რადგანაც ხალხი ორღენით გამოქცეული
იქ მოსულიყო, ომის ცუდი ამბის მთხრობელი.
სთელი ქალაქი თავს იყრიდა აღელვებული.
და როცა ბრბოში გზას ვიკვლევდი წამოსასვლელად,
შემომხვდა ერთი ბოშა ქალი ამ მუზარადით.
შემომამჩერდა ის თვალეში ჯიქურ და მითხრა:
მუზარადს ეძებთ, მეგობარო, მე კარგად ვიცი.
აჰა, აიღეთ, დაგიჯდებათ ეს მცირე ფასად.
— გირჩევ მიმართო, ვუთხარი მე, ვინმე მოლაშქრეს,
მე გლევკაცი ვარ, მუზარადი არა მჭირდება.
საგრამ ის მაინც არ მომეშვა და ასე მითხრა:
არც ერთ მამაკაცს არ ძალუძს თქვას, რომ ახლა იმას
არა სჭირდება მუზარადი. ფოლადის ჭერი
ჩვენს დროში უფრო არგებს თავსა, ვიდრე ქვის სახლი.
და იგი დიდხანს მდევდა ყველა შემოსახვევში.
ეხედავ მუზარადს — ბრწყინვალე და მშვენიერია,
შესაფერისი თვით ამაყი რაინდისათვის,
და ეკვნეულად გამოვართვი, მსურდა მენახა, —
წამით დამძლია ამ უცნაურ ამბავზე ფიქრმა, —
ქალი უეცრად თვალთგან მომწყდა და დამეკარგა,
მოხლვაგებულნი ხალხის ნაკადს თან გაჰყვა იგი,
მუზარადი კი ხელში შემრჩა, როგორცა ხედავთ.

ჟანა (სწრაფად წასწვდება მუზარადს)

აქ მომეცით ეგ მუზარადი!

ბერტრანი

რისთვის გჭირდებათ?
ეს სამკაული ქალწულის თავს არ დამშვენდება.

ჟანა (გამოგლეჯს მუზარადს ხელიდან)

ეს მუზარადი ჩემი არის და მე მეკუთვნის.

რა მოგდის, ჟანა?

ტიბო

რაიმონდი

მის ნებას წინ ნუ აღუდგებით!

ეს საომარი საჭურველი მას დამშვენდება,
რადგან მის მკერდქვეშ იფარება მამაცი გული.
არ გახსენდებათ, ვინ დაახრჩო მძვინვარე მგელი,
რომელმაც ჩვენი ფარა თითქმის გაანადგურა
და ჩვენ მწყემსებს კი შიშისაგან ჟრუანტელს ჰგვრიდა?
ის მარტოდმარტო, ლომგულა და მამაცი ქალი,
შეება მგელს და გამოჰგლიჯა კრავი პირიდან,
როცა იგი მას უპირებდა გატაცებასა.
ვისაც არ უნდა დაახუროთ ეგ მუზარადი,
ჟანაზე მეტად ღირსეული ის არ იქნება!

ტიბო

გვითხარი, ბერტრან, კვლავ რა ომი დაგვატყდა თავსა?
რა თქვეს ახალი დევნილებმა?

ბერტრანი

ღმერთო, უშველე

ფრანგთა მეფეს და შეიბრალე მისი ქვეყანა!
ორ დიდ ბრძოლაში დაემარცხდით ჩვენ და მტერი ახლა
დგას საფრანგეთის შუაგულში, ყველა სოფლები
დაკარგულია თვით ლუარის ნაპირებამდე. —
მტერს თავი ერთად მოუყრია მთელი ძალისთვის
და ჩვენს ორლენს შემორტყმია ყოველი მხრიდან.

ტიბო

ღმერთო, ჰფარვიდე მეფეს ჩვენსას!

ბერტრანი

აურაცხელი

მოუტანიათ იარაღი ყოველ კუთხიდან!
როგორც ზაფხულში უამრავი ფუტკრების გუნდი
მოეფინება სკას გაბმული, ნელი ზუზუნით,
ან, როგორც შავი ქარიშხლის ღრუბლისა მსგავსად,
გადაეველება გრიგალივით კალია ველებს

და გადაჰფარავს მიდამოებს თავის ფუთფუთით,
ისე სავსეა ორლენის მწვანე მინდვრები
მოხლევიებული, უთვალავი მტრის მხედრობითა.
მრავალ ენაზე გაუგებარ ლაპარაკისგან
არეულად და ყრუდ გუგუნებს მათი ბანაკი.
რადგანაც ბურგუნდს, მძლავრ მბრძანებელს მრავალ ქვეყნისას,
მოუყვანია საბრძოლველად თავისი ხალხი:
ლუქსემბურგიდან, ლეტიხიდან და ჰენეგიდან,
უმაღლესი მებრძოლები ნამურის მხრიდან
და ბრაბანტიის ბედნიერი მაცხოვრებლები,
უხვი გენტელი, ხავერდით და აბრეშუმით რომ
თავს იწონებენ; თვით ზღვისპირა ზელანდიელი,
რომელთ ფაქიზი ქალაქები წყლის ნაპირებზე
ამართულია... და მდიდარი ჰოლანდიელიც.
ბქვე მოსულან უტრეხტელიც, ფრისლანდიელიც —
ყველა ისინი მოჰყოლიან ბურგუნდის დროშას
და მოსდგომიან ჩვენს ორლენს ასაოხრებლად.

ტიბო

ო, საშინელო, დამლუპველო განხეთქილებავ,
ფრანგთა იარაღს ისევ ფრანგებს რომ შეუბრუნებ!

ბერტრანი

თვით დედოფალი იზაბელა, ჯავშნით მოსილი,
ხელმწიფის დედა, ბავარიის თავადთა სისხლის,
სათ მოჰყოლია და თავისი შხამიან ენით
საკუთარ შვილის წინააღმდეგ ყველას ამხედრებს,
რომელიც ერთდროს თავის მკერდით უტარებია!

ტიბო

ღარისხოს ზეცამ, მასაც ისე დალუპავს ღმერთი,
როგორც ოდესღაც იეზაბელ დაუღუპია.

ბერტრანი

ქალაქის ალყას მეთაურობს კედელთმნგრეველი
უსაშინლესი სალისბური და მასთან ერთად
არიან კიდევ ლიონელი, მსგავსი ლომისა,
და შმაგი ტალბოტ, რომლის ხმალი მომაკვდინებია
ყველას მუსრს ავლებს, ვინც კი ხვდება სასტიკ ბრძოლაში.

მათ უტიფარი ფიცი დადეს, რომ ჩვენ ქალწულებს,
ყველას უკლებლივ, სინიდისი უნდა ახადონ
და ვინც ხმლით შეხედეს, ის გახადონ ხმლისავე მსხვერპლი.
საყარაულოდ ოთხი კოშკი ააგეს იმათ
და ბატონობენ ორღეანზე. გრაფი სალისბურ
მრისხანე მზერით გადასცქერის ქალაქს მალლიდან
და მის ქუჩებში ითვლის სწრაფად გამველ-გამომველს.
ქალაქი უკვე ყუმბარების ცეცხლში გახვიეს.
ეკლესიები მთლად დაინგრა და ღვთისმშობელის
წმინდა ტაძარიც შერყეული დაბლა ხრის თავსა.
კედელთა ქვეშ მათ გაიყვანეს მრავალი ხვრელი,
მთელი ქალაქი უფსკრულზეა შემდგარი ახლა
და შიშით ელის ყოველ წუთში, როცა კედლები
დაიქუხებს და ბნელ უფსკრულში გადაინთქება.

(ქანა უსმენს მძაფრი ყურადღებით და თავზე იხურავს მუხარადს)

ტიზო

სად იყენენ იმ დროს რაინდები უმამაცენი:
ლა ჰირი, სანტრალ და იმედი საფრანგეთისა,
მამაცი ბასტარდ, ოდეს მტერი გაშმაგებული
გამარჯვებული ქროლით ასე წინ მოიწევდა?
მეფე სადღაა და გულგრილად რატომ უყურებს
ქვეყნის გასაჭირს, ქალაქების განადგურებას?

ბერტრანი

მეფე ამჟამად შინონშია დიდებულებით,
ხალხი აკლია და არ ძალუძს მტრის შეკავება.
რადას უშველის გმირთა მკლავი, სარდალთ მხნეობა,
როდესაც ჯარი საზარელმა შიშმა მოიცვა?
შიშმა, რომ თითქოს ღმერთისაგან განწირულნი ვართ,
შეიპყრო თვითონ უმამაცეს მებრძოლთა გული.
ამაო არის თავადების მოწოდებანი.
ისე ვით ცხვრები, მგლის ღმუილით შეშინებულნი,
შეჯგუფდებიან და ერთმანეთს ეფარებიან,
ფრანგებსაც ასე დაავიწყდათ დიდება ძველი
და ციხე-კოშკთა კედლებს უკან საფარს ეძებენ.
მაგრამ, ამბობენ, გამოჩნდაო გმირი რაინდი,
მას მცირე გუნდი მეომრების შეუკრებია
და მეფისაკენ ეშურება თექვსმეტი დროშით.

ქანა (სწრაფად)

ვინ არის იგი?

ბერტრანი

ბოდრიკური; თუშეც საეჭვოა,
რომ გადაურჩეს და ხელიდან დაუძვრეს მტერსა,
ორი ლაშქარით მას უკან რომ კვალდაკვალ მოსდევს.

ქანა

სად დგას რაინდი? თქვით ახლავე, თუ იცით რამე!

ბერტრანი

ერთი დღის სავალ მანძილზეა დაშორებული
ქოკულერიდან.

ტიზო (ქანას)

ჩუმად იყავ! შენ ისეთ კითხვებს
იძლევი, ქანა, რომლებიც არ შეგეფერება.

ბერტრანი

რადგანაც მტერი ძლიერია და ვოკულერებს
არ აქვთ იმედი, რომ დაიცავს მათი ხელნიწიფე
დამპყრობლებისგან, გადაწყვიტეს ბურგუნდის ჰერცოგს
ზავით შეეკრან, დანებდნენ და განიარაღდნენ.
ჩვენ არ დავიდგამთ უცხოელთა მონობის უღელს
და ჩვენი ძველი მეფის მოდგმის მორჩილნი ვრჩებით,
თუმც შესაძლოა დაუბრუნდეთ კვლავ ძველ გვირგვინსაც.
თუ ბურგუნდი და საფრანგეთი შერიგდებიან.

ქანა (შთავონებით)

არავითარი შეთანხმება და დანებება!
მხსნელი ახლოა, ბრძოლისათვის იგი მზად არის.
მტრის წარმატება ორღეანთან უნდა დაიმსხვრეს!
უკვე აღივსო საწყაული, მსხვერპლი მომწიფდა,
თავისი ნამგლით მხსნელი ქალი გამოცხადდება,
და თავგასული მტრის მოსავალს ჩვენთვის მიიღობს.
მის დიდებასაც მოსწყვეტს იგი ცის კიდისაგან,
ახლა რომ თითქოს უშუქურვარსკვლავს ეთქმებოდა.

მ. ფრიდრიხ შილერი — ტრაგედიები.

არავინ შეკრთეს და გაიქცეს! სანამ ყანები
შეყვითლდებიან, გაივსება სანამდე მთვარე,
ზვიად ინგლისელთ ველარც ერთი რაში ვერ შესვამს
ჩვენი წარმტაცად მოძდინარე ლუარის ტალღებს.

ბერტრანი

ვაგლახ! აწ უკვე სასწაული აღარ მოხდება!

ქანა

მოხდება კიდევ სასწაული, — როს თეთრი მტრედი
გამოფრინდება და არწივის გამბედაობით
თავს დაეცემა სამშობლოზე მოსეულ ძერებს.
ძირს დაანარცხებს ამაყ ბურგუნდს, ქვეყნის გაყიდველს,
და ზვიად ტალბოტს, ასხელიან დამმზობს ზეცისას.
შმაგ სალისბურსაც, ჩვენი წმინდა ტაძრების შემრყენელს,
და ამ თავზედი კუნძულიდან შემოსულთ, — ყველას,
ისე ვით მგელი ბატკნის ფარას, წინ გაირეკავს.
მასთან იქნება თვით უფალი, ომის ღვთაება,
თავის მთრთოლარე, ნაზ ქმნილებას მოავლენს ქვეყნად,
სამშობლოს მხსნელად, უნაზესი ქალწულის სახით,
რადგან ის არის შემომქმედი ყოვლადძლიერი.

ტიბო

მასში რა სული ამეტყველდა?

რაიმონდი

ამ მუზარადმა

შთაბერა ქანას მეომარის მრისხანე სული.
შეხეთ თქვენს ქალწულს, რარაგ ბრწყინავს მისი თვალები
და როგორ ცეცხლით ენთებიან ღაწვები მისი!

ქანა

უნდა დაეცეს ეს სამეფო? დიდების მხარე,
ყველაზე ტურფა, რაც კი მარადმსრბოლ მზეს უნახავს,
სხვა ქვეყნებს შორის ქეშმარიტად მართლაც სამოთხე,
იგი ღმერთს უყვარს საკუთარი თვალის ჩინივით.
უნდა ატაროს მან ბორკილი უცხო ხალხისა?
— აქ დაამსხვრიეს ძლიერება მომხდურ წარმართთა,
აქ აღიმართა გადარჩენის პირველი ჯვარი,

აქ განისვენებს ფერფლი წმინდა ლუდოვიკოსი,
იერუსალიმი დაპყრობილი იქნა აქიდან.

ბერტრანი

სიიდან მოდის ეს მაღალი ზეშთავონება?
გესმით, რას ამბობს! მამაო არკ, ყოვლად ძლიერმა
თქვენ საოცარი ქალიშვილით დაგაჯილდოვათ.

ქანა

ჩვენ საკუთარი მეფეები აღარა გვყავდეს,
ფრანგებისათვის თვით ზეციდან მოვლინებული?
საშ უნდა გაჰქრეს ამ ქვეყნიდან უკვდავი მეფე?
სიფე მფარველი წმინდა გუთნის და საძოვართა,
სიფე, რომელიც უხვ მოსავალს ანიჭებს მიწას,
რომელიც მონებს აძლევს ნანატრ თავისუფლებას
და თავის ტახტის გარეშემო იკრებს ქალაქებს,
რომელიც სუსტთა მფარველობს და ბოროტთა რისხავს,
არ იცის შური, რადგან თვითონ არის ღიადი.
ვინც კაცია და ანგელოზი ნუგეშისმფენი,
ერთურთის მტრობით, შურით აღვისილ ამ ქვეყანაზე
რადგანაც ტახტი, ოქროსფერი შარავანდედით,
სანდო ჰერია ყველასაგან მიტოვებულთა.
დამნაშავე თრთის და მართალი საქმისათვის კი
თავდადებული მსაჯულს მტკიცედ უახლოვდება.
ლომებთან მასხრობს მეგობრულად ტახტის წინ მდგარი.
უცხო მეფე კი, სხვა მხარიდან აქ რომ მოსულა,
რომლის წინაპართ წმინდა ფერფლი არ განისვენებს
ფრანგთა მიწაში, შეყვარებს ქვეყანას ჩვენსას?
ის, ვისაც ჩვენთან თავის ყრმობა არ განუცდია,
ვისთვისაც არ ჟღერს მშობლიურად ფრანგული ენა,
ნუთუ შვილების ღირსეული მამა იქნება?

ტიბო

ღმერთი დაიხსნის საფრანგეთსა და იმის მეფეს!
მხოლოდ ჩვენთვის კი, მშვიდობიან გლეხკაცობისთვის,
უცნობი არის ხმლის ტარება, ვერც მეომრის რაშს
დავიმორჩილებთ. — დე, ჩვენ მშვიდად დაჩნებდეთ იმას,
ვისაც ამ ომში გამარჯვება მეფედ გვარგუნებს.
ბრძოლის ბედი კი გადაწყდება ზეცის განგებით

და ჩვენი მეფეც ის იქნება, ვინაც რაიმსში
სამეფო გვირგვინს თავს დაიდგამს მირონცხებულნი.
— წამოდით! საქმეს დაუბრუნდეთ! ვიფიქროთ ნხოლოდ,
თუ რა მოგველის დღესა და ხვალ. დე, ქვეყნის მთავართ
და თავადებმა დაიბრუნონ მიწები მსხვერპლით,
ჩვენ შეგვიძლია დამშვიდებით ვუცქიროთ ნგრევას,
რადგან მშვიდად დგას იგი მიწა, ჩვენ რომ ოფლს ვადვრით.
დე, ცეცხლის აღმა გადაბუგოს ჩვენი სოფლები,
მებრძოლთ ცხენებმა გადაჰქელონ ყანები ჩვენი, —
გაზაფხული კვლავ ახალ ყანებს ააბიბინებს,
სწრაფად აღდგება ეს პატარა ქოხებიც ისევ!

(ყველა გადის, ჟანას გარდა)

მეოთხე გამოსვლა

ჟ ა ნ ა (მარტო)

მშვიდობით, მთებო, შენც, ძვირფასო მღუმარე ჭალავ,
და თქვენც, ველებო, გეთხოვებით ხალასი გრძობით!
ო, ამის მეტად ველაროდეს იხილავთ ჟანას,
ამიტომ იგი გეუბნებათ: მარად მშვიდობით!
თქვენც, მღელოებო და ხეებო, ჩემგან დარგულო,
დაიზარდენით, იყვავილეთ, იმწვანეთ მარად!
თქვენაც მშვიდობით, მღვიმეებო და ჩანჩქერებო!
აწ შენი ეხოს, როგორც უწინ, ლამაზო ჭალავ,
ჩემს სიმღერაზე არასოდეს ახმაურდება,
ჟანა თქვენ გტოვებთ, აღაროდეს არ დაბრუნდება.
თქვენც, ადგილებო ჩემი მშვიდი სიხარულისა,
გემშვიდობებით, მე მივდივარ და გტოვებთ მარად!
გაიფანტენით თქვენც, ბატკნებო, ამ საძოვრებზე!
ამიერიდან აქ დარჩებით უმწყემსო ფარად,
რადგან სხვა ფარის საპატრონოდ და სამწყემსავად
სისხლისმღვრელ ველზე მიმაქანებს უცნობი ძალა.
მე სული მიხმობს, მესმის მისი ხმა ზეციური,
არა ამო სურვილები ამქვეყნიური.

ჰორების მთაზე ჩამოეშვა მოსისთან ვინაც,
გამოეცხადა ვინც ბუჩქებში ცეცხლის სახითა
და უბრძანა, რომ აღდგომოდა ფარაონს წინა,
ვინაც ყრმა დავითს მისცა ძალა სიმამაცისა,
უბრალო მწყემსი ვინც აქცია ბრძოლაში გმირად,

ვინც მწყემსებს იცავს მოწყალე და მფარველ კალთითა,
მან ამ ხეების შტოებიდან მომმართა ასე:

„ჩემს მოციქულად გამოცხადდი ამ ქვეყანაზე“.

„ჯავშანი უნდა გადაიცვა ნაჭედი რეალის,
ფოლადით უნდა დაიფარო ეგ ნაზი მკერდი,
არ გაიკარო გულს მამაცის ნაზი ტრფილი,
ამქვეყნიური სიყვარულით ვერ დამშვიდდები.
არც საქორწინო გვირგვინითა შეიმკო თავი,
საყვარელ ბავშვთა მშობელ დედად ვერ შეიქმნები;
მაგრამ შეგმოსავ მეომარის უკვდავ სახელით,
ყველა ქალების შუქს დაჰბინდავს შენი ნათელი“.

„როცა ბრძოლაში ვაჟაკიც კი რყევას დაიწყებს,
შენი სამშობლო დალუბვია კარს მიდგება როცა,
როგორც მომკელი ქალი ნამგალს ხელში აიღებ,
წინ გაიმძღვარებ, ქალწულო, ამ ჩენს წმინდა დროშას,
დასცემ ამ ამაყ დამპყრობლებსა დაბლა და ისევ
გადააბრუნებ წაღმა, ქალო, ფრანგთ ბედის ბორბალს;
შენი სამშობლოს გულად შეიღებ მოუტან ხსნასა,
რაიმსს აიღებ, მეფეს გვირგვინს დაადგამ თავსა“.

ყველაფერი ეს თვითონ ზეცამ მამცნო მე წინათ,
ეს მუხარადიც დღეს მივიღე სწორედ იმისგან,
ღვთაებრივ ძალით თავს მეხება იმისი რკინა,
როგორც მგზნებარე, მძლავრი ფრთები ქერუბიმისა;
სული მიიწვევს მკაცრ ბრძოლისკენ, სად შმაგად გრგვინავს
ომის გრივალი, ქარიშხალი ისართ წვიმისა.
ეს ბრძოლის მძლავრი ყოყინაა, ასე რომ მარხვეს,
ბუკის ხმა ისმის და დგებიან მერნები ყალბზე.

(გადის)

პირველი მოქმედება

კარლოს მეფის სახანლე შინონში

პირველი გამოცვლა

დიუნუა და დიუ შატელი

დიუნუა

არა, ამის მეტს ვერ მოვითმენ: დრო არის უკვე დავტოვო მეფე, თავის თავი ვინც სამარცხვინოდ გაიხადა და მიატოვა. მამაცი გული ბოღმით მევესება, ცხარე ცრემლი მინდა ვაფრქვიო, რადგან საფრანგეთს შეესივნენ ავაზაკები და ციხე-ქალაქთ, მონარქიის დიდებას ძველსა, ხმლისა შეწევნით, ერთმანეთში ინაწილებენ. ჟანგმოკიდებულ გასაღებებს მტერს აბარებენ და ჩვენ კი ამ დროს აქ, უსაქურ მყუდროებაში, ჩვენი სამშობლოს გადარჩენის ძვირფას დროს ვკარგავთ. — როგორც კი მესმა, რომ ორლეანს გარსშემოერთყნენ, ნორმანდიიდან წამსვე აქეთ გამოვეშურე, ვფიქრობდი, მეფე დამხვდებოდა ამხედრებული და თავის ლაშქარს, ვით სარდალი, წარუძღვებოდა, მაგრამ ის ვპოვე ტრუბადურთ და მასხრების წრეში, გონება მახვილ ამოცანის ახსნით გართული. თავის აგნესას ის დღემუდამ უმართავს ნადიმს, თითქოს სუფევდეს სამეფოში მშვიდობა მტკიცე! — მთავარსარდალი გადადგომას აპირებს, რადგან არ შეუძლია ამ საშინელ ამბავს უტკიროს. მეც ვტოვებ მეფეს მისი ავი ბედის ანაზრად.

დიუ შატელი

აგერ თვით მეფეც.

მეორე გამოცვლა

იგივენი და მეფე კარლოსი

კარლოსი

მთავარსარდალმა ხმალი თვისი გამომიგზავნა და უარს ამბობს სამსახურზე. — გზა ხსნილი ჰქონდეს! ერთ მობუზლუნეს მოვიშორებთ თავიდან კიდევ, უთავსი კაცი ვერაფრით ვერ დავეყოლიეთ.

დიუნუა

ქვირად ღირს კაცი ამ საშინელ განსაცდელის ჟამს; ისე ადვილად მის დაკარგვას ვერ ავიტანდი.

კარლოსი

შენ მაგას მხოლოდ შესიტყვეების სურვილით ამბობ, თორემ ის შენი მეგობარი როდის ყოფილა.

დიუნუა

დიახ, ამაყი, პირქუში და თავხედი იყო და ვერც ერთ საქმეს ის ბოლომდე ვერ მიიყვანდა, — მაგრამ სკოდნია, რომ მარჯვე დროს გაცლა სჯობია, როცა დარჩენა მარტოოდენ წაგებას ნიშნავს.

კარლოსი

როგორც გემჩნევა შენ მშვენიერ გუნებაზე ხარ და არ დაგირღვევ ამ განწყობას. — ჩემო დიუ შატელ, მეფე რენესგან მე კაცები მეწვიენ უკვე — სახელგანთქპული მომღერლები, ბევრგან ნაქები. აბა, შენ იცი, — კარგად უნდა გავუმასპინძლდე და თვითთელი ოქროს ჯაჭვით დავაჯილდოვოთ.

(დიუნუას)

შენ რა გაცინებს?

დიუნუა

ის, რომ სიტყვით გსურს გამოსქელო გასაბოძები ოქროს ჯაჭვი.

დიუ შატელი

ჩემო მეფეო,

შენი ხაზინა აწ მთლიანად დაცარიელდა.

კარლოსი

იშოვე სადმე. — მომღერლები კეთილშობილი
პატიუცემნი არ გაუშვა ჩემი სახლიდან.
ჩვენს უსულო კვერთხს სულს უდგამენ მხოლოდ ისინი
და ამ ცხოვრების მარად უკვდავ და მწვანე რტოებს
ჩვენს უნაყოფო, უსიცოცხლო გვირგვინს აწნავენ.
ისინი ქვეყნად მბრძანებლობენ მეფეთა დარად,
ტახტს იშენებენ უმსუბუქეს სურვილებიდან.
მათი სამეფო ამ მიწაზე არ მდებარეობს,
ამიტომაა მომღერალი მეფეთა ტოლი,
ორივენი კი ღვანან ყველა ქმნილების მალა.

დიუ შატელი

ჩემო ხელმწიფევე, მე ვზოგავდი შენს ყურთასმენას,
სანამდე კიდევ ხსნა და შეველა შეიძლებოდა;
მაგრამ ახლა კი გაჭირვება მალაპარაკებს.
— აღარაუფრო გაგაჩნია გასაბოძები,
არც სხვა რამ, რითაც ხვალ ცხოვრება შეიძლებოდეს!
დიდი ნაკადი სიმდიდრისა მიწყდა სრულიად.
შენი ხაზინა ზღვის ნაპირს ჰგავს მიქცევის შემდეგ.
არ მიუღიათ ჯარისკაცებს ხელფასი ჯერაც
და ბუზღუნებენ, სახლში წასვლით იმუქრებიან.
— მე აღარ ვიცი, როგორ შევძლო, თუნდ ღარიბულად,
კვლავ შევიწახო, ჩემო მეფევე, შენი სასახლე.

კარლოს

დაავირავე სახელმწიფო გადასახადი,
ლომბარდებიდან შეგიძლია ფული მიიღო.

დიუ შატელი

ჩემო ხელმწიფევე, სახელმწიფო გადასახადი
უკვე სამი წლით ხომ წინასწარ დავავირავეთ.

დიუნუა

ამასობაში თვით ქვეყანაც დაგვეკარგება.

კარლოსი

ჩვენ კიდევ გვრჩება უამრავი მსუყე მიწები.

დიუნუა

სანამ გვიბრალებს ღვთაება და ტალბოტის ხმალი!
და ორღენიცი თუ ინგლისელთ მალე აიღეს,
მაშინ კი გიჯობს ცხვარი სწყემსო რენესთან ერთად.

კარლოსი

შენ ხომ ყოველთვის მაგ მეფეზე ჰკუამახვილობ,
მაგრამ სამეფოს მოკლებულმა ამ წმინდა მეფემ
სწორედ მეფური საბოძვართით დამაჯილდოვა.

დიუნუა

ოლონდ კი, გვირგვინს ნუ გიბოძებთ ნეაპოლისას.
ო, ღმერთმა ნუ ქნას! რადგან იგი, როგორც მსმენია,
ცახარმაცდაო იმის შემდეგ, რაც ცხვარსა წყემსავს.

კარლოსი

ეს ხუმრობაა, თამაში და გართობა მხოლოდ,
რომლითაც იგი საკუთარსა თავსა იმშვიდებს;
ოცნებობს შექმნას უმანკო და წმინდა სამყარო
ამ უხეშსა და ბარბაროსულ სინამდვილეში.
ხოლო ის, რაც კი მის უდიდეს სურვილს შეადგენს,
არის, რომ ისევ დააბრუნოს ძველი დროება,
როდესაც ნაზი სიყვარული მეფობდა ქვეყნად,
როს ტრფობა მძლავრად აძკერებდა რაინდთა გულებს,
როს სამსჯავროში ქალნი ისხდნენ კეთილშობილნი
და ნაზი გრძნობით აწუნარებდნენ აცთა სიავეს.
აი, ამ დროში ცხოვრობს იგი, მოხუცი მეფე,
და ის, რაც ცხოვლად ასახულა ძველ სიმღერებში,
რადაც ციური ქალაქივით, მას სურს, კეთილ კაცს,
ოქროს ღრუბლიდან ქვეყანაზე ჩამოასახლოს.
მან დააარსა სიყვარულის დიდი ტაძარი,
სად მხოლოდ რაინდთა კეთილშობილთ ძალუძთ შევიდნენ,
სადაც უბიწო ბანოვანი ტახტს დაიდგამენ,
სად ისევ წმინდა სიყვარული უნდა დაბრუნდეს,
ხოლო მან მეფედ სიყვარულის მე ამირჩია.

დიუნუა

მე ბუნებისგან არ ვარ ისე დავიწყებული,
რომ სიყვარულის ბრძანებლობა უარყო ქვეყნად.

თვით სახელიც ხომ მან შემარქვა, ვარ მისი შვილი,
მის სამეფოში სუფევს ჩემი მემკვიდრეობა.

მამა ყოფილა პრინცი ქალაქ ორლენისა,
არ დარჩენია ქალის გული დაუძლეველი,
არც მტრის სიმაგრე იყო მისთვის აუღებელი.

თუ გინდა გიცნონ სიყვარულის ღირსეულ მეფედ,
მამაცაა შორის უნდა იყო უმამაცესი!

როგორც მე მახსოვს, ძველ წიგნებში ამომიკითხავს,

ყოველთვის იყო სიყვარული თანამხლებელი
რაინდულ საქმის. ისიც ვიცი, მრგვალ მაგიდასთან
გმირები ისხდნენ იმთავითვე და არა მწყემსნი.

ვისაც არ ძალუძს, რომ დაიცვას მშვენიერება,
ის ტრფობის ჯილდოს ვერასოდეს დაიმსახურებს. —

აქ შენს წინაა ბრძოლის ველი, მამა-პაპათა
გვირგვინისათვის ბრძოლა გმართებს! რაინდის ხმალით
დაიცავ შენი სახლ-კარი და ღირსება ქალთა.

როს მამაცურად შენს სამეფოს და იმის გვირგვინს
მტერს სისხლიანი ბრჭყალებიდან გამოჰკლეჯ ძლევით,

მაშინ იქნები ხელმწიფურად დასაფასები
და სიყვარულის გვირგვინითაც შეიმკობ თავსა.

კარლოსი (მსახურს, რომელიც შემოდის)

რა ამბავია?

მსახური

ორლენელთ სურთ თქვენი ნახვა.

კარლოსი

დღე, შემოვიდნენ!

(მსახური გადის)

ისინი მე შველასა მთხოვენ;

რა შემძლია, როს თვითონაც შველა მქირდება.

მესამე გამოცვლა

სამი ორლენელი მოხელე იგივენი

კარლოსი

სალამი, ჩემი ორლენის ერთგულნი მკვიდრნი,
რას მეტყვიით ახალს, როგორაა ქალაქში საქმე?

ის ისევ ისე ძველებურად მხნედ დგას თუ არა,
დაუნდობელი მტრებისაგან გარშემორტყმული?

მოხელე

ქაგლახ, მეფეო! ჩვენ უდიდეს გასაჰირში ვართ
და ყოველ წუთში ემუქრება ქალაქს დაღუპვა.

გარე-ზღუდენი ორლენის დაინგრენ უკვე
და მტერი ყოველ შეტევისას გვართმევს რაიმეს.
ზღუდეთა მცველნი განუწყვეტლივ იხოცებიან.

ჩვენი ლაშქარი ყოველ წუთში გადის ბრძოლაში,
ქალაქს კი უკან ცოტანილა უბრუნდებიან.

თან ორლენელთ შიმშილისგან დახოცვა ელით.

ამიტომ ჩვენი მბრძანებელი როშეპიერი,

ყთილი გრაფი, უკიდურეს გასაჰირის ჟამს

მტერს შეუთანხმდა, ძველებური წესის მიხედვით,
რომ მეთორმეტე დღეს დანებდეს, თუ კი მანამდე

აღარ გამოჩნდა ბრძოლის ველზე მაშველი ჯარი,
საკმაო მისთვის, რომ შეიძლოს ქალაქის დახსნა.

(დიუნუა მრისხანედ შეირხვეა)

კარლოსი

ვინა მოკლეა.

მოხელე

მტერმა ახლა აქ გამოგვიშვა,
რომ შევევიდროთ შენს მოწყალე და მეფურ გულსა,
შენი ქალაქი შეიბრალო და შეივრდომო,
აღმოჩინო დახმარება ამ მოკლე დროში,
თორემ ქალაქი თორმეტ დღეში იარაღს დაჰყრის.

დიუნუა

განი სანტრალი დაეთანხმა ამ სამარცხენო
ზავსა, რომელიც შეურაცხვეოფს?

მოხელე

არა, ბატონო!

სანამ ცოცხალი იყო იგი, სიტყვას ვერავინ
დასძრავდა ზავზე და მტრისადმი დანებებაზე.

მაშ ის მკვდარია!

დიუნუა

მოხელე

ჩენს კედლებთან დაეცა იგი,
ქველი რაინდი, საყვარელი მეფის საქმისთვის.

კარლოსი

სანტრალი მოკვდა. მე ამ ერთი კაცის დაკარგვით
დაეკარგე ჯარი!
(შემოდის რაინდი, რომელიც ჩურჩულით რაღაცას ვტყვის დიუნუას. დიუნუა
სახეზე აღიბეჭდება გაოცება და გაურკვეველობა)

დიუნუა

ესეც კიდევ!

კარლოსი

რა მოხდა კიდევ?

დიუნუა

გრაფი დუგლასის კაცი გახლავთ. შოტლანდიელნი
შფოთავენ თურმე, სახლში წასვლით იმუქრებიან,
თუ კი დარჩენილ ხელფასს დღესვე არ მიიღებენ.

კარლოსი

დიუ შატელ!

დიუ შატელი

აბა, რა გირჩიო, მეფევ!

კარლოსი

შეჰპირდი,

დააგირავე ნახევარი სამეფო ჩემი.

დიუ შატელი

არას გვიშველის! მაგით ბევრჯერ დავაიმედეთ!

კარლოსი

სიუკეთესო ჯარისკაცი არიან ჩემნი
და ნუთუ უნდა მიმატოვონ ამ გასაჭირში?

მოხელე (მუხლმოყრილი)

ხელმწიფევ, გვიხსენ! იფიქრე ჩვენს გაჭირვებაზე!

კარლოსი (სასიწარვეთილი)

მე განა ძალმიძს ქვესკნელიდან ჯარი მოგგვაროთ,
ას ხელის გულზე მოვიყვანო მე პურის ყანა?
დამკუწეთ წვრილად, აქომგლიჯეთ მკერდიდან გული
და გააკეთეთ ოქროს ფული. სისხლი მაქვს თქვენთვის,
არ გამაჩნია არც ვერცხლი, არც ჯარისკაცები!
(დაინახავს სორელს და მკლავგაშლილი გაეშურება მის შესახვედრად)

მერთხე გავოსვლა

აგნესა სორელი, ყუთით ხელში. იგივენი.

კარლოსი

ჩემო აგნესა! საყვარელო, ჩემო სიცოცხლევ!
მოხვედ იმისთვის, რომ დამიხსნა გასაჭირიდან!
შენ ისევ მყევხარ, მოვისწრაფი შენი მკერდისკენ,
რაკი ჩემი ხარ, არაფერი არ დამიკარგავს.

სორელი

ქირთასო მეფევ!

(ფრთხილი, გაურკვეველი მზერით იყურება გარშემო)
ასეა მართლა, დიუნუა?

დი შენ, დიუ შატელ?

დიუ შატელი

სამწუხაროდ!

სორელი

ნუთუ ისე კირს,
ხელფასს ვერ აძლევთ, ჯარისკაცი წასვლას ლამობენ?

დიუ შატელი

დიახ, ასეა, სამწუხაროდ!

სორელი (აძლევს ფულის ყუთს)

აქ არის ოქრო,

აქვეა ჩემი აღმასებიც, აჰა, ეს ვერცხლიც!
დააგირავეთ ჩემი სახლი, ციხე-კოშკები,
აქციეთ ფულად ყველაფერი, მიეცით ლაშქარს.
წადით სასწრაფოდ! დროს ნუ კარგავთ!

კარლოსი

აბა, დიუნუა, შენც, დიუ შატელ! ახლა მითხარით,
კვლავ ღარიბი ვარ, როცა ყველა ქალის გვირგვინს ვფლობ?
ის წარმოშობით არის ჩემებრ კეთილშობილი
და თვით ვალუას სამეფო შტოს მეფური სისხლი
მის წინაპართ სისხლს სიწმინდით ვერ აღემატება.
ის ყველა ქვეყნის სამეფო ტახტს დაამშვენებდა,
მაგრამ ეს არ სურს, მხოლოდ ჩემი სიყვარული სწევას.
ნებას მაძლევდა მიმერთმია მისთვის საჩუქრად
ან ადრეული ყვაილები, ან უცხო ხილი.
არ შემიწირავს სხვა რამ მსხვერპლი, თვით კი ყველაფერს
მსხვერპლად მწირავს, ჟკანასკნელ ქონებასაც კი
დიდსულოვნებით ჩემს დაღუპულ ბედ-იღბალს ანდობს.

დიუნუა

იგი შენსავით შმაგი არის, ჩემო მეფეო,
ხანძარმოდებულ სახლში ისერის თავის სიმდიდრეს,
ფიქრობს აავსოს დანაიდთა უძირო კასრი,
შენ ვერ დაგიხსნის და თვითონაც დაიღუპება.

სორელი

მე მომისმინე, ნუ უჯერებ, ჩემო მეფეო!
თავის სიცოცხლე მან მრავალჯერ დასდო სასწორზე
შენი გულისთვის და ახლა სწყინს, ოქროს რომ გწირავ?
განა ყოველი სიხარულით არ შემოგწირე,
რაც ოქროზე და მარგალიტზე ძვირად ღირს უფრო?
ახლა კი მხოლოდ მე საკუთარ ბედზე ვიფიქრო?
მოდო, ცხოვრების ეს ზედმეტი სამკაულები
შორს ვადგისროლოთ, უარი ვთქვათ ჩვენ ყველაფერზე
და ყველას მივცეთ მაგალითი კეთილშობილი!
გადააქციე ეს სასახლე ჯარის ბანაკად,
გადააქციე ოქრო რკინად და ყველაფერი

თან გაატანე, — გადისროლე გვირგვინთან ერთად!
წამო, გავიყოთ ბედიცა და უბედურებაც!
იეზუიტად, მეფეც, სუყველანი საბრძოლო რაშზე,
დაე, მცხუნვარე მზემ ამოსწვას ჩვენი სხეული,
თეთრი ღრუბლები თავზე ჭერად გადაგვეხურონ,
მოსვენებისას თავთ ბალიშად დავიგოთ ქვეები.
თვით მეომარიც საკუთარსა უბედურებას
უფრო იოლად გადაიტანს, მეფეს რომ ნახავს
თავის მახლობლად გასაჭირში, მაგრამ მხნედ მყოფსა.

კარლოსი (ღიმილით)

დიახ, სრულდება უკვე სიტყვა, რომელიც ერთხელ
მე მითხრა ერთმა მონაზონმა კლერმონტში, როცა
წინასწარმეტყველის მძაფრი სული ღელავდა მასში:
ქალი მოგაგებს გამარჯვებას, მითხრა მე იმან,
სტერს დაგიმარცხებს და სამეფო ტახტს დაგიბრუნებს,
წინაპართ გვირგვინს იგი ისევ დაგადგამს თავზე.
მე მტრის ბანაკში ვეძიებდი მას ასე შორად,
ვიმედოვნებდი დედის გულში მეპოვა იგი,
მაგრამ აქა დგას გმირი ქალი, რომელიც მიხსნის,
ჩემი ავნესას სიყვარულით მე გავიმარჯვებ!

სორელი

შენ გაიმარჯვებ მეგობართა მამაცი ხმლითა.

კარლოსი

განხეთქილებაც მტერთა შორის დიდ იმედს მაძლევს,
რადგან ნამდვილი ამბავია, რომ ჩემს ნათესავს,
ზურგუნდის ჰერცოგს, და ინგლისის ამაყ ლორდს შორის
აღიარა სუფევს მეგობრული განწყობილება.
ამიტომ ლა ჰირ გავაგზავნე ჰერცოგთან უკვე,
რომ დაითანხმოს გულმოსული პერი როგორმე
და მეგობრულად დაგვიზავდეს ისევე ჩვენა.
მე ყოველ წუთში იმისაგან ამბავს მოველი.

დიუ შატელი

აგერ რაინდიც, ჩვენს ქიშკართან ჩამოქვეითდა.

კარლოსი

ის სასურველი სტუმარია! მალე გავიგებთ,
უკან დახვევა გვიწერია, თუ გამარჯვება.

მეხუთე გამოსვლა

ლა ჰირი. იგივენი

კარლოსი (მიდის მის შესახვედრად)

რა მოგვიტანე, ლა ჰირ, ლა ჰირ, ხსნა თუ დალუპვა?
გვითხარი მოკლედ, ორი სიტყვით, თუ რა მოგველის.

ლა ჰირი

შენი ხმლის გარდა, ნულარაფრის იმედი ნუ გაქვს.

კარლოსი

ნუთუ ამაყი ჰერცოგი ვერ დაიყოლიე?
როგორ მიიღო, მითხარ, ჩემი წინადადება?

ლა ჰირი

ყველაზე უწინ, და ისე. რომ არც კი ათხოვა
შენ თხოვნას ყური, მოითხოვა მან მეტად მკაცრად,
რომ დიუ შატელი ხელში მიეცეთ ბურგუნდს ახლავე.
რომელსაც იგი მკვლელს უწოდებს თვისი მამისას.

კარლოსი

ხოლო თუ უარს განვაცხადებთ მის მოთხოვნაზე?

ლა ჰირი

ო, მაშინ ზაფხე ლაპარაკიც არ შეიძლება.

კარლოსი

ხომ შეასრულე, რაც გიბრძანე? გამოიწვიე
ჩემთან ბრძოლაში შენ ჰერცოგი მონტეროს ხიდთან,
სად მისი მამა წუთისოფელს გამოესალმა?

ლა ჰირი

ვესროლე შენი ხელთათმანი და ასე ვუთხარ:
რომ შენ ივიწყებ შენს მეფობას და, ვით რაინდი,

სამეფოს კეთილდღეობისთვის შეებრძოლები.
მაგრამ მომიგო: მას სრულებით არა სჭირდება
კიდევ იბრძოლოს იმისათვის, რაც მას ეკუთვნის.
მაგრამ თუ მეფეს, მითხრა მე მან, ბრძოლა სწყურია,
მაშინ მიპოვის ორლენის კედლებთან იგი,
სად თავის ნებით ის ხვალ მოვა აუცილებლად.
და დამცინავად შეტრიალდა, მიჩვენა ზურგი.

კარლოსი

ნუთუ ჩემს ერთგულ პარლამენტში მართლმსაჯულების
და სიმაართლის ხმა აღარაჲინ არ აიმაღლა?

ლა ჰირი

ის პარტიათა მძვინვარებით დადუმებულა,
და პარლამენტმა პირადად შენ და შენს მოდგმასაც
უარი გითხრათ სამუდამოდ სამეფო ტახტზე.

დიუნუა

თავებდობაა ეს ბატონად ქცეული ბრბოსი!

კარლოსი

ხომ არ გიცდია დედოფალი გენახა სადმე?

ლა ჰირი

შენ დედაშენზე მეკითხები?

კარლოსი

კი, როგორ არის?

ლა ჰირი

(მცირე ხნის ფიქრის შემდეგ)

ზეიმი იყო იმ დღეს მეფის ტახტზე ასვლისა,
როდესაც შევედ მე სენ-დენში, სად პარიზელნი,
ტურტად მოსილნი, საზეიმოდ შეკრებილიყვნენ,
ყველა ქუჩაზე საპატიო თალი შეეკრათ,
რომელთა შორის მიდიოდა ინგლისის მეფე,
ულამაზესი ყვაველებით მოფენილ გზაზე.
თითქოს სამშობლო ზეიმობდა გამარჯვებასა,
ხტუნავდა ხალხი დამპყრობელის ეტლის გარშემო.
მ. ფრიდრიხ შილერი — ტრაგედიები.

სორელი

ისინი ასე ზეიმობდნენ, ხოლო ფეხებით
მათი ძვირფასი, ნაზი მეფის გულსა სთელავდნენ.

ლაჰირი

და მე ვიხილე სრულიად ყრმა ჰარი ლანკასტერ,
რომელიც წმინდა ლუდოვიკოს სამეფო ტახტზე
მღუმარედ იჯდა და მის ახლოს ზვიადად იდგნენ
ბედფორდ და გლოსტერ, ამაყურად გამომზირალნი,
ხოლო ჰერცოგმა მოიყარა მუხლი ტახტის წინ
და ერთგულების ფიცი მისცა ქვეყნის სახელით.

კარლოსი

ო, უსინდისო ბიძაშვილი! უსირცხვო პერი!

ლაჰირი

ბავშვი შეშინდა, შეკრთა უცებ და წაბორძიკდა,
როს ადიოდა იგი ტახტის საფეხურებზე.
„ო, ეს ცუდს ნიშნავს!“ — ხალხში უცებ წაიდუღუნეს
და ყველამ მორთო ხმამალალი სიცილ-ხარხარი.
მაგრამ მივიდა დედოფალი, მშობელი შენი,
და — მე მრცხენია, სათქმელადაც მიმიძის, მეფეო!

კარლოსი

სთქვი!

ლაჰირი

თვისი ხელით აიტაცა ბავშვი და დასვა
სამეფო ტახტზე, შენს წინაპართ სამეფო ტახტზე.

კარლოსი

ო, დედა! დედა!

ლაჰირი

თვით მრისხანე ბურგუნდიელნი,
ცნობილნი თავის ავკაცობით, კაცთა მკვლელობით,
ამის ნახვაზე მთლად გაწითლდნენ სირცხვილისაგან.
მან ეს შენიშნა და სასწრაფოდ ხალხს მიუბრუნდა,
ხმამალლა უთხრა: ო, ფრანგებო, მე მიმადლოდეთ,

რომ ავადმყოფი ხე შეეცვალე ჯანსაღი ნერგით.
თქვენი გულისთვის უარყავი მე ჩემი შვილი,
უპაურო მამის უხეირო შთამომავალი.

(მეფე ხელებში ჩაირგავს თავს. აგნესა მისკენ გაეშურება და მოეხვევა. ყველა
იქ მყოფის სახეზე ზიზღი და აღშფოთება აღიბეჭდება)

დიუნუა

ო, ის ძუ მგელი! ცოფიანი მხეცი, მეგერა!

კარლოსი

(პაუზის შემდეგ მოხვლევს)

ხომ მოისმინეთ, როგორაა აწ ჩემი საქმე.
ნულარ აყოვნებთ, დაუბრუნდით ორლენს ისევ
და გადაეცით ჩემს საყვარელ და ერთგულ ქალაქს,
ჯანსაღდელის ჟამს ფიცისაგან ვანთავისუფლებ,
სება აქვს ახლა იფიქროს თავის გადარჩენაზე.
დაე, მან ბურგუნდს ჩააბაროს თავისი ბედი,
კუდს არას უზამს, ეწოდება მას ხომ: კეთილი.

დიუნუა

როგორ, მეფეო, ორლენი უნდა დასტოვო?!

მოხელე (მუხლს იყრის მეფის წინ)

ჩემო ხელმწიფევე, ნუ აიღებ ხელს ორლენზე
და ნუ გადასცემ შენს საყვარელ და ერთგულ ქალაქს
ინგლისის მეფის უხეშსა და მკაცრ მბრძანებლობას.
შენი გვირგვინის ის ძვირფასი მარგალიტია,
შენს წინამორბედ მეფეთადმი მისებრ არავის
გამოუხატავს ერთგულება.

დიუნუა

განა დავმარხვდით?

ან გვაქვს უფლება ბრძოლის ველი დავტოვოთ ისე,
რომ ქალაქისთვის ბრძოლა არც კი გადავიხადოთ?
უბრალო სიტყვით, იოლად და სისხლდაუღვრელად
აფიქრობ, მეფეო, ეს ქალაქი საუკეთესო
ფრანგებს გულიდან ამოგლიჯო?

კარლოსი

საკემაო არის

უკვე, რაც სისხლი დაიღვარა ასე ამოოდ!
თვით ზეცის ხელი აღმართულა ჩემს წინააღმდეგ,
ჩემმა ლაშქარმა განიცადა მრავალი მარცხი
და მე უარმყო პარლამენტმაც, დედაქალაქმაც,
ჩემივე ხალხი ტაშით ხვდება ვერაგ დამპყრობელს,
მე კი ყველანი მლაღატობენ, მტოვებენ მარტო, —
ჩემი მზობელი, საკუთარი დედაც განმიდგა,
მკერდში იკონებს უცხო მხრიდან მოსულ მტრის შვილსა.
— არა, ჩვენ უნდა გადავლახოთ ლუარი ახლავ,
რადგანაც ზეცამ ჩვენზე უკვე ხელი აიღო,
ამჟამად იგი ინგლისელთა მოწყალე არის.

სორელი

მას თვითონ ღმერთიც არ ისურვებს, სასოწარკვეთით
რომ მივატოვოთ სახელმწიფო, ზურგი ვაქციოთ!
შენს მამაც გულს არ დასცდენია ასეთი სიტყვა.
დედის ამგვარმა უკაცურმა და მკაცრმა საქმემ
მთლად დაამსხვრია ჩემი მეფის გმირული გული.
გონს მოდი, მეფევ, მოიკრიბე მხნეობა ისევ
და ღირსეულად გაუმკლავდი ასე სასტიკად
შენს წინააღმდეგ ამხედრებულ უბედურებას.

კარლოსი (მწარე ფიქრში ჩაძირული)

სასტიკი ბედი თავს დაატყდა ვალუას მოდგმას;
ის ღვთისგან არის შერისხული, მიტოვებული.
დედამ აავსო დამღუპველი ბოროტებითა
სვეუბედური, განწირული ჩემი სასახლე.
მამა ყოფილა ოც წელიწადს ჭკვაზე შემცდარი,
სამი უფროსი ძმა უდროოდ გარდამეცვალა,
ასეთი არის განაჩენი უზენაესის,
სამეფო კარლოს მეექვსისა უნდა დაემხოს.

სორელი

შენით აღდგება იგი მოდგმა და აყვავდება!
დარწმუნებული იყავ, მეფევ, საკუთარ თავში.
შენი მოწყალე ბედისაგან გადაიტანე

ძმათა სიკვდილი და უმცროსი, ჯერ ახალგაზრდა,
სამეფო ტახტზე ახვედ ასე მოულოდნელად.
შენი უმანკო, წმინდა სული ირჩია ზეცამ
ყველა ტკივილთა მკურნალად და გასამთელებლად,
რაც ჩვენს ქვეყანას მიაყენა განხეთქილებამ.
სამოქალაქო ომის ქარცეცხლს ჩააქრობ მალე,
მე გული მიგრძობს, და სიმშვიდეს კვლავ დაგვიბრუნებ,
ახალ საფრანგეთს ფუძემდებლად მოველინები.

კარლოსი

ოღონდ, მე არა. ეს მძვინვარე და პირქუში დრო
თხოულობს მტკიცე წინამძღოლსა, მკაცრსა მბრძანებელს.
მშვიდ დროს შემედლო ხალხისათვის სიკეთე მექნა,
საგრამ მღელვარე ხალხს ვეროდეს ვერ დავამშვიდებ,
ბასრი მახვილით როგორ შევძლებ გულების გახსნას,
რომელნიც ასე ჩარაზულან ბოროტებისგან.

სორელი

ხალხი ბრმა არის, მოჩვენებამ მოატყუა ის,
საგრამ სიზმარი საშინელი გაივლის მალე,
გამოიღვიძებს, აღარაა იგი დღე შორსა,
ის სიყვარული კანონიერ ხელმწიფის მიმართ,
ფრანგების გულში ასე ღრმად რომ ჩანერგილია.
ისევ იფეთქებს სიძულვილი და ძველი შური,
მოსისხლე მტრებად რომ აქცევდა ამ ორ ხალხს მუდამ.
ამაყ დამპყრობელს დაბლა დასცემს მისივე ბედი.
არ მიატოვო ბრძოლის ველი აჩქარებულმა,
მედგრად იბრძოლე თითოეულ მტკაველ მიწისთვის
და ორლენი დაიცავი, ვით შენი მკერდი.
ჯობს რომ ჩასძირო მდინარეზე ყველა ბორანი
და ააფეთქო ხიდებიცა ლუარის იქით,
შენი სამეფოს საზღვრებს გაღმა რომ გადადიან,
სად აღარ სუფევს სიმართლე და პატიოსნება.

კარლოსი

რაც კი შემედლო, გავაკეთე მე ყველაფერი.
მზად ვიყავ ჩემი გვირგვინისთვის, ვით რაინდს ჰფერობს,
მებრძოლა, მაგრამ გამოწვევა ჩემი უარჰყვეს.
ამაოდ ვკარგავ ჩემი ხალხის ძვირფას სიცოცხლეს

და ჩემი ტურფა ქალაქებიც ნადგურდებიან.
თვით ბუნებისგან უარყოფილ ცრუ დედის მსგავსად,
ვერ დავთანხმდები, ჩემი შვილი ხმლით რომ გააპონ.
არა, თუ მისი სიცოცხლე მსურს, ვერ ვიზამ ამას.

დიუნუა

ნუთუ ეგ სიტყვა მეფისათვის შესაფერია?
ნუთუ გვირგვინი უნდა დასთმო? უკანასკნელი
ქვეშევრდომიც კი გაბედულად სისხლს დააქცევდა,
თავის სიძულვილს და სიყვარულს ემსხვერპლებოდა;
ეს ყველაფერი პარტიათა ბრძოლის ბრალია,
სამოქალაქო ომი არის გაჩაღებული.

გლეხიც კი სტოვებს თავის გუთანს, ქალი თვის ბავშვებს,
მოხუცებიც კი საბრძოლველად იხამენ აბჯარს,
ქალაქის მკვიდრი ქალაქს სტოვებს, გლეხი თვის სოფელს
და საკუთარი ხელითა სწვავს თავის ჭირნახულს,
რომ ამით ვნება მოგიტანოს, ან სარგებლობა
და აისრულოს მან თავისი გულისწადილი.
არვინ დაუცდის შებრალებას, არც შეიბრალებს,
როცა მოუხმობს კაცს კაცური პატიოსნება,
თვისი ღმერთის ან კერპისათვის ბრძოლაში გასვლას.
მაშ, მოიშორეთ ქალაჩუნას შემბრალებობა,
იგი მბრძანებლის, ხელმწიფის გულს სულ არ შეშვინის.
ომი გაჩაღდეს, იმძვინვაროს კვლავ მეტი ძალით,
იგი ხომ შენ არ დაგიწყია მოუფიქრებლად.
ხალხი მეფისთვის არასოდეს მსხვერპლს არ დაზოგავს,
ასეთი არის კანონი და ბედი ქვეყნისა.
ფრანგმა ეს იცის და არც უნდა სხვა რამ იფიქროს.
უღირსი არის იგი ერი, რომელიც მსხვერპლად
ღირსებისათვის არ გასწირავს, რაც გააჩნია.

ქარლოსი (მოხელეებს)

ჩემგან ნუ ელით სხვა რამ პასუხს. ღმერთი გფარვიდეთ.
სხვა არაფერი მე არ ძალმიძს.

დიუნუა

სწორედ ამიტომ

შენ ომის ღმერთმა სამუდამოდ ზურგი გაქცია,
ისე როგორც შენ შეაქციე სამშობლოს ზურგი.

რაკი ობლობა გირჩევნია, მეც მიგატოვებ.
არა ინგლისის და ბურგუნდის მრისხანე ძალა,
არამედ შენი უმწეობა გაგდებს ტახტიდან.
დაბადებითვე გმირნი იყვნენ ფრანგთა მეფენი,
საგრამ შენ კი, ჩანს, ვაჟკაცად არ დაბადებულხარ.

(მოხელეებს)

მეფე თქვენ უარს გეუბნებათ, მაგრამ მე კი მსურს
მსწრაფლ გავეშურო ჩემს მშობლიურ ქალაქ ორლეანს
და იმის ძვირფას ნანგრევებში სამარე ვპოვო.

(სურს წასვლა. ავნესა სორელი აჩერებს)

სორელი (მეფეს)

ო, ნუ გაუშვებ მას აქედან განრისხებულს!
თუმც სიტყვამკაცრობს, ერთგულია შენი, ხომ იცი.
ის ხომ იგივე დიუნუაა, რომელსაც მუდამ
ასე ძალიან უყვარდი და შენთვის სისხლს ღვრიდა?
თქვენც აღიარეთ, დიუნუა, რომ მეტმა სიფიცხემ,
კეთილშობილმა მრისხანებამ შორს გაგიტაცათ. —
და, მეფევ, შენაც აბატიე ერთგულ მეგობარს
მწარე სიტყვები. მოდი, მოდი და ნება დამრთეთ
კვლავ შეგარიგოთ, მრისხანება სანამ თქვენს გულში
დამღლუპველ მტრობად ჯერ კიდევ არ გაღვივებულა.
(დიუნუა მეფეს თვლებში შესცქერის და პასუხს ელოდება)

ქარლოსი (დიუნუას)

ჩემზე მიზიდეთ საჭურველი და მთელი ბარგი.
უნდა ლუარზე გადავიდეთ.

დიუნუა (სორელს სწრაფად)

მშვიდობით, სორელ!

(შემობრუნდება და სწრაფად გადის. მოხელეები უკან გაჰყვებიან)

სორელი

(სასოწარკვეთილი ხელებს იფშვინებს)

თუ იგიც წავა, ჩვენი მხსნელი ვინლა იქნება!
გამოიკიდეთ, ლა ჰირ, ლა ჰირ, გული მოუღლებეთ.

(ლა ჰირი გადის)

მემაჰსე გაიოსვლა
კარლოსი. სორელი ი. დიუ შატელი

კარლოსი

ნუთუ გვირგვინი სიკეთეა ყველაზე დიდი?
ნუთუ ასეთი საძნელოა, რომ მას გავშორდე?
არა, მე ვიცი, უფრო ძნელი რაც არის ქვეყნად:
დაემორჩილო ამ გულზეიად, ამაყ მბრძანებლებს,
ქვეყნად იცხოვრო მოწყალებით, როგორც ვასალმა,
და ყოველ წუთში გამოსთხოვო მათ შებრალება,—
აი, ესაა უფრო დიდი უბედურება
და უფრო მწარე, ვიდრე ფეხქვეშ გაგქელოს ბედმა.
(დიუ შატელს, რომელიც კიდევ ყოყმანობს)
რაც მე გიბრძანე, შეასრულე!

დიუ შატელი (დაემხობა მუხლებზე)
ო, ჩემო მეფევ!

კარლოსი

უკვე გადაწყდა. აღარ დასძრა არც ერთი სიტყვა!

დიუ შატელი

დასდეთ, მეფეო, ბურგუნდიის ჰერცოგთან ზავი,
თორემ მე შენთვის ვერავითარ ხსნას ველარ ვხედავ.

კარლოსი

შენ იმას მიჩვევ, რომ მე შენი უმწიკვლო სისხლით
ქვეყნისთვის ზავი და მშვიდობა გამოვისყიდო?

დიუ შატელი

აი აქ არის ჩემი თავი. მე იგი ხშირად
გადამიდვია ომში შენთვის და იგი ახლაც
შენი გულისთვის ძალმიძს დაედო ჯალათის კუნძზე.
დაკმაყოფილდეს, დე, ჰერცოგი. მის ღვარძლს ბობოქარს
მსხვერპლად შესწირე ჩემი თავი, რომ ჩემმა სისხლმა
ეს ძველი მტრობა სამუდამოდ ჩაახშოს, მოსპოს!

კარლოსი

(ერთხანს უყურებს მდუმარე და გრძნობამორეული)
ო, ეს რა მესმის! ნუთუ ისე დაბლა დავეცი,

რომ მეგობრები, ჩემს გულში რომ იხედებიან,
სამარცხენო გზას მიჩვენებენ ქვეყნის დახსნისთვის?
ახლა კი ვხვდები, სად მიყუევარ დაბლა დაცემას,
რადგან ჩემ სინდისს აღარავინ აღარ ენდობა.

დიუ შატელი

ასე რად ფიქრობ?

კარლოსი

ნურას მეტყვი! ნუ გამარისხებ!
ის მიჩვენია უარი ვთქვა ათ სამეფოზე,
ვიდრე სიცოცხლე გამოვიხსნა მეგობრის სისხლით.—
ახლავე წადი, გააკეთე, რაც მე გიბრძანე,
დატვირთეთ გემი.

დიუ შატელი

შევასრულებ ბრძანებას ახლავ,
ჩემო მეფეო!

(წამოდგება და მიდის. აგნესა სორელი ხმამაღლა ტირის)

მეზვიდე გაიოსვლა

კარლოსი და სორელი

კარლოსი (სტაეებს ხელზე ხელს)

ნუ დალონდი, ჩემო აგნესა!
ლუარს იქითაც მდებარეობს ჩვენი ქვეყანა,
ჩვენც იქით წავალთ, იმ მშვენიერ, ლამაზ მხარეში,
სად ბრწყინავს ზეცა წმინდა, მუდამ მოულრუბლავი,
ქრის გრილი სიო და ჩვენ ხალხის ფაქიზი ჩვევა
გარს შემოგვფარავს. ფრთებსა შლიან იქ სიმღერები,
იქ სიცოცხლე და სიყვარული ლამაზად ყვავის.

სორელი

ნუთუ საშინელ გლოვის დღესაც უნდა შევესწრო!
ჩვენი ხელმწიფე განდევნილი იარებოდეს,
საკუთარ მამის სახლი უნდა დატოვოს შვილმა?
და ასე მშვიდად შეაქციოს მის აკვანს ზურგი?
ო, მშვენიერო, ტურფა მხარევე, ჩვენ გტოვებთ ახლა
და მხიარულნი ვერასოდეს ველარ გიხილავთ.

მეჩვე გამოსვლა

ლა ჰირი ბრუნდება. კარლოსი და სორელი

სორელი

მარტო მოდიხართ. დიუნუა კი არ მოიყვანეთ?

(ამასობაში ახლო მიდის და უმზერს)

ლა ჰირ! რა მოხდა, რას ამბობენ თქვენი თვალები? ხომ არ დაგვატყდა თავს ახალი უბედურება?

ლა ჰირი

უბედურებამ გაიარა, მზე გამობრწყინდა!

სორელი

რა ამბავია? თქვით საჩქაროდ.

ლა ჰირი (მეფეს)

უკან მოუხმე

ორლეანის ელჩით.

კარლოსი

რატომ? რისთვის? განა რა მოხდა?

ლა ჰირი

უკან მოუხმე! ბედი ისევ შენს მხარეზეა, ბრძოლა მოხდა და ამ ბრძოლაში შენ გაიმარჯვე.

სორელი

მან გაიმარჯვა! ო, ამ სიტყვის ციურო ჟღერავ!

კარლოსი

რალაც ყურმოკრულ ამბით მაცდენ შენ, ჩემო ლა ჰირ. გავიმარჯვეთო?! — აღარა მწამს მე გამარჯვება.

ლა ჰირი

მაღე შენ უფრო დიდ სასწაულს ირწმუნებ, მეფე. — აქეთკენ მოდის თვითონ არქიეპისკოპოსი, უკან მოსდევს მას დიუნუაც.

სორელი

ო, გამარჯვების

ტურფა ყვავილნო, როგორც ზეცის ტკბილი ნაყოფი, სოგაქვთ სიმშვიდე, შეთანხმება!

მეცხვე გამოსვლა

რაიმსის არქიეპისკოპოსი. დიუნუა. დიუ შატელა, რაული, ჯავშნიანი რაინდი. იგივენი

არქიეპისკოპოსი

(მიიყვანს დიუნუას მეფესთან და ხელს ჩამოართმევინებს)

გადაეხვიეთ, პრინცო, თქვენს მეფეს და დააცხრეთ მტრობა და შური, რადგანაც ჩვენთვის მოწყალებით გაიხსნა ზეცა.

(დიუნუა ეხვევა მეფეს)

კარლოსი

მე უდიდესი გაცემა და ეჭვი მიპყრობს, რას მოასწავებს საზეიმო განწყობილება? ან როგორ მოხდა ამდაგვარი სწრაფი ცვლილება?

არქიეპისკოპოსი

(მიიყვანს რაინდს და წარუდგენს მეფეს)

ილაპარაკე!

რაული

მედიოლით თქვესმეტი დროშით,

ლოტარინგელნი შენი ჯარის მისაშველებლად, და ბოდრიკური, ვოკულერის გმირი რაინდი, წინ მიგვიძლოდა. როდესაც კი ჩვენ მივადწიეთ ეერმანტონის მთებს და იონის ღრმა ხეობაში როცა დავეშვით, ჩვენს წინაშე გადაიშალა ურიცხვი მტრისგან დაფარული მინდორ-ველები. დაიწყო ბრძოლა. აღარ გვქონდა დასახევი გზა. გარშემორტყმულნი აღმოვჩნდით ჩვენ ორი ჯარისგან. არც გამარჯვების, არც გაქცევის იმედი გვქონდა; მაშინ დაეცნენ გულით თვითონ უმამაცესნი და იარაღის დაყრა სურდათ სასოწარკვეთილთ. როცა სარდალნი ცდილობდნენ, რომ ეღონათ რამე, და ველარაფერს ვერ აწყობდნენ — სწორედ იმ დროსა

იშვიათი რამ სასწაული მოხდა ჩვენს თვალწინ!
ულრანი ტყიდან გამოვიდა ერთი ქალწული,
ვით ომის ქალღმერთს, მუზარადი ეხურა თავზე;
და თუმცა იყო მშვენიერი, ლამაზი სახის,
მაინც მოსჩანდა საშიშარი შესახედავად;
შავს კულულებში ჩაფლულიყო იმისი მხრები,
ზეცის ნათელი გადაჰკროდა სახეზე თითქოს,
როცა მოვიდა იგი ახლოს და ასე გვითხრა:
„მამაცნო ფრანგო, რას აყოფენბთ! ვეკვეთოთ მტერსა!
ზღვის ქვიშასავით თუნდ ურიცხვნი იყვნენ ისინი;
წმინდა ქალწული და თვით ღმერთი თქვენ დაგიფარავთ!“
უცებ ალამი გამოჰკლიჯა მედროშეს ჩვენსას,
ხელში ნაჭერი, და ვაჟკაცის მტკიცე ნაბიჯით
გაუძღვა ჯარსა, გრიგალივით ძღვევამოსილი.
ჩვენ კი მდუმარე გაოცებით მივყევით უკან
დიდებულ დროშას და მედროშეს, სასწაულმოქმედს,
თავზე დავეციოთ მტერს მეხივით მოულოდნელად.
მტერი უძრავი, გარინდული, შეძრწუნებული,
გამტერებული უყურებდა ამ სასწაულსა,
რასაც ლაშქარი საკუთარი თვალით ხედავდა.
მაგრამ, როდესაც ღვთაებრივმა საშინელებამ
შეიპყო ყველა ჯარისკაცი, — ზურგი ვეაქციეს,
წამსვე დაჰყარეს იარაღი, მოჰკურცხლეს უკან,
შიშმორეულნი გაიფანტნენ ბრძოლისა ველზე.
ველარ უშველეს ვერც სიტყვებმა, ველარც სარდალთა
მხნე შეძახილმა, შიშისაგან აზრდაკარგული
გარბოდა ყველა მდინარისკენ სულმოუთქმელად.
ჩვენ კი მივდევდით გაქცეულ მტერს შეუჩერებლად;
ბრძოლა კი არა, კაცთა ხოცვა და ჭლექა იყო!
ორი ათასი გვამი მტრისა დაეცა ველზე
და მდინარეში რაც დაიხრჩო, ვინდა დაითვლის.
ჩვენ კი ბრძოლაში ერთი კაციც არ დაგვიკარგავს.

კარლოსი

ო, ღმერთსა ვფიცავ, იშვიათი სასწაულია!

სორელი

და ერთმა ქალმა ჩაიღინა ეს სასწაული?
საიდანაა? ვინ არის ის?

რ ა უ ლ ი

თვის ვინაობა

თვითონ მასვე სურს გაუმხილოს მხოლოდ ხელმწიფეს.
ის თავს უწოდებს მისანსა და ღმერთის მოციქულს,
თავის მისნური შეპირებით ის გვარწმუნებს, რომ
იხსნის ორლენს, სანამ მთვარე კვლავ გაივსება.
ხალხს მისი სჯერა და სუეველას ბრძოლა სწყურია.
ის ჯარს მოჰყვება და თვით მალე გაჩნდება აქა.

(ხარების რეკვა და იარაღის ხმაური ერთმანეთში ირევა)

გესმით ხალხის ხმა, აბჯრის ჟღერა და ხართა რეკვა?
ისაა, ხალხი ესალმება ღვთისგან მოვლენილს.

კარლოსი (დიუ შატელს)

შემოიყვანეთ!

(არქივისკოპოსს)

რალა უნდა ვითქვო ახლა!

ერთმა გოგონამ მომანიჭა მე გამარჯვება,
როცა ჩემი ხსნა, ღმერთის გარდა, არვის შეეძლო.
ო, ეს ბუნების კანონებში არსად სწერია.
შითხარ, მამაო, დავიჯერო ეს სასწაული?

ხმები (სცენის უკნიდან)

ვაშა, დიდება ჩვენს მხსნელ ქალწულს!

კარლოსი

აგერ, ის მოღის!

(დიუნუას)

მოდით, დიუნუა, ჩემი ტახტი თქვენ დაიკავეთ!
ეს საოცარი ქალიშვილი მსურს გამოვცადო,
ის თუ ნამდვილად ღმერთისაგან მოგზავნილია,
თვით გამოიცნობს, რომელია ჩვენს შორის მეფე.

(დიუნუა ტახტზე ჯდება, მეფე დგას მის მარჯვნივ. მის გვერდით დგას აგნესა სორელი, მათ პირდაპირ—არქივისკოპოსი და დანარჩენები, ისე რომ შუა ადგილი თავისუფალი რჩება)

მამათი გამოსვლა

იგივენი. ჟანა, ორლუანის მოხელეების და რაიხდების თაი-
ლები, ისინი იკავებენ სცენის სიღრმეს. ჟანა კეთილშობილ თავდაპირველ
გამოდის წინ და იქ მდგომთ სათითაოდ აუვალეირებს

დიუნუა (რამდენიმე ხნის სიჩუმის შემდეგ)

ო, ეს შენა ხარ, საოცარი ქალწული ჩვენი?

ჟანა

(შეაწყვეტიან, ბრწყინვალე, დიდებული გამომეტყველებით)

დიუნუა, შენ თვით ღვთის გამოცდა მოგსურვებია!
ადექ აქედან, ეს ადგილი შენ არ შეგფერის,
მე აქ მეფესთან გამომგზავნა მალაღმა ღმერთმა.

(მტკიცე ნაბიჯით მიდის მეფესთან. დაემხოზა მის წინ მუხლებზე და ისევ ადგება,
ჟანა დაიწვეს. ყველანი განცვიფრებაში მოდიან: დიუნუა სტოვება ადგილს და
მეფის წინ ცარიელი ადგილი რჩება)

კარლოსი

შენ ხომ ჩემს სახეს ამ კრებულში პირველად ჩედაც,
ვინ მოგცა სიბრძნე შენ ეგეთი გულთამხილავის?

ჟანა

მე იქა გნახე, სად ღვთის გარდა ვერვინ გხედავდა.

(მიუახლოვდება მეფეს და იდუმალეობით აღსაყვამ ხმით იუბნება)

მე შენ მეზმანე ამის უწინ პირველ ღამისას,
როს შენს გარშემო ყველაფერი მოეცვა ღრმა ძილს,
როცა წამოსდევ სწრაფად შენი საბრძანებლიდან
და აღაყვამინე მავედრალი ლოცვანი ღმერთთან.
უბრძანე ამათ, რომ დაგეტოვონ, და მარტოს გეტყვი
შენს ყველა ლოცვას.

კარლოსი

რაც მე ზეცას გავანდე უკვე,

ადამიანთა წინაშე მას მე არ დავმალავ.
სთქვი, გაამხილე იდუმალი ლოცვა და მაშინ
არ დავეჭვდები, რომ შენ ღვთისგან ხარ მოვლენილი.

ჟანა

რაც შენ წარმოსთქვი მაშინ, იყო სულ სამი ლოცვა.
კარგად მისმინე, ეხლავ გეტყვი მე შენ სამივეს!

პირველი ლოცვით შენ შესთხოვედი მოწყალე ზეცას,
რომ, თუ ოდესმე შენს გვირგვინსა უმუხთლებს ბედი,
ან დაამძიმებს სხვა რამ დიდი დანაშაული
წარსულთა დროთა, ჯერაც კიდევ მოუნანები,
და გამოიწვევს იგი ომსა, ცრემლით აღსავსეს;
შენ შეგიწიროს მსხვერპლად შენი ხალხის მავიერი
და მარტოდენ შენსა თავზე წამოანთხიოს
მისი უსაზღვრო ბოროტებით აღსაყვამ თასი.

კარლოსი (შეშინებული ჟანა დაიხვეს)

ვინ ხარ, ძლიერო არსებო, საიდან მოხვედ?

(ყველა გაოცებულია)

ჟანა

შენი მეორე სათხოვარი აი რა იყო:
ოდესმე, თუკი, უღიადეს განგების ნებით,
სამეფო კვერთხი შენ შტოს ხელით გამოეცლება
და სუყველაფერს წაგართმევენ, რასაც კი ჰყოლობდნენ
ამ სამეფოში წინათ შენი მამა-პაპანი,
სამი სიკეთე შეგარჩინოს ღმერთმა მარტოდენ:
სულის სიმშვიდე, მეგობრები, შენი აგნესა.

(მეფე სახეზე ხელებს იფარებს და ტირის. დამსწრენი დიდად გაოცებულნი
არიან. პაუზის შემდეგ)

ეტქვა შენი ლოცვა მესამე და უკანასკნელი?

კარლოსი

ქმარა! უკვე მწამს! ადამიანს არ ძალუძს ესა,
შენ ღვთაებისგან მოციქულად ხარ მოგზავნილი.

არქიებისკობოსი

გვითხარ, ვინა ხარ, საოცარო, წმინდა ქალწულო?
რომელმა მხარემ დაგბადა შენ, ან ვინ არიან
ყვითონ ღმერთისთვის საყვარელი შენი მშობლები?

ჟანა

წმინდაო მამავ, ჟანა არის ჩემი სახელი,
ერთი უბრალო მწყემსი ქალი ვარ წარმოშობით,
დაბადებული ვარ ღრმ-რემში, ტულის მახლობლად
და მამაჩემის ცხვარს ვმწყემსავდი ბავშვობიდანვე.—

ხშირად მსმენია, რომ კუნძულზე მცხოვრებმა ხალხმა
ზღვა გადმოლახა, შემოიჭრა ჩვენს ქვეყანაში,
რომ დაგვიმონოს და მბრძანებლად დაგვისვას კაცი,
ჩვენთვის უცხო და საძულველი ყოველ ფრანგისთვის.
მსმენია ისიც, რომ დაიპყრეს დედაქალაქი,
ძალმომრეობით გაბატონდნენ მთელს სამეფოში.
ამიტომ თხოვნით მე ღვთისმშობელს ვევედრებოდი,
გამოვეხსენით უცხოელთა მონობისაგან
და დაეფარა ჩვენი მეფე კანონიერი.
იმ სოფლის ახლოს, სადაც მე ვარ დაბადებული,
დგას ღვთისმშობელის ძველთაძველი ხატი, რომელსაც
მრავალი სათნო მომლოცავი მოუდის შორით.
და ერთი წმინდა მუხაცა დგას მის სიახლოვეს.
იგი მრავალი სასწაულით არის განთქმული.
მე ამ დიდებულ მუხის ჩრდილქვეშ მიყვარდა ჯდომა,
ცხვარსა ვმწყემსავდი და მწყემსობა გულს იზიდავდა.
თუკი ბატკანი რომელიმე გზას დაჰკარგავდა,
მე მის სამყოფელს ვპოულობდი ყოველთვის სიხმრად,
როდესაც მე ამ მუხის ჩრდილქვეშ დავიძინებდი.
— და ერთხელ, როცა მთელი ღამე ვიჯექ ამ ხის ქვეშ,
წმინდა ლოცვაში გართული და ძილგანაკრთობი,
წმინდანის სახით ღვთისმშობელი გამომეცხადა,
მწყემსი ქალწულის სამოსელით, ჩემივე მსგავსად,
ბმალი და დროშა მომიტანა და ასე მითხრა:
„ეს მე ვარ, ჟანა, ალსდექ, ახლავ დატოვე ფარა,
შენ სულ სხვა ფარა გიხმობს აწი სამწყესავადა!
აიღე დროშა, შემოიკარ ეს ხმალი წელზე!
ამითი შენი ხალხის მტრები გაანადგურე.
რაიმსში უნდა მიიყვანო ხელმწიფის შვილი
და საფრანგეთის გვირგვინი მას დაადგა თავზე!“
მე მას მივუგე: როგორ ძალმიძს, ასეთი საქმე
შევასრულო მე, ამ უბრალო მწყემსმა გოგონამ,
გამოუცდელმა კაცთდამლუპველ, საშიშ ბრძოლებში.
მან კი მომიგო: „უმანკო და ნაზი ქალწული
უდიდეს საქმეს შეასრულებს დედამიწაზე,
თუკი მიწიერ ტრფობას გულთან არ გაიკარებს.
აბა შეხედე, მეც შენებრ ვარ უბიწო ქალი
და ქვეყნად ვშობე ღვთაებრივი მეუფე ხალხთა
და ღვთაებრივი ვარ მეც თავად“. — შეეხო იგი

ჩემს ქუთუთოებს და, როდესაც ზეავიხედე,
ზეცის გულმკერდი სავსე იყო სერაფიმებით,
რომელთაც ხელში ნაზად ეპყრათ შროშნები თეთრი
და ტბილი ჰანგი იღვრებოდა ჰაერში ლალად.
— და იგი ასე სამი ღამის განმავლობაში
სველინებოდა და მეტყოდა: „ალსდექი, ჟანა!
სულთ არ გეგმის, სხვა საქმისთვის მოგიხმობს ღმერთი.“
და როცა იგი მომეველინა მესამე ღამეს,
ასე მომმართა მკაცრი სიტყვით განრისხებულმა:
„მორჩილება ქვეყნად ქალის მოვალეობა,
და მოთმინება მისი ბედის ხვედრია მწარე,
უმიძიეს ღვაწლით მოიპოვეს სულის მხნეობას,
ცინც აქ მსახურობს, ის შეაღებს სამოთხის კარებს“.
ამ ლაპარაკში გადაიძრო მას ტანსაცმელი
მწყემსი ქალისა და წამოდგა ის ჩემს წინაშე,
როგორც ციური დედოფალი ნათლითმოსილი,
და წარიტაცეს ოქროსფერმა ღრუბლებმა იგი,
გაუჩინარდა იღუმალად ნეტარ მხარეში.
(*ჩველა დღლავს აგნესა სორელი მეფის მკვრდზე მალავს მტირალ სახეს*)

არქიეპისკოპოსი (მცირე ხნის დუმილის შემდეგ)

ამ ღვთაებრივი, ზეცური ენის წინაშე
უნდა დადუმდეს ყოველგვარი ეჭვი ქვეყნისა.
საქმე ამტკიცებს, რომ ის ამბობს კეშმარიტებას;
სხოლოდ ღმერთს ძალუძს სასწაულის მოხდენა ქვეყნად.

დიუნუა

არა სასწაულს, არამედ მის თვალებს ვუჯგერი
და მის სახეზე აღბეჭდილ სრულ უბიწოებას.

კარლოსი

და მე ცოდვილი ღირს ვარ ასეთ მოწყალებისა?
ყოველსმხედველო, შეუმცდარო თვალო, შენ ხედავ
ჩემს სულის სიღრმეს, მორჩილებას ჩემი გულისას.

ჟანა

მე დიდებული მორჩილება ზეცაში ბრწყინავს;
თავს რომ იმდაბლებ, ამიტომაც ის ავამაღლებს.

4. ფრიდრიხ შილერი — ტრაგედია.

კარლოსი

მაშ შემიძლია, წინ აღვუდგე ჩემს მტრებსა კიდევ?

ქანა

მალე საფრანგეთს მე შენს ნებას დაუემორჩილებ!

კარლოსი

და შენ ამბობ. რომ ორლენასაც ვერ წაგვართმევენ?

ქანა

უწინ ლუარი აღმისაკენ შემობრუნდება.

კარლოსი

მაშ, რაიმსშიაც შევალ ისევ გამარჯვებული?

ქანა

ათას მტრის გვამზე გაგატარებ და იქ შეგეყვან.

(იქ მყოფი რაინდები მრისხანედ არხევენ ფარ-შუბებს და მხნედ გამოიყურებიან)

დიუნუა

ჩვენ ეს ქალწული დაგვიყენე ლაშქრის წინამძღვრად და მას გავეყვებით ბრძად, საითაც წაგვიყვანს იგი. გზას გაგვიკაფავს ბრძოლის ველზე მისნური თვალით და მის სიცოცხლეს ეს მამაცი ხმალი დაიცავს.

ლაჰირი

თუნდ იარაღით აღდგეს ჩვენზე მთელი ქვეყანა, ვერ შეგვაშინებს, თუ ქალწული წინ გაგვიძღვება. ქანას მხარეზე იქნება თვით ღმერთი ძლევისა. მან წაგვიყვანოს, ვინც ბრძოლაში უძლეველია.

(რაინდები იარაღს არხევენ და წინ გამოდიან)

კარლოსი

წმინდა ქალწულო, წაიყვანე ჩემი ლაშქარი, მისი სარდლები მზად არიან შენ გმორჩილებდნენ. და ხმალი ესე, რომელიც ჩვენ ურჩმა სარდალმა გამოგვიგზავნა უკან თვისი განრისხების უამს, მიხარია, რომ აღმოჩნდება ღირსეულ ხელში.

აბა, ხელთ იპყარ იგი, ზეცის წმინდა მისანო, და ამის შემდეგ შენ იყავი...

ქანა

ო, არა, მეფე!

ეს იარაღი ამქვეყნიურ ძლიერებისა ვერ მიანიჭებს გამარჯვებას მეუფეს ჩემსას. შე ვიცი ხმალი, რომელითაც მტერს დავამარცხებ. აღვიღს გასწავლი, სად დევს იგი, ვით სულმა მითხრა, კაცი გაგზავნე ახლავე და მოატანინე.

კარლოსი

სადაა იგი?

ქანა

უძველეს ქალაქ ფირბუაში, სად სასაფლაო არის წმინდა კატერინასი, დამარხულია საჭურველი ერთი თალის ქვეშ, როგორც ნიშანი ძლევამოსილ ძველ ბრძოლებისა. იქა დევს ხმალი, ის გამიწევს მე ძმურ სამსახურს. ხმლის პირზე სამი შროშანია ამოკვეთილი. მომიტანინე იგი ხმალი, მით გავიმარჯვებ.

კარლოსი

გაგზავნეთ კაცი, შეასრულეთ ის, რასაც ამბობს.

ქანა

შე ბრძოლის ველზე თეთრი დროშა უნდა ვატარო, შემოქარგული მეწამული ფერის ზოლებით. ამ თეთრ დროშიდან დედა ღვთისა, წმინდა მარიამ, თავის მშვენიერ იესოთი უნდა გვიმზერდეს, მის ფერხთა ქვეშ კი — დედამიწა გამოსახული. შე ღვთისმშობელი ასეთ დროშით გამომეცხადა.

კარლოსი

რაღ გსურს, იქნება...

ქანა (არქიეპისკოპოსს)

ღირსეულო ეპისკოპოსო, შეახეთ თავზე წმინდა ხელი თქვენს ქალიშვილსა

და შისტვის ზეცას გამოსთხოვეთ ლოცვა-კურთხევა.
(მუხლს მოიყრის)

არქიეპისკოპოსი

შენ აქ მოხვედი, რომ კურთხევა გაგვიზიარო
და არა ჩვენგან მიიღო ის. ღმერთი გფარვიდეს!
მხოლოდ ჩვენ ყველა უღირსნი და შემცოდენი ვართ.
(ქანა წამოდგება)

მსახური

ჰეროლდი გახლავთ ინგლისელთა მთავარსარდლისა.

ქანა

დღე, შემოვიდეს, იგი ღვთისგან მოგზავნილია.
(მეფე ანიშნებს მსახურს. მსახური გადის)

მეთერთმეტე გამოცვლა

ჰეროლდი. იგივენი

კარლოსი

აბა, ჰეროლდო, რას გვაუწყებ, რისთვის მოსულხარ?

ჰეროლდი

რომელი არის აქ თქვენს შორის კარლოს ვალუა,
გრაფი პონტისა, რომელთანაც გამომაგზავნეს?

დიუნუა

ო, საზიზღარო და უღირსო, მდაბიო ბიჭო,
კანდიერება გყოფნის კიდევ, რომ ფრანგთა მეფე
თავის საკუთარ მიწა-წყალზე არ იცნო მეფედ.
სამოსი გიცავს მოციქულის, თორემ უმისოდ...

ჰეროლდი

საფრანგეთი სცნობს მხოლოდ თავის ერთადერთ მეფეს,
რომელიც ახლა ინგლისელთა ბანაკში ცხოვრობს.

კარლოსი

დამშვიდდი, ბასტარდ. რისთვის მოხვედ, გვაუწყე, ჰეროლდ!

ჰეროლდი

ჩემი სარდალი, ვისაც სისხლის დაღვრა აწუხებს,
ქარქაშში აგებს თვის მრისხანე საომარ მახვილს,
ვიდრე ქალაქი ორღენი დაეცემოდეს,
და მოგიწოდებთ კეთილ ზავზე მოეთათბიროთ.

კარლოსი

სთქვი.

ქანა (გამოდის წინ)

ნება დამრთე, ჩემო მეფევე, შენი სახელით
ეკლაპარაკო მე ამ ჰეროლდს.

კარლოსი

სრული ნება გაქვს.
შენ გადაწყვიტე: ან მშვიდობა, ან ომი მტერთან.

ქანა (ჰეროლდს)

ვინ გამოგზავნა, შენი პირით ვინ ლაპარაკობს?

ჰეროლდი

გრაფი სალისბურ, ბრიტანელთა მთავარსარდალი.

ქანა

სტყუი, ჰეროლდო, ლორდის ნაცვლად ვერ ისაუბრებ,
რადგან ცოცხლები საუბრობენ და არა მკვდრები.

ჰეროლდი

ჩემი სარდალი ცოცხალია. თავს კარგადა გრძნობს
და ძალაც შესწევს თვისი მტერი გაანადგუროს.

ქანა

ცოცხალი იყო, როს წამოხვედ, მაგრამ ამ დილით
ორღენიდან ნატყორცნ ისარს ემსხვერპლა იგი,
როს ლატურნელის კოშკით დაბლა იმზირებოდა.

—შენ გეცინება ამ ამბავზე და არა გჯერა?

არა ჩემ სიტყვებს, დაუჯერე შენივე თვალებს!

როდესაც უკან დაბრუნდები ბანაკისაკენ,

წინ მისი ცხედრის პროცესია შემოგეყრება.

ახლა, ჰეროლდო, ის გვიამბე, რაც დაგაბარეს.

ჰეროლდი

თუკი შენ ძალგის საიდუმლოს ახლო ფარდა,
გეცოდინება მაშინ ესეც, სანამ გეტყოდე.

ქანა

მე სრულიადაც არ მქირდება მაგისი ცოდნა.
მაშ მომისმინე ახლა მეც და ჩემი სიტყვები
გადაეც სარდლებს, რომელთაც აქ გამოგაგზავნეს!
— ინგლისის მეფევე, თქვენც; ჰერცოგნო ამპარტავანნო,
ბედფორდ და გლოსტერ, ჩვენს ქვეყანას თავს რომ დაესხით!
პასუხი უნდა აგოთ ახლა ღმერთის წინაშე.
დაღვრილ სისხლისთვის ზეცა თქვენგან ანგარიშს ითხოვს.
მაშ მოაწადეთ კლიტეები ყველა ქალაქის,
ძალმომრეობით უსამართლოდ რომ დაიპყარით!
ქალწული მოდის მაცხოვრისგან გამოგზავნილი,
ის ან მშვილობას, ან სისხლისმღვრელ ომს შეგთავაზებთ.
ამოირჩიეთ, რაცა გსურდეთ, იცოდეთ თანაც:
ულამაზესი ფრანგთ ქვეყანა იესო ქრისტემ
თქვენ კი არ მოგცათ, არამედ ჩემს ხელმწიფე კარლოსს
და შევა კიდევ ის პარიზში ხელმწიფის დარად,
დიდებულების და მოხარულ ხალხის თანხლებით.
— ახლა კი სწრაფად გასწი ისევ უკან, ჰეროლდო,
რადგან შენ ვიდრე ახალ ამბით ბანაკს მიალწევ,
ეჭვი არაა, იქ გაჩნდება ქალწული უკვე
და ორღენზე გამარჯვების დროშას აღმართავს.

(იგი გადის, ყველანი გაჭყვებიან)

მეოცე მოქმედება

კლდეებით შემოსაზღვრული მიდამო

პირველი გამოცვლა

ტალბოტი და ლიონელი, ინგლისის ჯარის სარდლები. ფილიპე, ბურ-
გუნდის ჰერცოგი და შატონი, ჯარისკაცებთ და დროშებით

ტალბოტი

ამ კლდეთა ძირში შეგვიძლია შევჩერდეთ ახლა,
რომ მცირე ხნით აქ ვაგმაგრდეთ და დავიბანაკოთ,
აქ შეგვეძლება კვლავ შევკრიბოთ გამოქცეულნი,
პირველ შიშისგან რომ დაიბნენ და გაიფანტნენ.
მალღობ ადგილზე დააყენეთ კარგნი გუშაგნი!
თუმცა გვიფარავს დევისაგან უკუნი ღამე, —
და თუნდა ფრთებიც გამოისხას სასტიკმა მტერმა,
თავდასხმის შიში აქ ჩვენ ახლა არ უნდა გვექონდეს, —
მაგრამ სიფრთხილე მაინც გვმართებს, რადგანაც მტერი
თავხედობს უკვე და ჩვენ კი ვართ დამარცხებულნი.

(რაინდი ფასტოლფი მიდის ჯარისკაცებით)

ლიონელი

დამარცხებულნი! ნუღარ იტყვიოთ, სარდალო, ამას.
მე ვერასოდეს, ვერასოდეს ვერ ვიფიქრებდი,
ფრანგნი ოდესმე თუ ნახავდნენ ინგლისელთ ზურგებს!
— ო, ორღენაო, სამარეო ჩვენი დიდების!
აწ შენს ველებზე განისვენებს პატივი ბრიტთა.
ქოი, წყეულო სამარცხვინო დამარცხებო!
ვინ დაიჯერებს მომავალში, რომ ერთმა ქალმა
იფრინა ყველა, ვისაც ერთ დროს გაუმარჯვია
პუატიესთან, აზინკურთან და თვით კრეისთან!

ბურგუნდი

და სწორედ ეგლა დაგვრჩენია ჩვენ სანუგეშოდ:
კაცმა კი არა, ეშმამ გვძლია და დაგვამარცხა.

ტ ა ლ ბ ო ტ ი

არა ეშმაკმა, — თვით ჩვენივე უგუნურებამ.
როგორ, ბურგუნდო, მოჩვენებამ თქვენც შეგაშინათ?
ცრურწმენა არის მაგ სილაჩრის ცუდი საფარი, —
პირველად ფრანგნი გამოიქცნენ ბრძოლის ველიდან.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

ყველა მორბოდა, არავინ არ გაჩერებულა.

ტ ა ლ ბ ო ტ ი

არა, ბატონო! ჯერ თქვენს ფლანგზე დაიწყო იგი.
თქვენ მოიჭერით ჩვენს ბანაკში შმაგი ყვირილით:
„თვით ჯოჯოხეთი ამდგარაო ჩვენს წინააღმდეგ!“
და ჩვენც ჩაგვყარეთ გამოუვალ შეძრწუნებაში.

ლი ო ნ ე ლ ი

თქვენ ხომ იმას ვერ უარყოფთ, რომ ყველაზე უწინ
გამოიქეციით.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

იმიტომ, რომ ჯერ ჩვენ დაგვარტყეს.

ტ ა ლ ბ ო ტ ი

ქალმა გაიგო სუსტი მხარე ჩვენი ბანაკის,
კარგად იცოდა, თუ აქ შიშს სად წააწყდებოდა.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

როგორ? ბურგუნდი დამნაშავე არის ამ მარცხში?

ლი ო ნ ე ლ ი

ონგლისელები მარტონი რომ ეყოფილიყავით,
ღმერთის შეწევნით, ჩვენ ორლუანს არ დავკარგავდით!

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

არა — უჩვენოდ თქვენ ორლუანს ვერცა ნახავდით!
ვინ გაგიკათათ და მოგცათ გზა ამ სამეფოში,
გამოგიწოდათ მეგობრულად ერთგული ხელი,
როს გადმოსხედით უცხო ქვეყნის სანაპიროზე?

თქვენი ჰენრიხი პარიზში ვინ დააგვირგვინა
და ან ფრანგები მას ნეტავ ვინ დაუმორჩილა?
რომ ამ ჩემს მძლავრ მკლავს საფრანგეთში არ მოეყვანეთ,
თქვენ ვერასოდეს, ვერასოდეს ვერა ნახავდით
ფრანგულ ბუხრიდან ამოდენილ ლამისფერ კვამლსა.

ლი ო ნ ე ლ ი

ბრტყელი სიტყვები რომ შევლოდეს, ჰერცოგო, საქმეს,
საფრანგეთს მარტო დაიპყრობდით აქამდე თვითონ.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

უკვე შეძრწუნდით, ორლუანი რაკი დაჰკარგეთ
და გინდათ ახლა გესლი თქვენი ბოროტებისა
გადმონათხიოთ თქვენს მეგობარ მოკავშირეზე.
თქვენ ეს ქალაქი ანგარებამ დაგაკარგვინათ.
იგი მზად იყო მორჩილებით დამნებებოდა,
თქვენმა შურმა კი ის ხელიდან გამოგვაცალა.

ტ ა ლ ბ ო ტ ი

ჩვენ განა შენთვის შემოვარტყით ორლუანს ალყა?

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

რალას იზამდით, ჩემი ჯარით რომ წავსულიყავ?

ლი ო ნ ე ლ ი

არა უარესს იმაზედა, ვიდრე აზინკურს,
სად დავამარცხეთ ბურგუნდიცა და საფრანგეთიც.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

არაფრად აგდებთ, როგორც ვატყობ, ჩემს მეგობრობას,
რომელიც ძვირად შეისყიდა რეგენტმა თქვენმა.

ტ ა ლ ბ ო ტ ი

ღიახ რომ ძვირად, იგი ძვირად დაგვიჯდა დღესაც,
ორლუანის წინ — სად დავკარგეთ ღირსება ჩვენი.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

გაჩუმდით, ლორდო, თორემ მერე თქვენვე ინანებთ!
ზურგი ვაქციე ჩემი მეფის უწმინდეს ღრმობს,

თავს დავიტყვებ გამყიდველის ბილწი სახელი,
განა იმისთვის, რომ უცხოელთ ლანძღვაც ვითმინო?
აქ რას ვაკეთებ? რატომ ვებრძვი ნეტავ საფრანგეთს?
თუკი წილად მხვდა, უმადურებს რომ ვემსახურო,
ჯობს ვემსახურო მას, ვინც ფრანგთა მეფედ შობილა.

ტ ა ლ ბ ო ტ ი

თქვენ ხომ მეფესთან ლაპარაკიც გაგიმართიათ;
ჩვენ ეს შევიტყუეთ და ვიღონებთ კიდევ რაიმეს,
რომ ლალატი თავს ავირიდოთ.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

ჰო, ჯოჯოხეთო!

ცილსაც მწამებენ! — წადი ახლავ, ჩემო შატონ,
და წასასვლელად მოამზადე ლეგიონები;
ჩვენს ქვეყანაში დავბრუნდებით.

(შატონი გადის)

ლ ი ო ნ ე ლ ი

გზა მშვიდობისა!

ბრიტის დიდება მაშინ უფრო მეტად ბრწყინავდა,
როდესაც იგი, მის საკუთარ ხმალს მინდობილი,
მარტო იბრძოდა, დამქაშების დაუხმარებლად.
თავის საქმისთვის ყველა თვითონ უნდა იბრძოდეს,
რადგან არ ახსოვს ისტორიას ფრანგების სისხლი,
რომ საკეთილოდ შერეოდეს ინგლისელთა სისხლს.

მეორე გამოცხადება

დედოფალი იზაბელა, მსახურის თანხლებით. იგი ივენო

ი ზ ა ბ ე ლ ა

ო, ეს რა მესმის, გთხოვთ გაჩერდეთ, სარდლებო, კმარა!
ეს რა მტრულ ძალას თქვენთვის ტვინი აურევია,
შეუბღალა თქვენი აზრი, ეგოდენ სალი!
ერთსულოვნებას ძალუძს ახლა გადაგვარჩინოს,
ქიშპობა-მტრობით, სიძულვილით კი შეამზადებთ
აუცილებელ და გარდუვალ დაღუპვას თქვენსას.
— კეთილო ჰერცოგ! შეაჩერეთ სწრაფი ბრძანება
და თქვენც, დიდებით აღსავსეო სარდალო ტალბოტ,

გთხოვთ შეურიგდეთ თქვენს მეგობარს შეურაცხყოფილს!
მოდი, ლიონელ, დამეხმარეთ, იქნებ როგორმე
დავაშოშმინოთ, შევარიგოთ ამპარტავენები.

ლ ი ო ნ ე ლ ი

ნუ მთხოვთ, მილენდი, ახლა ჩემთვის სულერთი არის,
რადგან ისინი, რომელთ ერთად არ ძალუძთ ყოფნა,
უკეთესია, რომ გაშორდნენ ერთმანეთს მალე.

ი ზ ა ბ ე ლ ა

როგორ? ცდუნება ჯოჯოხეთის, რომელიც ჩვენთვის
ესოდენ დიდად დამლუპველი იყო ბრძოლის დროს,
ახლაც თავს იჩენს, გონს გვიკარგავს და გვასულელებს?
აქ ჩხუბი მაინც ვინ დაიწყო? მითხარით, ლორდო!

(ტალბოტს)

რატომ ივიწყებთ, რომ ისევ თქვენ მოგიტანთ ვნებას
შეურაცხყოფა ღირსეული მოკავშირისა?
ან რა გსურთ მარტომ გააკეთოთ ამის გარეშე?
ამან დაუდგა საფრანგეთში თქვენს მეფეს ტახტი
და ვით დაადგა თავს გვირგვინი, წართმევაც ძალუძს;
თქვენ მისი ჯარი გიმაგრებთ ზურგს, მისი სახელი.
ინგლისის ყველა მოქალაქე ერთ მშვენიერ ღღეს
ჩვენს ქვეყანაში რომ გადმოსხდეს, შემოგვესიოს,
ვერ დაგვიპყრობდით, ერთი პირი თუ გვექნებოდა;
მხოლოდ თვით ფრანგებს შეუძლიათ ფრანგთ დამარცხება.

ტ ა ლ ბ ო ტ ი

ერთგულ მეგობრის დაფასება ჩვენ კარგად ვიცით,
მოლაღატეთა აღკვეთა კი ბრძნული საქმეა.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

ვინც მზაკვრულ გრძნობით ერიდება მადლობის თქმასა,
მის თვალთმაქცური სიტყვები არ შემოაკლდება.

ი ზ ა ბ ე ლ ა

როგორ, ჰერცოგო? შეგიძლიათ ასე ადვილად
გადააბიჯოთ სირცხვილსა და ღირსებას თქვენსას,
ხელი მისცეთ მას, ვინც ლალატით მამა მოგიკლათ?
მხოლოდ უგუნური დაიჯერებს, რომ მეფე კარლოს,

რომელიც თქვენვე მიიყვანეთ დალუპვის კარსა,
გულს მოიბრუნებს და სიწრფელით შეგირიგდებათ.
იქნებ გსურთ კიდევ შეაჩეროთ უფსკრულის პირას
და თქვენი საქმე სულელურად თქვენვე დაძლუპოთ.
აქ დგანან თქვენი მეგობრები და, მწამს, თქვენი ხსნა
მხოლოდ და მხოლოდ ბრიტანეთთან კავშირსა ძალუძს.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

არც მიფიქრია შერიგება კარლოს მეფესთან,
მაგრამ სიძულვილს და გულზვიად ყოყლოჩინობას
მე ამ ამაყი ინგლისისას ველარ ავიტან.

ი ზ ა ბ ე ლ ა

მოდით! შეუნდეთ ნაჩქარევი სიტყვები მწარე.
დამარცხებისგან არის იგი გაბრაზებული, —
უბედურება ჩვენ ხომ ყველას უსამართლოდ გვხდის.
მოდით სასწრაფოდ და მიეცით ერთმანეთს ხელი,
სანამდე მტრობა ჯერ კიდევ არ გაღვივებულა.

ტ ა ლ ბ ო ტ ი

რას ფიქრობთ, ბურგუნდ? ალალი და კეთილი გული
სალ განსჯას მუდამ უჯერებს და ემორჩილება.
ჩვენ დედოფალმა ჰკვიანური სიტყვები გვითხრა,
მოიტა ხელი, გააქარვეთ წყრომა გულისა,
რაც მოგაყენათ ჩემმა ენამ მოუთმენელმა.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

აქ იზაბელამ გულსჩამწვდომი სიტყვები გვითხრა,
სამართლიანი ჩემი ბრაზი აწ უკან იხევს.

ი ზ ა ბ ე ლ ა

კეთილი! მხოლოდ განამტკიცეთ ძმური ამბორით
თქვენი კავშირი აღდგენილი და, რაც აქამდე
ტუღად, უკმეხად რამე თქმულა — ქარმა გაფანტოს.
(ბურგუნდი და ტალბოტი ერთმანეთს ეხვევიან)

ლი ო ნ ე ლ ი (უყურობს მათ. თავისთვის)

დიდება ამ ზავს, შურისგების ქალღმერთის ნაყოფს!

ი ზ ა ბ ე ლ ა

ამ ბრძოლაში ხომ ჩვენ დავმარცხდით, გმირო სარდლებო,
და ჩვენს მხარეზე არ აღმოჩნდა ბედნიერება,
მაგრამ მხნეობა კი არ უნდა დავკარგოთ ამით.
კარლოს ზეცისგან მფარველობას აღარ მოელის
და ეშმაკის ბნელ ხელოვნებას უჩიობს საშველად.
მაგრამ ამოდ განუწირავს საწყევლად თავი,
დალუპვისაგან ჯოჯოხეთიც ველარ დაიხსნის.
მტრის ჯარს ქალწული მეთაურობს ყოვლისმძღველი,
მე კი მსურს თქვენს ჯარს წინ წაგუძღვე იმის მაგიერ
და ვიყო თქვენი წინამძღოლი, თქვენი მისანი.

ლი ო ნ ე ლ ი

დაბრუნდით პარიზს, ქალბატონო. ჩვენ სურვილი გვაქვს,
რომ იარაღით გავიმარჯვოთ და არა ქალით.

ტ ა ლ ბ ო ტ ი

წადით! დაბრუნდით! მას შემდეგ, რაც თქვენ ბანაკში ხართ,
მტერზე მძლეობა დაეკარგა იარაღს ჩვენსას.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

წადით, დაბრუნდით! თქვენი ყოფნა კარგს არ გვიქადის,
მეომარიც კი არ შეგხედავთ კეთილი მზერით.

ი ზ ა ბ ე ლ ა

(უყურობს ხან ერთს, ხან მეორეს ვაკვირვებით)

თქვენაც, ბურგუნდო? თქვენაც ასე ჰქომავობთ ახლა
ამ უმადურსა, ამპარტავან და ამაყ ლორდებს?

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

წადით! დაჰკარგავს ჯარისკაცი მტკიცე მხნეობას,
თუკი დარწმუნდა, რომ მან თქვენთვის უნდა იბრძოლოს.

ი ზ ა ბ ე ლ ა

ძლივს დავამყარე მე თქვენს შორის მტკიცე მშვიდობა,
თქვენ კი კავშირს ჰკრავთ ერთად ახლა ჩემს წინააღმდეგ?

ტ ა ლ ბ ო ტ ი

წადით, დაბრუნდით! ღმერთი იყოს მფარველი თქვენი.
როდესაც წახვალთ, ეშმაკის არ შეგვეშინდება.

იზაბელა

თქვენი ერთგული მოკავშირე ხომ ვრჩები ისევ?
და თქვენი საქმე ხომ იქნება აგრეთვე ჩემი?

ტალბოტი

მაგრამ თქვენი კი — არ იქნება აროდეს ჩვენი.
ჩვენი მახვილი აღმართულა სამშობლოსათვის.

ბურგუნდი

მე შურს ვძეულობ მამაჩემის დაღვრილ სისხლისთვის,
ჩემს ხმალს აწმინდებს შვილის წმინდა მოვალეობა.

ტალბოტი

წადით, დაბრუნდით! რაც საკუთარ შვილს თქვენ დაჰმართეთ,
არც კაცთ სიკეთეს, არც სიმართლეს ღვთისას არ ჰფერობს.

იზაბელა

წყევლიმც იყოს ის მეთაე შთამომავლამდე,
მან შეურაცყო, შეაგინა თავისი დედა.

ბურგუნდი

შური იძია მამისა და მეუღლისათვის.

იზაბელა

იგი შეიქმნა მსჯავრმდებელი ჩემთა საქმეთა.

ლიონელი

ეგ კი შვილისთვის იყო ძალზე შეუფერები.

იზაბელა

მან მე განმდევნა, ღვიძლმა შვილმა, — მშობელი დედა.

ტალბოტი

რომ მოეყვანა სისრულეში სურვილი ხალხის.

იზაბელა

წყევლიმც ვიყო, თუ ეს საქმე მას ვაპატიო
და ის ვამეფო მისი მამის სახელმწიფოში!

ტალბოტი

თქვენ მსხვერპლად სწირავთ მისი დედის პატიოსნებას!

იზაბელა

ო, თქვენ არ იცით, და ვერა გრძნობთ, თქვე სულმოკლენო,
შეურაცყოფილ დედის გულს თუ რა შეუძლია.
ვინაც კარგს მიზამს, იგი მიყვარს, ხოლო ის კი მძულს,
ვინც შეურაცყოფს, თუნდაც იყოს ღვიძლი ძე ჩემი,
მე რომ დავბადე, სიძულვილის ღირსია უფრო,
და სიცოცხლე რომ მივანიჭე, მსურს კვლავ წავართვა.
მან უსინდისო, საზიზღარი ყოყლოჩინობით
შებილწა მკერდი, რომელსაც ის გამოუზრდია.
თქვენ, რომელნიც ომს აწარმოებთ მის წინააღმდეგ,
არ გაქვთ უფლება და საბაბი, გასძარცოთ იგი.
აბა მითხარით, კარლოსმა თქვენ რით შეურაცყოთ,
რა დავიშავათ, იმაზე რომ ამხედრებულხართ?
თქვენ გამოქმედებთ მხოლოდ შური პატივმოყვარე;
მე კი ის უნდა მძულდეს, რადგან მე ვშობე იგი.

ტალბოტი

სწორედ ამ შურისგების გრძნობით იცნობს ის დედას.

იზაბელა

ო, საზიზღარო მლიქვნელებო, რარიგად მძულხართ,
ქვეყნას თქვენი ვერაგობით ვერ მოატყუებთ!
თქვენ, ინგლისელებო, ხელს რომ იწვდით საფრანგეთისკენ,
ვით ავაზაკნი, უფლებაც კი არა გაქვთ იმის
ერთი მტკაველი მისი მიწაც რომ მიითვისოთ.
და ამ ჰერცოგმა, ვისაც კეთილს უწოდებს ხალხი,
თავის სამშობლო, მის წინაპართ სამემკვიდრეო
ურცხვად გაჰყიდა და ჩაუგდო საჯიჯკნად ხელში
ჩვენი ქვეყნის მტრებს, ვადამთიელ ამაყ ბატონებს. —
სიტყვით კი მუდამ გაჰყვირიხართ სიმართლეს ქვეყნად.
— ამიტომ მძულხართ, მლიქვნელებო, დაე, ქვეყანა
მხედავდეს ისეთს, როგორიც ვარ.

ბურგუნდი

ეს მართალია.
თქვენ მტკიცე სულით ინარჩუნებთ სახელს, დიდებას.

მეც ვნებები მაქვს სხვათა მსგავსად, ჩემს ძარღვებშია
 დის თბილი სისხლი და მოვედი, ვით დედოფალი,
 ამ ქიყანაზე საცხოვრებლად და არა ლანდად.
 ნუთუ მე ჩემი სიხარული უნდა დავმარხო,
 რადგანაც ჩემს ნორჩს სიქალწულებს, ვით წყევლა ბედის,
 შეუკავშირდა ქკვაზემცდარი, გიჟი მეუღლე.
 მე სიცოცხლეზე მეტად მიყვარს თავისუფლება;
 ვინ შემედაოს მე ამაში? — მაგრამ ან რატომ
 ვჩხუბობ მე თქვენთან სამართლიან ჩემს უფლებასზე?
 მდორედ დის ხშირი, ცივი სისხლი მაგ თქვენს ძარღვებში,
 არა განცხრომას, მრისხანებას იცნობთ თქვენ მარტო!
 და ეს ჰერცოგიც მთელ სიცოცხლის განმავლობაში
 მერყეობს მუდამ სიკეთეს და სიამის შორის;
 მას სიყვარული ძალუძს მხოლოდ, სიძულვილს არ სცნობს.
 — მე მელუნს წავალ. ამხანაგად დამითმეთ იგი,

(უჩვენებს ლიონელზე)

ძალიან მომწონს, თანამგზავრად გამომადგება,
 მე მხოლოდ მაშინ შევასრულებ სურვილებს თქვენსას
 და აღარაფერს არ ვიკითხავ მე თქვენს შესახებ.

(იგი თავს დაუქნევს მსახურს და სურს წასვლა)

ლიონელი

იმედი გქონდეთ, დედოფალო, ლამაზ ფრანგ ბიჭებს,
 ტყვედ რომ ჩავიგდებთ, მელუნში თქვენ გამოგიგზავნით.

იზაბელა (შემოტრიალდება)

თქვენ მარტო ბრძოლა შეგიძლიათ და ხმალის ქნევა,
 ფრანგთ კი ლამაზი საუბარი იციან მხოლოდ.

(გადის)

მისამე გამოსვლა

ტალბოტი. ბურგუნდი. ლიონელი

ტალბოტი

აი, დიაცი!

ლიონელი

რასა ფიქრობთ, სარდლებო, ახლა?

გავიქცეთ ისევ, თუ სჯობია უკან დავბრუნდეთ,

რომ გაბედული და მამაცი გმირული ბრძოლით
 დღეის სირცხვილი ხვალ როგორმე გამოვიწყიდოთ?

ბურგუნდი

უკვე სუსტნი ვართ, დაქსაქსულნი, ხალხი შეშინდა,
 ჩვენი ლაშქარი შიშს მოუცავს და შეძრწუნებას.

ტალბოტი

მხოლოდ მაგ შიშმა დააბრმავა თვალები ჩვენი,
 ამ საოცარმა წუთიერმა შთაბეჭდილებამ.
 მაგრამ სურათი, შემადრწუნებ შიშის აჩრდილი
 გაჰქრება წამსვე, ახლოს მივალთ მასთან როდესაც.
 ამიტომ ჩემი რჩევა არის, უკან დავბრუნდეთ,
 რიურაზე ჯარი მდინარეზე გადავიყვანოთ,
 მტრის შესახვედრად.

ბურგუნდი

მოიფიქრეთ...

ლიონელი

თქვენი ნებართვით...

აქ მოფიქრება აღარაა საჭირო, მგონი.
 დღეს რაც დავკარგეთ, უნდა სწრაფად კვლავ დავიბრუნოთ,
 ან სამუდამოდ დავრჩეთ ასე შერცხვენილები.

ტალბოტი

ასე გადაწყდეს, ხვალე ჩვენ მტერს შევებრძოლებით
 და ქარს გავატანთ მოჩვენებას შიშით შემზარავს,
 რომლის მიზეზით მთელი ჯარი დაბრმავებულა;
 ამ ქალწულ ეშმაკს გავუსწორდეთ აუცილებლად
 და პიროვნული ცხარე ბრძოლა გავმართოთ მასთან.
 თუ გაჰბედავს, რომ გამოვიდეს ჩვენს მამაც ხმალთან,
 საშინელებას სასტიკ დარტყმით ბოლოს მოვუღებთ,
 თუ არა, მაშინ — იცოდეთ, რომ თავს აგვარიდებს —
 ჩვენი ლაშქარი ჯადოსანგან განიკურნება.

ლიონელი

დე, აგრე იყოს! მე დამითმეთ, ჩემო სარდალო,
 ნება მიბოძეთ, რომ გავიდე იოლ ბრძოლაში.

ჰ. ფრიდრიხ შილერი — ტრაგედიები.

სისხლს არც კი დავღვრი, მოჩვენებას ცოცხლად შევიპყრობ
და ბასტიარდის წინ, იმისივე შეყვარებულის,
მკლავზე მსუბუქად გადაწვენილს მოვიტან თქვენთან,
ბრიტთა ბანაკში, ჩვენი ჯარის სასიხარულოდ.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი
ძალიან ბევრსაც ნუ გვპირდებით.

ტ ა ლ ბ ო ტ ი
მას მე შევიპყრობ,
ვფიქრობ, იმას არც ჩემი ხელი მოეფერება,
ახლა წავიდეთ, აღვიდგინოთ მცირედის ძილით
ძალ-ღონე ჩვენი, რაც დღევანდელ ომში დავკარგეთ,
რომ გამოვიდეთ საბრძოლველად გათენებისას.

(გადის)

მეოთხე გამოსვლა

ქ ა ნ ა დროშით, მუზარადით და ჯავშნით, მაგრამ ქალურად გადაცმული. დ ი უ-
ნ უ ა, ლ ა ჰ ი რ ი, რ ა ი ნ დ ე ბ ი და ჯ ა რ ი ს კ ა ც ე ბ ი. ისინი პირველად გამო-
ჩნდებიან მაღალ მწვერვალზე, შემდეგ ნელა ჩამოდიან კლდეებზე და გამოდიან
სცენაზე

ქ ა ნ ა

(გარშემორტყმულია რაინდებით. ამასობაში მოდიან ჯარისკაცებიც)

უკვე გამოვცდით გუშაგებს და აი, ბანაკიც!
აწ მოიხსენით საბურველი ბნელი ღამისა,
გარს რომ ემოსა თქვენს მდუმარე, ფარულ სიარულს,
დაე, გაიგოს მტერიმა უკვე თქვენი აქ მოსვლა
ყოფინითა და შეძახილით: ღმერთი, ქალწული.

ყ ვ ე ლ ა ნ ი (ყვირიან იარაღის ჩხარუნით)
ღმერთი, ქალწული!

(ისმის დაფდაფების და საყვირის ხმა)

გ უ შ ა გ ე ბ ი

მტერი! მტერი! მტერი მოგვადგა!

ქ ა ნ ა

აქეთ მოიტათ ჩირაღდნები! გადაისროლეთ
ბანაკში ცეცხლი, რომ გამრავლდეს შიში და ძრწოლა.
ყველა შეიპყროს სასიკვდილო მუქარამ მკაცრმა.
(ჯარისკაცები ისწრაფვიან წასასვლელად. მასაც სურს გაჰყვას)

დ ი უ ნ უ ა (შეაჩერებს)

შენ შენი საქმე შეასრულე. ქალწულო, უკვე.
შუა ბანაკში მოგვიყვანე უვნებლად ყველა,
ვერაგი მტერი ასე უცბად ჩაგვიგდე ხელში.
მაგრამ ახლა კი ნულარ გახკალ ბრძოლაში მასთან.
ღე, ჩვენ დაგვითმე, მტრებს ჩვენც კარგად გავუსწორდებით.

ლ ა ჰ ი რ ი

შენ ხომ ჩვენს ლაშქარს გზა უჩვენე გამარჯვებისა,
წამოგვიძღვარე დროშა შენი უმანკო ხელით,
მაგრამ მაგ ხელში ნუ აიღებ მრისხანე მახვილს,
ნუ გსურს ცბიერი ომის ღმერთის გამოცდა ამით,
რადგანაც იგი ბრმა არის და შეუბრალები.

ქ ა ნ ა

ვის შეუძლია შეაჩეროს მრისხანე სული,
მე რომ წინ მიძღვის? მაშ, ისარო, გაფრინდი იქით,
საითაც გტყორცნოს მოისარის მრისხანე ხელმა.
სადაც საფრთხეა, ახლა ჟანაც იქ უნდა იყოს,
არც დღეს და არც აქ მე სიკვდილი არ მიწერია,
ჯერ ჩემს ხელმწიფეს თავს გვირგვინი უნდა დავადგა.
ვერაგი მტერი ვერ მომისპობს სიცოცხლეს, სანამ
არ შევასრულებ იმას, რაც თვით მიბრძანა ღმერთმა.

(გადის)

ლ ა ჰ ი რ ი

წამო, დიუნუა! უკან გავეყვით საოცარ გმირ ქალს,
მისი სიცოცხლე დავიფაროთ საკუთარ მკერდით.

(გადიან)

მესამე გამოსვლა

ინგლისელი ჯარისკაცები გადარბიან სცენაზე. შემდეგ ტ ა ლ ბ ო ტ ი

პ ი რ ვ ე ლ ი

ქალი, ქალი შუა ბანაკში!

მ ე ო რ ე

არ შეიძლება! ჩვენს ბანაკში როგორ მოვიდა?

მ ე ს ა მ ე

იქნება ციდან გადმოფრინდა. ეშმაკი შევლის.

მეოთხე და მეხუთე
გავიქცეთ ჩქარა! ახლა ყველას სიკვდილი გველის.
(გადიან)

ტალბოტი (შემოდის)
მათ აღარ ესმით — გაჩერებაც კი აღარა სურთ!
და მორჩილებაც შიშისაგან გადაავიწყდათ,
თითქოს დასძრაო ჯოჯოხეთმა დაწყევლილ სულთა
ლეგიონები და ყველანი გაგიჟდნენ თითქოს.
ო, ეს რა ხდება, ყველა ერთად: მხდალიც, მამაციც
დამფრთხალი გარბის, აღარ ძალმიძს მცირე რაზმიც კი
შემოვიკრიბო, მოზღვავებულ მტერს წინ აღვუდგე,
მთელი ბანაკი უეცარმა შიშმა შეიპყრო!
— ნუთუ მეღა ვარ მარტოდმარტო სრულ ჭკაზე მყოფი
და ყველა გარბის, თითქოს სჭირდეთ ციებ-ციხელება?
ამ სულმოკლეთა წინაშე ჩვენ უნდა გავრბოდეთ?
ჩვენ ხომ ისინი ოცჯერ ვძლიეთ და დავაპაოცებთ.
ვინ არის იგი, ჯერ ვერვისგან დაუძლეველი,
შიშის ქალღმერთი, ვინც უეცრად ბედი ბრძოლისა
შეატრიალა, მხდალი ჯარი გააძვინვარა,
ფრთხალი ქურციკი სასტიკ ლომად გადააქცია?
ამ მატყუარამ, მოვლენილმა გმირის ნიღაბით,
ნამდვილნი გმირნი ნუთუ უნდა შიშით დააფრთხოს?

ჯარისკაცი (შემოვარდება)
ქალი! სარდალო, თავს უშველეთ!

ტალბოტი (ჰკლავს)
გადახვეწილხარ, შე ლაჩარო! ეს ჩემი ხპალი
ყველას გაჰგმირავს, ვინც გაქცევას, ან შიშს მიხსენებს!
(გადის)

მემაძვნი ბაგოსვლა
სცენა იხსნება. მოჩანს ხანძარში გახვეული ინკლისის ბანაკი. მოისმის დაფდაფე-
ბის ხმა. ჯარისკაცები მირბიან, მათ უკან მისდევენ ფრანგები. მცირე ხნის შემ-
დეგ შემოდის მონტგომერი

მონტგომერი (მარტო)
სადღა გავიქცე? ირგვლივ მტერი, სიკვდილი მეფობს!
აქ ეს სარდლები მრისხანე ხმლით გზას გვიღობავენ

და არ გვაძლევენ გადარჩენის საშუალებას.
იქ კი დამღუპველ სიკვდილს სთესავს სასტიკი ქალი
და, როგორც ცეცხლის მცხუნვარება, მძინვარებს ყველგან,
ირგვლივ არც ბუჩქი, არც მღვიმეა, რომ შევიძალო.
ნეტავ არადროს ეს ზღვა მე არ გადმომელახა,
უბედური ვარ! ფუჭმა ფიქრმა ამიყოლია,
ფრანგებთან ომში ვეძებდი მე იოლ დიდებას
და ახლა კი ამ ბრძოლაში მე სიკვდილი მელის. —
ახ, ნეტავ ვიყო მე ჩენს სახლში, სავერნის პირას,
მშობლიურ სახლში, სად მიმელიან მწუხარე დედა
და ახალგაზრდა ნაზი, ტურფა საცოლვე ჩემი.

(შორიდან გამოჩნდება ჟანა)
ვაგლახ, რას ვხედავ! იქ გამოჩნდა საშინელება,
ხანძრის ალიდან მრისხანედ რომ ამოიმართა,
ვით ჯოჯოხეთის შურმგებელი ღამის ჩვენება.
სადღა ვუშველო ახლა თავსა? უკვე შემიპყრო
გულგამგმირავი, სასტიკი და ცეცხლოვან მზერით,
შორით მესროლა თვალთა ბადე აუცდენელი,
ჩემი ფეხები შეიბორკა, ჯადოსნურ ხლართით
შებოჭილი ვარ, გაქცევასაც ველარ ვახერხებ,
თუმც გული ურჩობს, უნდა მაინც მივაპყრო თვალი
მის გამოხედვას, სასტიკსა და მომაკვდინებელს.

(ჟანა რამდენიმე ნაბიჯს გადმოსდგამს მისკენ და კვლავ შეჩერდება)
მიახლოვდება! მე აქ უნდა შევდგე, სანამდე
თავს დამესხმება, მსურს მუხლებზე შემოგვხვიო
და გამოვთხოვო მე სიცოცხლე — ის ხომ ქალია
და შეიძლება მოარბილოს ჩემმა ცრემლებმა!
(მონტგომერს სურს წავიდეს მისკენ. მაგრამ ჟანა სწრაფი ნაბიჯით წამოვა მის
შესახვედრად)

მეზვიდე ბაგოსვლა
ჟანა. მონტგომერი

ჟანა
მოკვდი! სიცოცხლე მოგანიჭა შენ ბრიტთა დედამ!

მონტგომერი (დაეცემა მის ფეხებთან)
ო, შეაყოვნე ჩემი მოკვლა, სასტიკო ქალი,
მთლად უმწეო ვარ. გადავყარე ფარ-ხმალი უკვე,

და შენს წინაშე დავცემულვარ ხვეწნით, მუდარით,
შემინარჩუნე მე სიცოცხლე და დღე ნათელი,
მამაჩემისგან ჩემს სანაცვლოდ მიიღე ფული.
მდიდრულად ცხოვრობს ის ვალისის ლამაზ მხარეში,
სადაც სავერნი ვერცხლისფერად მიექანება.
იქ მამაჩემი ორმოცდაათ სოფელს მბრძანებლობს,
თავის საკუთარ შვილისათვის ბევრ ფულს გაიღებს,
თუ გაიგო, რომ ცოცხალი ვარ ფრანგთა ბანაკში.

ჟანა

მოსტყუებულხარ, დაღუპულხარ, სულელი ბიჭო!
შენ უღმობელი ქალის ხელით სიკვდილი გელის.
მისგან არ არის ხსნა, იმედი გადარჩენისა.
შენ რომ ნიანგის ხარბ ხახაში ჩავარდნილიყავ,
მოხვედრილიყავ დაუნდობელ ვეფხვის თათებში,
ან მოგეტაცა ძუ ლომისთვის მისი ლეკვები, —
კიდევ შეგეძლო მოწყალება გეპოვა მათთან,
მაგრამ ქალწულთან შეხვედრა კი უფრო მძიმეა,
რადგანაც ღმერთთან მკაცრთანა და მიუწვდომელთან
მე ფიცი დავდე საშინელი, შევპირდი ასე:
რომ ყველა მოვსპო ამ ბრძოლაში, ვისაც კი იგი
საბედისწეროდ გამოგზავნის ჩემს შესახვედრად.

მონტგომერი

საშინელია ეგ სიტყვები, მაგრამ თვალები
არა გაქვს ეგრე საშინელი, როს ახლოს გიმზერ.
გული შეიპყრო სიყვარულით მაგ ნაზმა სახემ,
ჰოი, ვაფიცებ შენს ნაზ სქესსა და სიქალწულეს,
რომ შეიბრალო ჩემი სიყრმე, ნუ გამიმეტებ!

ჟანა

ჩემს სქესს ნუ ჰფიცავ და მე ქალსა ნულარ მიწოდებ!
იმ უსხეულო სულის მსგავსად, რომელიც არ სცნობს
ამქვეყნიურსა შეუღლებას, არ ვგეგვარ ქალებს,
და ეს ჯავშანი თავის შიგნით გულს არა ჰფარავს.

მონტგომერი

ჰოი, ვაფიცებ კანონიერ, წმინდა სიყვარულს,
რომელსაც კრძალვით თაყვანს სცემენ კაცთა გულები!

ტურფა საცოლვე სამშობლოში მყავს დარჩენილი,
ისე როგორც შენ, სილამაზით აყვავებული,
ის ელის თავის შეყვარებულს ცრემლმორეული.
თუკი შენ თვითონ სიყვარულით გიფეთქავს გული
და იმედიც გაქვს დასტკბე მითი, ნუ განაშორებ
ორ გულს, რომელნიც ასე წმინდად შეერთებულან.

ჟანა

შენ მისახელებ ამქვეყნიურ, უცხო ღვთაებათ,
რომელთაც წმინდად, პატივცემის ღირსადაც არ ვთვლი,
და სიყვარულის წმინდა კავშირს რომ მეფიცები,
მისი კანონი არასოდეს მეცოდინება.
დაიცავ თავი და სიცოცხლე, სიკვდილი გიხმობს.

მონტგომერი

მაშ, შეიცოდე გულმწუხარე მშობლები ჩემი,
სახლში რომ დამრჩნენ, მშობლები ხომ დასტოვე შენაც,
ახლაც მზრუნველად და კეთილად რომ სწუხან შენზე.

ჟანა

ო, უბედურო! გამახსენე ახლა მშობლები!
რამდენი დედა დაუტოვეთ ფრანგებს უშვილოდ,
რამდენი ბავშვი დაარჩინეთ უმამოდ, ობლად.
რამდენი ქალი დააქვრივეთ და დააგლოვეთ!
ბრიტთა დედებმაც მწუხარება უნდა იგემონ,
უნდა გაიგონ, თუ რას ნიშნავს ტირილი, ცრემლი,
რომლითაც ახლა აღსავსეა ფრანგთა ქვეყანა.

მონტგომერი

უჭირისუფლოდ მძიმე არის სიკვდილი სხვაგან.

ჟანა

ვინ მოგიხმობთ ამ მშვენიერ და უცხო მხარეში,
ჩვენი სიმდიდრე მოგეთხარათ, ფეხქვეშ გაგეგოთ,
მშობელ კერიდან გაგედევნეთ და ომის ხანძრით
გადაგებუგათ ქალაქები მშვიდი და წყნარი?
თქვენ ოცნებობდით თქვენი გულის ფუჭი წადილით
ასე უსირცხვოდ დაგემონათ ლალი ფრანგები
და ეს ქვეყანა, ვრცელი მხარე, ვით მცირე ნავი,
მაგრად მიგებათ ინგლისის დიდ, ამაყ ხომალდზე!
თქვე სულელებო! სამეფო ღერბს საფრანგეთისას

თვით ღმერთი იცავს; უფრო მალე მოსწყვეტთ ზეციდან
ვარსკვლავსა, ვიდრე ერთსა სოფელს ამ სამეფოდან,
რომელთან იგი არის მირად განუყოფელი.
დაჰკრა საათმა შურის გების და ველარც ერთი
ცოცხალი მშვიდად ვერ გასკურავს ამ წმინდა ზღვასა,
რომელიც ღმერთმა მოათავსა ჩვენ ორთა შორის
და რომელიც თქვენ უკანონოდ გადმოგიღახავთ.

მონტგომერი (გაუშვებს ჟანას ხელებს)

მაშ, უნდა მოვკვდე? მაშ, სიკვდილმა უნდა მიმიღოს?

ჟანა

მოკვდი, ძმობილო, რატომა თრთი ასე ლაჩრულად
ამ გარდუვალა სიკვდილის და ბედის წინაშე?
აი, შემხედვე, ძე უბრალო მწყემსი გოგო ვარ,
ხმაღს არ ყოფილა მიჩვეული ეს ჩემი ხელი,
რომელიც მხოლოდ მწყენსის კომბალს დაჰტარებდა,
მაგრამ მშობლიურ ველების გზას გადაცდენილმა,
მოშორებულმა მამის მკერდს და საყვარელ დებსა,
ახლა უნდა შენ, — ო, მე მიწვევს ღვთაებრივი ხმა, —
დაგამწუხრო და წუთისოფელს გაჰოგასალმო.
არ მიხარია ხალხს ველეტავდე საზარელ სახით,
სიკვდილს ვთესავდე, მეც იმასვე ვემსხვერპლო ბოლოს.
მშობლიურ სახლში დაბრუნებას ვერ შევესწრები,
ჯერ კიდევ მრავალს წუთისოფელს გამოგასალმებთ,
და დაქვრივებულ ინგლისელ ქალთ შევმოსავ თაღხით.
მაგრამ ასევე აღსრულდება თვით ჩემი ბედიც.
შენც აღსრულე შენი ბედი, აიღე ხმალი
და შეგებრძოლოთ ერთურთს ტკბილი სიცოცხლისათვის.

მონტგომერი (დაგება)

თუ მომაკვდავი ხარ შენც ჩემებრ და იარალი
შენც გეკარება, შეიძლება ჩემი მახვილით
ეშმაკს შეგწრო, ჩვენს გასაჭირს მოვეულო ბოლო,
ან მოწყალე ღმერთს შევეწირო უმანკო მსხვერპლად.
შენ კი ჯოჯოხეთს შეევედრე, რომ დაგიფაროს,
წყეულო ქალო, დაიცავი სიცოცხლე შენი!
(ხელს სტაცებს ფარ-ხმაღს და თავს დაეხმება ჟანას. შორიდან მოისმის სათმა-
რი მუსიკა. მალე მონტგომერი მკვდარი დაეცემა ძირს)

მეჩვე გამოცვლა

ჟანა (მარტო)

საკუთარ ფეხით მოხვედი შენ თვითონ სიკვდილთან!
(გაეცლება და დაფიქრებული შეჩერდება)

ჰოი, წმინდანო, ძლიერებას მანიჭებ რარივს.
გამოუცდელ ხელს მხედრის ღონით აიარაღებ
და ჩემს ქალურ გულს ხდი ესოდენ შეუბრალებელს.
როს სიბრაულულით აღმართული ხელი კანკალებს,
თითქოს ანგრევედეს წმინდა ტაძრის უცხო შენობას,
როცა მტრის სხეულს უნდა ხმლითა ბოლო მოუღოს,
რკინის მახვილის ელვარება შეაკრთობს ჩემს სულს, —
მაგრამ მაშინვე მეუფლება ძლიერი ძალა
და მახვილი გზას თვითონ იგნებს მთრთოლარე ხელში,
შთაებერაო თითქოს ხმაღსაც ცოცხალი სული.

მეცხვე გამოცვლა

რაინდი ნიღაბით. ჟანა.

რაინდი

წყეულო, შენი აღსასრულის საათმა დაჰკრა,
შენ დაგეძებდი ასე დიდხანს ამ ბრძოლის ველზე;
ჰოი, წყეულო ქმნილებაო! კვლავ გაემგზავრე
ჯოჯოხეთისკენ, საიდანაც შენ ამოსულხარ.

ჟანა

ვინ ხარ, რაინდო, ნუთუ ჩემთან ბოროტმა სულმა
გამოგაგზავნა შესახვედრად? ჩანს, თავადი ხარ,
არც ბრიტანელი უნდა იყო, რადგან შენს ფარზე
მხოლოდ ბურგუნდის ღერბი არის ამოკვეთილი,
რომლის წინაშე ჩემი ხმალი დაბლა ეშვება.

რაინდი

შეჩვენებულო, არც შეგფერის ძირს რომ დაეცე
თავადის ხმალით, რადგან შენი წყეული თავი
უნდა მოჰკვეთოს საზიზღარი ჯალათის ცულმა,
და არა ჰერცოგ ბურგუნდისა მეფურმა ხმაღმა.

ქანა

მაშ ეს შენა ხარ თვით ჰერცოგი კეთილშობილი?

რაინდი (აიწვეს ნილას)

მე ვარ, საბრალოვ, მაშ — შეძრწუნდი და აცახცახდი, ველარ დაგიცავს ხელოვნება ეშმაკეული. შენ ერეოდი და ხოცავდი სუსტსა და ლაჩრებს, ახლა კი შენს წინ დგას მამაცი...

მათე გაოცვლა

დიუნუა და ლა ჰირი. იგივენი

დიუნუა

შესდექ, ბურგუნდო!

უნდა იბრძოლო მამაკაცთან და არა ქალთან.

ლა ჰირი

ჩვენ ვიცავთ ქალწულს, ჩვენი მისნის უწმინდეს თავსა, შენმა მახვილმა ჯერ ეს მკერდი უნდა განგმიროს.

ბურგუნდი

არ მეშინია არც ამ ეშმაკ ჯადოქარისა და არცა თქვენი, მონებად რომ გადუქცევებართ. გრცხვენოდეს, ბასტარდ, და შენც, ლა ჰირ, უნდა გრცხვენოდეს, რომ თქვენი ძველი სიმამაცი შეურაცყავით წყეულ ეშმაკის ჯადოსნური ხელოვნებისგან, მისი საჭურვლის მტვირთველებად გადაიქცით. გამოდით, ყველას ხმალში გიწვევთ, ვინც ღვთის ძალისგან ხსნას არ მოელით და ისწრაფით ეშმაკისაკენ.

(იშვილებენ ხმლებს საბრძოლველად. ქანა შუაში ჩაუდგება)

ქანა

შეჩერდით!

ბურგუნდი

უკვე თრთი მაგ შენი მიჯნურისათვის?

ის შენს თვალთა წინ უნდა ახლა...

(მივარდება დიუნუას)

ქანა

შეჩერდით ახლავ!

ლა ჰირ, სასწრაფოდ გააშველე — აქ ფრანგთა სისხლი არ დაიღვაროს, ხმლით ეს ჩხუბი არ გადაწყდება, რადგან სხვა არის განაჩენი მაღალი ზეცის — სულ სხვაა, ვამბობ, მომისმინეთ და დაერწმუნეთ იმ სულს, რომელიც ჩემზე მეფობს, ჩემში ლალადებს.

დიუნუა

რატომ აჩერებთ ჩემს მკლავს უკვე აღმართულს მტერზე და სისხლიანსა განაჩენსა ჩემი ხმლისასა? ის ქარქაშიდან იმისათვის ამოიწვავდა, რომ საფრანგეთის ვერაგ მტერზე ეძია შური.

ქანა

(ჩადგება შუაში და დიდი სივრცით გააცალკევებს. დიუნუას)

გადექი განზე!

(ლა ჰირს)

ნურას იტყვი, დადექი ჩუმად!

ახლა ბურგუნდის ჰერცოგთანა მე ვლაპარაკობ.

(ყველანი სდუმან)

რას შვრები, ბურგუნდო? რომელია აქ შენი მტერი, შენი თვალეხი სასიკვდილოდ რომ დაეძებენ? აი, ეს პრინცი საფრანგეთის შვილია შენებრ და ეს მამაციც არის შენი თანამებრძოლი და მე თვითონაც ქალწული ვარ შენი ქვეყნისა. ჩვენ აქ ყველანი, სასიკვდილოდ რომელთაც გვდევნი, შენვე გეკუთვნით. მზად არიან ჩვენი მკლავები შემოგეხვიონ სიყვარულით. ჩვენი მუხლები მოიყრებიან შენს წინ კრძალვით. და ჩვენი ხმალი შენს წინააღმდეგ დაჩლუნგდება; ღირსეულია ეგ სახე ჩვენთვის, თუნდაც ემაგ მტრის მუზარადში, რომელიც ჩვენი მეფის ძვირფას ნიშნებს ატარებს.

ბურგუნდი

ტკბილი სიტყვების ყალბი ჟღერით მოგსურვებია, რომ, ჯადოქარო, შემიპყრო და მომაჯადოვო. მაგრამ შენ ამით ვერასგზით ვერ გამასულელებ. მაგ სიტყვებისთვის დახშულია ყურები ჩემი

და შენთა თვალთა ცეცხლოვანი ისრები სწრაფი
მიზანს ვერ აღწევს, ჩემი მკერდის ჯავშანზე სხლტება.
ხელი მოჰკიდე იარაღსა, გიჯობს, დიუნუა,
არა სიტყვებით, არამედ ხმლით უნდა ვიომოთ.

დიუნუა

დაე, ჯერ სიტყვა — შემდეგ ბრძოლა! რად გეშინია
შენ სიტყვებისა? ეგ სილაჩრე სიტყვის წინაშე
იმას ნიშნავს, რომ შენს მხარეზე სიმაართლეს არ გრძნობ.

ქანა

ჩვენ შენს წინაშე გაჭირვებამ არ მოგვიყვანა;
არა, არ ვითხოვთ შებრალებას მოსულნი შენთან.
მიმოიხედე, თქვენი საქმე წასულა უკან,
ბრიტთა ბანაკი თავის სიხლის მორევში ცურავს
და თქვენი მკვდრებით ბრძოლის ველი დაფარულია.
ყოველგან გვესმის საომარი საყვირი ფრანგთა.
ღმერთმა ისურვა: გამარჯვება რომ ჩვენი იყოს.
მაგრამ რტოები, მოტეხილი დაფნის ღეროდან,
გვინდა, რომ შენთან მეგობრულად გავინაწილოთ.
— ო, დაგვიბრუნდი, მოლალატე კეთილშობილო,
გადმოდი ჩვენსკენ, სად სიმაართლე, გამარჯვებაა.
მე თვითონ, ღვთისგან მოციქულად გამოგზავნილი,
ხელს გიწვდი, როგორც მეგობარი, მინდა დაგიხსნა,
შეგირიგო და ჩვენს მხარეზე გადმოგიყვანო.
თვით ზეცა კ ფრანგთა მხარეზეა. ანგელოზები, —
რომელიც შენ ჯერ არ გინახავს, — მეფეს შევლიან.
როგორც ეს დროშა, ჩვენი საქმეც მხისებრ თეთრია,
წმინდა ქალწული არის მისი მხსნელი სიმბოლო.

ბურგუნდი

დახვანჯულია ეგ სიცრუით სავსე სიტყვები,
მაგრამ მაგ პირით თითქოს ბაკშივი ლაპარაკობდეს.
უბიწოება აკერია ეშმაკსაც პირზე
და ჰბაძავს იგი ზეცის სადა უმანკოებას.
მე აღარა მსურს მოგისმინო, იშიშვლე ხმალი,
ჩემი ყურები, ვით მკლავები, ვგრძნობ, რომ სუსტდება.

ქანა

შენ მე მიწოდებ ჯოჯოხეთის ბოროტ მოციქულს,
მაგრამ მითხარი, დახავება, მშვიდობის თხოვნა

76

თუ მიგაჩნია ბოროტ საქმედ ჯოჯოხეთისა?
ნუთუ თანხმობა იბადება მის სიბნელიდან?
აბა რა არის მასზე კარგი, წმინდა, უბიწო,
იბრძოდე შენი სამშობლოსთვის, შენი ხალხისთვის?
აბა მითხარი, როდის მოხდა ეს სასწაული,
რომ თავის საქმე, ეგზომ წრფელი, უარპყო ზეცამ
და დაუტოვა დასაცავად ის ეშმაკებსა?
განა ეს საქმე, რასაც ვამბობ, შეიქნებოდა
ეგოდენ წმინდა, რომ შეეთხზათ ზეცის გარეშე?
ან ვის შეეძლო ჩენს სამწყსოში ჩამოსულიყო,
რომ განემარტა ჩემებრ მწკეპსი გოგონასათვის
იდუმალემა, სიდიადე მეფურ საქმეთა?
მე არასოდეს არა ვმდგარვარ მეფეთ წინაშე,
უცხოა ჩემი ენისათვის ლამაზი სიტყვა,
მაგრამ ახლა კი ეს მჭირდება, რომ დაგარწმუნო,
და ვფლობ გონებასა მხილობას მაღალ საქმეთთვის,
ჩემი ბავშვური მზერისათვის ისე, როგორც მზე,
ნათელი არის მეფეთა და ქვეყნების ბედი.
და ჩემი სიტყვა ელვის ისრად გადაქცეულა.

ბურგუნდი

(უეცრად ათრთოლდება და გაოცებით გულაჩუყებული ათვალერებს ქანას)
რა შემართება? ეს რა მომდის? ეს თვით ღმერთია,
ჩემს მკერდში გული ასე სწრაფად რომ დააწყნარა!
ნუთუ არ ცრუობს ეს მითრთოლარე ქალის ჩვენება!
იგი არაა ჯადოქარი, შე რომ მიმონებს,
არამედ მიქცევს გავლენაში ძლიერი ზეცა,
და გული მიგრძნობს, რომ ის ღმერთის მოციქულია.

ქანა

იგი ათრთოლდა. მე ამაოდ არ მილოცია,
მისი შუბლიდან ეს მწუხარე შავი ღრუბლები
გადაიყარნენ, გაიფანტნენ ცრემლების ფრქვევით
და ახლა უკვე მშვიდი მხერა მისი სახიდან
დაწყნარებული მისი გრძნობის თეთრ ნათელს აფრქვევს...
— ჩაავეთ ხმლები და ერთმანეთს გადაეხვიოთ —
მას ცრემლი მოსდის, გვმორჩილდება, იგი ჩვენი!

(ქანას ხმალი და დროშა ხელიდან გაუცვივა. მკლავებგაშლილი გაექანება ჰერცო-
ვისკენ და აღდგებული გადაეხვევა. ლა პირი და დიუნუა დაჰყრიან ხმლებს და
ისინიც ჰერცოვის მოსახვევად მიეშურებიან)

77

მისამე მოქმედება

მეფის სახანლე შალონში, მარნის სანაპიროზე

პირველი გამოცვლა

დიუნუა და ლა ჰირი

დიუნუა

ჩვენ გულითადი მეგობრები ვიყავით ომში,
ერთი საქმისთვის გამოვიღეთ ორივემ ხელი,
მრავალს სიკვდილს და გასაჭირში ერთად ვყოფილვართ
და ნუთუ ქალის სიყვარულმა უნდა გაგვყაროს,
დღემდე ცვალებად ბედისაგან განუშორებნი?

ლა ჰირი

მისმინეთ, პრინცი!

დიუნუა

საოცარი იგი ქალწული,

ვიცი რომ გიყვართ, ისაც ვიცი, რასაცა ჰფიქრობთ.
მოსულხართ ახლა ხელმწიფესთან, რომ გამოსთხოვოთ
იმისი ხელი — თქვენს მამაცურ დამსახურებას,
არ შეიძლება, რომ კარლოსმა უარი უთხრას.
მაგრამ იცოდეთ — სანამ იმას მე სხვისა ხელში
დავინახავდე...

ლა ჰირი

მოისმინეთ, პრინცი!

დიუნუა

მე მასში

მიზიდავს არა ელვარება მის ლამაზ თვალთა.
ჯერ არასოდეს შემხვედრია ისეთი ქალი,
მას შეედაროს მომხიბვლელი სულის მხნეობით.
იგი ღვთაების მოციქულად მოვიდა ქვეყნად,

რომ საფრანგეთი დაღუპვისგან გადაარჩინოს.
ნახვისთანავე დაემონა მას ჩემი გული
და წმინდა აღთქმა დავდე, რომ ის ცოლად შემერთო.
მამაცი კაცის მეგობრობას შეიძლებს მხოლოდ
გულადი ქალი და სახმილით აღგზნებულ გულში
მინდა მსგავსივე შეუდრეკი მკერდი ჩავიკრა.

ლა ჰირი

ვით შემიძლია ჩემი მცირე დამსახურებით,
რომ შევედარო შენს სახელს და გმირულ დიდებას!
სადაც დიუნუა აღმართულა მიუვალ კედლად,
იქ მორჩილებით უბრძოლველად დასთმობს ყოველი.
მაგრამ მდაბიო მწყემს გოგონას ვით შეუძლია
შეიქნეს თქვენი საკადრისი, ღირსი მეუღლე.
სათაკილა თქვენს ძარღვებში მჩქეფარ მეფურ სისხლს
მდაბიო სისხლი შეერიოს მწყემსი გოგოსი.

დიუნუა

იგი ბუნების ღვთაებრივი წმინდა ბავშვია,
ისე როგორც მე, და ჩემივე თანასწორია.
თვით მეფის ხელის ღირსეულიც კი არის იგი,
რადგან ის არის ანგელოზთა უმანკო სარძლო.
და მისი თავი შემოსილი ღვთაებრივ შუქით
თვით ამქვეყნიურ გვირგვინზეც კი უკეთა ბრწყინავს.
ამქვეყნიური დიდებაც კი, უზენაესი,
იმის წინაშე უმაქნისი, პატარა მოჩანს.
დაადგით ერთურთს სამეფოთა ყველა ტახტი, და
ააგეთ თუნდაც მოციმციმე ვარსკვლავებამდე,
იმ სიმაღლემდე ვერასოდეს მიაღწევთ მაინც,
სადაც დგას იგი ანგელოზურ დიდებულებით.

ლა ჰირი

დაე, ხელმწიფემ გადაწყვიტოს.

დიუნუა

არა, მან თვითონ.

მან ჩვენს სამშობლოს მიანიჭა თავისუფლება
და მისი გულიც უნდა იყოს თავისუფალი.

ლა ჰირი

აგერ, თვით მეფეც!

მეორე გამოცემა

ქარლოსი აგნესას სორელი. დიუ შატელი და შათიონი იგივენი

ქარლოსი (შათიონს)

მაშ, თქვენ ამბობთ, რომ ის აქ მოდის და სურს კიდევაც ხელმწიფედ მიცნოს, მომცეს ფიცი ერთგულებისა?

შათიონი

ღიან, მეფეო, შენს სატახტო ქალაქ შალონში მბრძანებელს ჩეუსას შენს ფეხებთან სურს რომ დაემხოს. მან მე მიბრძანა, რომ გადმოგცე მისი სალამი მდაბლად და კრძალვით, როგორც ბატონს და მისსა მეფეს. იგი ფეხდაფეხ მომდევს და აქ მალე გაჩნდება.

სორელი

იგი აქ მოვა! ჰოი, ამ დღის მზევ მშვენიერო, ჩვენთან რომ მოგაქვს სიხარული, ზავი, მშვიდობა.

შათიონი

ორი ათასი რაინდითა, ჩემი ბატონი მუხლებზე კრძალვით დაემხობა, მეფეო, შენს წინ, მაგრამ ის ელის, რომ მას ცუდად არ მოეპყრობი, გადაეხვევი მეგობრულად ვით საკუთარ ძმას.

ქარლოსი

მღელვარედ ელის ჩემი გული მასთან შეხვედრას.

შათიონი

ჰერცოგი გთხოვს, რომ ძველი მტრობა გადაივიწყო და პირველივე ნახვისთანავე ერთი სიტყვითაც არ გაიხსენო.

ქარლოსი

დავიწყებას მივეცი უკვე

მე ის წარსული სამუდამოდ, რადგანაც ახლა უნდა მომავლის ნათელ დღეებს ვუშვიროთ მხოლოდ.

შათიონი

გარდა ამისა შუამდგომლობს ჩემი ბატონი, რომ შეივროდომებ, აპატიებ ყველა მისიანს.

ქარლოსი

ყველას, მეც მინდა გავამრავლო სამეფო ჩემი.

შათიონი

თვით დედოფალი იზაბელაც უნდა შეივროდო და შეირიგო, თუკი ამას იგი ინებებს.

ქარლოსი

ჩემს წინააღმდეგ ის იბრძოდა და მე კი — არა, თუ მოისურვებს, ჩვენი ბრძოლაც უმაღლესს წყდება.

შათიონი

და თორმეტ რაინდს შენი სიტყვის თავდებად ითხოვს.

ქარლოსი

წმინდაა ჩემი სიტყვა.

შათიონი

არქიეპისკოპოსმა

ეს სიტყვიერი დაზავება შენს და მას შორის ორთავ მაგიერ ფიცით უნდა დაადასტუროს.

ქარლოსი

დე, ვეზიარო ამ ზეციურ ბედნიერებას, ჩემი გული და ჩემი სიტყვა ერთი იქნება. რალა საწინდარს ითხოვს კიდევ ჰერცოგი ჩემგან?

შათიონი

(გადახედავს დიუ შატელს)

აქ ვხედავ ერთსა, შეიძლება მისმა დასწრებამ თქვენი შეხვედრა ჩააშხამოს.

(დიუ შატელი მიდის აჩქარებით)

ქარლოსი

წადი, დიუ შატელ!

სანამ ჰერცოგს არ შეეძლება შენი დანახვა, გთხოვ არ გამოჩნდე სასახლეში მის აქ ყოფნის დროს.

(თვალს გააყოლებს, შემდეგ უკან დაედევნება და გადაეხვევა)

ჩემო ერთგულო მეგობარო, შენ უფრო მეტი
გინდოდა ჩემი სიმშვიდისთვის, ვიდრე ეს ზავი!..
(დიუ შატელი გადის)

შ ა ტ ი ო ნ ი

სხვა მუხლებს, მეფევე, ეს ეტრატე შეგატყობინებს.

კ ა რ ლ ო ს ი (არქიეპისკოპოსს)

წესი ააგეთ! ყველაფერზე შევთანხმდით უკვე;
ამ მეგობრისთვის არაფერი არ უნდა გვშურდეს.
წადით, დიუნუა! წაიყოლეთ ასი რაინდი
და მეგობრულად შეეგებეთ მომავალ ჰერცოგს.
მწვანე შტოების გვირგვინებით მოირთოს ყველა
და ისე შეხვდნენ ჯარისკაცი შერიგებულ ძმებს.
ქალაქიც მორთეთ საზეიმოდ, თვალმომზიდველად.
დაე, ზარების გუგუნმა მთელ ქვეყანას ამცნოს,
რომ საფრანგეთი და ბურგუნდი კვლავ ერთდებიან.

(შემოდის მსახური. ისმის საყვირების ხმა)

გესმით? ნეტავი რასა ნიშნავს ეგ საყვირის ხმა?

მ ს ა ხ უ რ ი

ქალაქში უკვე შემოვიდა ჰერცოგი ბურგუნდ.

დ ი უ ნ უ ა

(მიდის ლა ჰირთან და შატონთან ერთად)

წამო, წავიდეთ შესახვედრად!

კ ა რ ლ ო ს ი (სორელს)

სტირი, აგნესა? აწ სიმტკიცე მეც აღარ მყოფნის,
ეს ბედნიერი შეხვედრა რომ გადავიტანო.
ჰოი, რამდენი დაცვა ძირს სიკვდილის მსხვერპლად,
სანამ შევძლებდით კვლავ მშვიდობით ერთუერთის ნახვას!
მაგრამ მძვინვარე ქარიშხალი დაწყნარდა უკვე,
უკუნი ღამე დღემ შესცვალა და მალე მოვა
იგი დრო, როცა დამწიფდება ნაყოფი მისი!

ა რ ქ ი ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი (ფანჯარასთან)

აღტაცებული ხალხი ჰერცოგს გარშემო ერთყმის,
გზას არ აძლევენ, მათ ჩამოსვეს ცხენიდან იგი
და სიხარულით უკოცნიან დეზებს, მოსასხამს.

კ ა რ ლ ო ს ი

ო, ეს კეთილი ხალხი არის, თვის სიყვარულშიც
ის ისეთივე მგზნებარეა, ვით რისხვის ჟამსა.
მათ ასე მალე დაივიწყეს, რომ მაგ ჰერცოგმა
მათი მამები და შვილები ამსხვერპლა სიკვდილს;
ერთი მცირედი წუთი შთანთქამს მთელს სიცოცხლესა!
— მტკიცედ, აგნესა! შეიძლება ეგ სიხარული,
როგორც ეკალი, ისე მოხვდეს ჰერცოგის სულსა;
დაე, აქ იგი არაფერმა არ შეურაცყოს.

მ ე ს ა მ ე გ ა მ ო ს ვ ლ ა

ჰერცოგი ბურგუნდი. დიუნუა. ლა ჰირი. შატონი და ორი
რაინდი ჰერცოგის ამალიდან. ჰერცოგი შეჩერდება კარბთან. მეფე მიეშუ-
რება მის შესახვედრად. ამასობაში ჰერცოგი მიუახლოვდება ჩეფეს და იმ წუთში,
როცა დააპირებს მეფის წინ მუხლებზე დამხობას, მეფე გადაეხვევა მას.

კ ა რ ლ ო ს ი

თქვენ მოგვისწარით — თუმც ვფიქრობდით შეგგებებოდით,
მაგრამ გყოლიათ ფრინველივით სწრაფი ცხენები.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

ისინი თქვენსკენ მომაფრენდნენ.

(გადაეხვევა სორელს და აკოცებს შუბლზე)

ნება მიბოძეთ,

ჩემო კეთილო ნათესავო! ეს არრასული
წესია ჩვენი და არც ერთმა ლამაზმა ქალმა
იგი არ უნდა დაივიწყოს.

კ ა რ ლ ო ს ი

მითხრეს, რომ თქვენი

სასახლე არის სიყვარულის საბრძანებელი,
სად თავს იყრიან ქვეყნის ყველა ულამაზესნი.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

მოვაჭრე ხალხნი ვართ, მეფეო, და განცხრომისთვის
თვალთ დისატკობდად ქვეყანაზე რაც კი არსებობს,
ჩვენს ბაზრებზეა, მაგრამ უფრო ყველაზე მეტად
ტურფა ქალწულთა სავანეა ქვეყანა ჩემი.

სორელი

ერთგულს სიყვარულს აქვს ყველაზე დიდი ღირსება,
იგი ბაზარზე არასოდეს არ იყიდება.

კარლოსი

თქვენ გძრახავენ, რომ სიყვარულში ხართ ცვალებადი
და მანდილოსანთ სათნოებას ამითი ლახავთ.

ბურგუნდი

სწორედ მაგიტომ დავისაჯე მე ასე მკაცრად.
ჩემო მეფეო, ადრე მიხვდა მას თქვენი გული,
რაც ქარიშხლიან ცხოვრებამ მე გვიან მასწავლა!

(იგი შემობრუნდება არქიებისკოპოსისაკენ და ხელს ჩამოართმევს)

• კურთხევასა გთხოვთ, ღირსეულო წმინდა მამაო,
თქვენ ხომ ყოველთვის იქ ბრძანდებით, სად სიმართლეა,
და ვისაც თქვენთან შეხვედრა სურს, თქვენი კურთხევა,
იგი ყოველთვის უნდა იდგეს სიკეთის გზაზე.

არქიებისკოპოსი

მადლობა გამჩენს! სიხარულით ამევსო გული,
მზად ვარ სიცოცხლეც კი გაეწირო, თუ ღმერთი მომთხოვს,
ჩემმა თვალებმა რაკი ეს დღე უკვე იხილეს.

ბურგუნდი

(სორელს)

მე მითხრეს, თითქოს გაიმეტეთ ალმასის ქვები,
ჩემს წინააღმდეგ იარაღის გამოსაჭედად.
ო, ნუთუ მართლა მოიფიქრეთ ჩემი დაღუპვა,
ასე ძალიან თუ გინდოდათ სიკვდილი ჩემი?
მაგრამ დამთავრდა ჩვენი ჩხუბი ამის შესახებ.
რაც დაგიკარგავს, ყველაფერი ნაპოვნი არის.
აქვეა თქვენი სამკაულნი უძვირფასესნი,
სამშობლოსათვის ომში მსხვერპლად რომ გაიმეტეთ,
აწი მათ ჩემგან დაზავების ნიშნად მიიღებთ.

(იგი გამოართმევს ერთ-ერთ მის მხლებელს ფულიან ყუთს და გაუწვდის აგნესას,
რომელიც შეხედავს მეფეს გაურკვეველი მხერით)

კარლოსი

მიიღეთ ძღვენი, როგორც ორგზის უძვირფასესი:
სიყვარულის და დაზავების ნიშანი მტკიცე.

ბურგუნდი

(აგნესას თმებში გაუბნევს ბრილიანტის ვარდს)

რატომ არ არის ეს გვირგვინი საფრანგეთისა,
რომ იგიც ასე უდიდესი მოკრძალებითა
თქვენს ლამაზ თავზე შევაბნო და დავამაგრო.

(მნიშვნელოვნად წაავლებს ხელზე ხელს)

და მეგობრად მეც დამიგულეთ, თუ კი ოდესმე
დაგჭირდეთ იგი!

(აგნესა ატირებული მიდის კუთხისაკენ; მეფე ძლიერ აღელვებულა. მათ ყველა
თანაგრძნობით უცქერის)

ბურგუნდი

(შეხედავს ყველას და გადაეხვევა მეფეს)

ო, ჩემო მეფე!

(ამავე დროს სამი ბურგუნდიელი რაინდი ისწრაფვის დიუნუასა, ლა ჰირისა და
არქიებისკოპოსისაკენ და გადაეხვევიან ისინი მათ. ჰერცოგი მეფის მკლავებში
რამდენიმე წუთს რჩება)

ნუთუ შემეძლო მძულეზოდით, განგდგომიყავით!

კარლოსი

წყნარად! აღარ სთქვათ არაფერი!

გურგუნდი

ინგლისელისთვის

უნდა დამედგა თავს გვირგვინი, მიმეცა ფიცი?
ჩემი მეფე კი ღრმა უფსკრულში გადამესროლა?

კარლოსი

გადაივიწყეთ ყველაფერი! თქვენ გებატიათ.
ეს იშვიათი წუთი უკვე ყველაფერსა სცვლის.
რაც მოხდა, მხოლოდ უკუღმართი ბედისგან მოხდა.

ბურგუნდი (სტაცებს ხელზე ხელს)

ო, დამერწმუნეთ, მსურს სიკეთით გადაგიხადოთ!
თქვენი ტანჯვის და მწუხარების სამაგიეროდ,
მთელს საფრანგეთს კვლავ დავუბრუნებ თქვენს მბრძანებლობას,
ზევიად ინგლისელთ ერთ სოფელსაც არ დავუტოვებ.

კარლოსი

რაკი დავზავდით, მტრისა სულაც არ მეშინია.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

მერწმუნეთ, მეფევ, არასოდეს დამშვიდებული
გული არ მქონდა, როს ვიბრძოდი თქვენს წინააღმდეგ-
ეს ანგელოზი რატომ ჩემთან არ გამოგზავნეთ?

(უჩვენებს სორელზე)

მე მაგის ესდენ მწარე ცრემლებს ვერ გავუძლებდი.
— ახლა კი ვერა, თუნდაც ძალა ჯოჯოხეთისა,
ვერ გაგვაშორებს მკერდით მკერდთან შეერთებულებს!
უკვე ვიპოვე მე ნამდვილი ჩემი ადგილი,
ხეტიალს ჩემსას აქ, შენს გულთან, მოელო ბოლო.

ა რ ქ ი ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი

(გამოდის მათ შორის)

რაკი დაზავდით, საფრანგეთი აღდგება ისევ,
როგორც ფენიქსი თვის ფერფლიდან ახლად შობილი
და გაგვიღიმებს მყოობადი კვლავ მშვენიერი.
მოუშუშდება ჩვენს ქვეყანას ღრმა ტკივილები,
უხვი დოვლათით აივსება სოფლები ჩვენი
და ქალაქები აღდგებიან ნანგრევებიდან,
ჩვენი ველები ისევ მწვანედ აბიბინდება —
მაგრამ ისინი, დაცემულნი მსხვერპლად შუღლისა,
ვერ აღდგებიან ვერასოდეს და მათზე ცრემლი,
ჭირისუფალთგან დაფრქვეული, ცრემლად დარჩება.
ქვეყანაზე კვლავ აყვავდება ნორჩი თაობა,
მაგრამ წარსული მსხვერპლი გახდა უბედურების.
ბედნიერება შვილიშვილთა ველარ შობს მამებს.
აი, ეს არის თქვენი მტრობის ნაყოფი მწარე.
ეს იყოს თქვენთვის გაკვეთილი და გეშინოდეთ
ღვთაების ხმლისა, ქარქაშიდან სანამ დაძრულა.
ღმერთი გაწრთვნილი შევარდენი ხომ არ გგონიათ,
რომ კვლავ მოფრინდეს მონადირის ნაცნობ ძახილზე,
კაცთმოწოდებას არ შეისმენს ის ხელმეორედ
და როგორც დღეს ჰქმნა, ღრუბლებიდან ხელსა მხსნელისას
ჩვენთვის მარჯვე ღროს მუდამ ასე არ გამოგვიწვდის.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

თქვენთან ციური ანგელოზი ყოფილა, მეფევ!
სად არის იგი? მე იმას აქ რატომ არ ვხედავ?

კ ა რ ლ ო ს ი

სად არის ჟანა? დღეს აქ ჩვენ ის რატომ გვაკლია,
ამ სახეიბო და დიდებულ, ბრწყინვალე ჟამსა,
რომელიც ჩვენ მან მოგვანიჭა?

ა რ ქ ი ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი

ჩემო ხელმწიფევ,

ქალწულს არ ხიბლავს მხიარული სასახლე შენი.
როცა არ უხმობს ღვთაებრივი ბრძანება ქვეყნად,
კაცთ შორის ყოფნას მაშინ იგი მორცხვად გაურბის
ადამიანთა ხილვას, მათ თვალს ცნობისმოყვარეს.
როცა სამშობლოს დიდებისთვის ის არ მოქმედებს,
მაშინ თათბირობს მაღალ ღმერთთან განმარტობით,
ამიტომ მოსდევს ღვთის წყალობა მის ყოველ ნაბიჯს.

გ ე ო თ ხ ე ბ ა გ ო ს ვ ლ ა

ჟანა და იგივენი

(ჟანა ჯავშანგადაცმულია, მაგრამ თავზე მუხარადი არ ახურავს. თებში ყვა-
ვილების გვირგვინი აქვს გაბნეული)

კ ა რ ლ ო ს ი

შენ წმინდანივით შემკობილი გამოგვეცხადე,
რომ თვით დალოცო ეს კავშირი შენგან შექმნილი?

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

როგორ საშიში იყო იგი ჩვენთან ბრძოლაში
და რარიგ ბრწყინავს სილამაზით ამ სიმშვიდის დროს!
ხომ შევასრულე ჩემი სიტყვა? კმაყოფილი ხარ,
შენს ბრძანებას რომ დავმორჩილდი, წმინდა ქალწულო?

ჟ ა ნ ა

ჰერცოგო ბურგუნდ, აწ, აღსავსევი დიდი სიკეთით,
ჩვენს წინა ბრწყინავ ღვთაებრივი შუქით მოსილი,
ხოლო აქამდე სისხლისფერი მწუხარე ნათლით
ჩვენი ქვეყნისთვის საშიშ მთვარედ ეკიდე ცაზე.

(ათვალისწინებს ირგვლივ ყველას)

მე აქა ვხედავ კეთილშობილ რაინდთა კრებულს,
ყველას თვალელები სიხარულით გაჰბრწყინებიათ;
მაგრამ აქ ერთი უბედური შეგნიშნე მხოლოდ,
ის იმალება, როცა ყველა ასე ზეიმობს.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

ეგ ვის ამძიმებს ასე დიდი დანაშაული,
დაეჭვებული რომ იყოს ჩვენს მოწყალეებაში?

ქ ა ნ ა

მაშ, მან გაბედოს ჩვენთან მოსვლა? სთქვი, რომ მოვიდეს!
ამით შეავსე შენი დიდი დამსახურება,
ის დაზავება აღარ არის, როდესაც გული
არ იშვებს ნეტარ სიხარულით თავისუფალი.
ფსკერზე ნარჩენი ერთი წვეთი სიძულვილიც კი
მეგობრულ თასში მთლად მოშხამავს კურთხეულ სასმელს.
არ უნდა იყოს წყენა ისე სისხლით შესვრილი,
ჰერცოგმა მისი პატიება რომ ვერ შეიძლოს.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

ახლა მიგიხვდი.

ქ ა ნ ა

მაშ, ჰერცოგო, გსურს აპატიო?
გსურს, რომ მოექცე მას სულგრძელად? შემო, დიუ შატელ!
(ქანა კარს გაუღებს და შემოიყვანს დიუ შატელს, რომელიც მოშორებით გა-
ჩერდება)

ჰერცოგი უკვე შეურიგდა თავის ყველა მტერს,
არც შენ მოგაკლებს მოწყალეებას.

(დიუ შატელი რამდენიმე ნაბიჯს გადასდგამს ჰერცოგისკენ და ცდილობს მის
თვალებში ამოიკითხოს ჰერცოგის სურვილი)

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

რას შვრები, ქანა,

ნუთუ არ იცი, ახლა ჩემგან რასა სთხოულობ?

ქ ა ნ ა

უხვი ბატონი ფართოდ აღებს სასახლის კიშკარს
ყველა სტუმრისთვის, უარს არვის არ ეუბნება;
ვით ლურჯი ზეცის კაბადონი ქვეყანას ფარავს,
ასე მოიცავს მოწყალეება მტერს და მეგობარს.
ამ თვალშიუწვდენ, ამ უსაზღვრო გადაშლილ სივრცეს
მოელვარე მზე თავის სხივებს თანაბრად აფრქვევს,
წყურვილისაგან ძარღვებგამშრალ ყველა მცენარეს

შალალი ზეცა ერთნაირად ასხურებს ნამსა.
იგი, რაც წმინდა სიკეთეა, მაღლიდან მოდის,
შქისე წყვდიადი კი ნაპრალში ბინადრობს მხოლოდ!

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

მას შეუძლია თვის ნებაზე დამიყოლიოს,
ჩემი მზნე გული იმის ხელში ცვილივით ხდება!
— მოდი, დიუ შატელ, გაპატიებ, გადამეხვიე.
არ გამირისხდე, მამაჩემის მწუხარე სულო,
რომ მე ხელს ვართმევ იმას, ვინც შენ ბოლო მოგიღო.
ნუ მიწყენთ თქვენაც, მაპატიეთ, სიკვდილის ღმერთო,
რომ დავამსხვრიე ფიცი სასტიკ შურისგებისა,
მანდ, თქვენთან დაბლა, მარადიულ უკუნ ღამეში,
არ ფეთქავს გული, ყველაფერი დგას უმოძრაოდ,
მაგრამ აქ მაღლა მზის ნათელზე სხვაგვარადაა.
ადამიანი თავის ცოცხალ ცვალებად გრძნობით
იოლი მსხვერპლი ხდება ყოვლისშემძლე წამისა.

კ ა რ ლ ო ს ი (ქანას)

წმინდა ქალწულო, სიკეთე ვით გადაგიხადო!
როგორ ბრწყინვალედ შეასრულე პირობა შენი!
როგორ შესცვალე ჩემი ბედი ასე მთლიანად!
შენ შემარიგე მეგობრები, მხოლოდ მტრები კი
დამიმარცხე და ქალაქები მათი უღლისგან
გამოიხსენი. შენ მარტო ჰქმენ ეს ყველაფერი, —
მითხარ, მე რალა მოგიზლო მის სამაგიეროდ?

ქ ა ნ ა

ადამიანი იყავი დიდს ნეტარებაში,
ვით უბედო ჟამს, და უმაღლეს მწვერვალზე მდგარი
ნუ დაივიწყებ, თუ რას ნიშნავს მეგობრის ხელი.
გაჭირვების დროს დამცირება დიდი მოგვეგო
და ლარიბ-ლატაკთ სამართალზე, მოწყალეებაზე
უარს ნუ ეტყვი, რადგან ღმერთმა ამ ხალხისაგან
წარმოავლინა შენი მხსნელი. — მეფეო, უნდა
შენი სკიპტრის ქვეშ საფრანგეთი შემოიერთო,
შენ წინაპარი შეიქნები დიდ ხელმწიფეთა,
რადგანაც შენგან აყვავდება შთამომავლობა,
რომელიც შენი წინაპრების სახელს დაჰბინდავს.

შენი შტო მუდამ იყვავილებს ქვეშევრდომთ გულში,
სანამდე ხალხის სიყვარულს ის გაუფრთხილდება;
ამპარტაენობით კი ის მალე დაილუბება,
რადგან ქოხებში, საიდანაც ახლა მოვიდა
შენი დამხსნელი, სუფევს დიდი საფრთხე, რომელიც
შენს დამნაშავე შვილიშვილებს ბოლოს მოუღებს.

ბურგუნდი

წმინდა მისანო, რადგან ღვთისგან შთაგონებული
შენი თვალეი მომავალში ყველაფერსა სკვრეტს,
მითხარ, ჩემს მოდემას რანაირი ბედი მოეღის,
თუ გამრავლდება, განივრცობა დიდება მისი?

ჟანა

ბურგუნდი! მეფეთა სიმაღლემდე ხარ შენ ასული
და უფრო ზევით მიისწრაფის ამაყი გული,
რომ ღრუბლებამდე აღიმართოს შენობა შენი, —
მაგრამ იცოდე მას ზეციდან ძლიერი ხელი
გზას გადუღობავს, შეაჩერებს მისსა ზეალსვლას.
ნუ გეშინია, შენი სახლი არ დაინგრევა!
ის ქალის სახით გააგრძელებს თავის სიცოცხლეს
და სკიპტროსანი მეფეები, მწყემსები ხალხის
მისი საშოდან ქვეყანაზე აღმოცენდება.
ორ დიდსა ტახტზე იმეფებენ ისინი ქვეყნად:
შეჰქმნიან კანონს აწ ცნობილი ქვეყანისათვის
და იმისთვისაც, რომელიც ჯერ ღვთაების ხელით
დაფარულია ჯანღებისგან ზღვათა გადაღმა,
სადაც ჯერ ვერვის გადუტურავს, მიულწევია.

კარლოსი

მითხარ, ქალწულო, რადგან შენში სული მეტყველებს,
ეს მეგობრული შეთანხმება რომ დავამყარეთ,
გასტანს თუ არა კიდევ დიდხანს, რომ შვილიშვილთაც
შეება მიაგოს?

ჟანა

(რამდენიმე ხნის დუმისის შემდეგ)

მეფეებო, დიდებულებო!

განხეთქილების გეშინოდეთ, ნუ გააღვიძებთ

თავის ბუნაგში ავბედითად მძინარე მტრობას,
რადგან, თუ ერთხელ გაიღვიძა, გამძვინვარდება,
დაიბადება საშინელი თაობა მისგან,
ქვეყნად დაანთებს ბრძოლისაგან ხანძარზე ხანძარს.
— ნულარ ინებებთ ამის მეტი გაიგოთ ჩემგან,
აწმყოთი დასტკბით და მე კი აწ ნება მიბოძეთ
აღარა ვთქვა რა მომავალზე.

სორელი

წმინდანო ქალო,

თუ მიისწრაფის ჩემი გული დიდებისაკენ,
მითხარ, მაუწყე, ქალწულო, მეც მისნური სიტყვა.

ჟანა

სული მიჩვენებს მარტოოდენ ქვეყნის დიად ბედს;
შენი ბედი კი იმალება შენსავე მკერდში!

დიუნუა

გვითხარ, მისანო, როგორია თვით შენი ბედი,
წმინდა ასულო, გაგვიხილე ამ ქვეყნის მოკვდავთ,
ალბათ, მოგელის ქვეყნიური ბედნიერება,
რადგანაც ასე უმძნკო და ღვთისმოშიში ხარ.

ჟანა

ბედნიერება სუფევს ცაში, უზენაესთან.

კარლოსი

შენს ბედზე ზრუნვა, დაე, იყოს ხელმწიფის ვალი!
მსურს დიდებულ ვყო საფრანგეთში სახელი შენი,
რომ შემდეგ კრძალვით და დიდებით მოიხსენიონ
ის მომავალმა თაობებმა. დე, ჩემი ვალი
შესრულდეს ახლა. დაიჩოქე!

(ჟანა დაიჩოქება. მეფე ხმაღს ამოიღებს და მისი წვერით შეეხება)

წამოდექი ფეხზე,

აწ ისე, როგორც მაღალი და კეთილშობილი,
შენ აგამალლა შენმა მეფემ ბნელი მოდემიდან,
კეთილშობილი იყოს შენთა წინაპართ ფერფლიც —
ღერბად ატარე საფრანგეთის თეთრი შროშანი
და ჩვენი ქვეყნის დიდებულთა თანაბარ იყავ,

მხოლოდ ვალუას სისხლი იყოს მთელს საფრანგეთში
შენი სისხლივით ღირსეული, კეთილშობილი.
ყველაზე დიდმა დიდებულმა ჩემს ამაღაში
ეგ შენი ხელი მიიჩნიოს უდიდეს ჯილდოდ.
დე, ჩემი საქმე იყოს შენთვის მეუღლის შოვნა.

დიუნუა (გამოვა წინ)

მე ავირჩიე იგი, თუმცა მდაბიო იყო;
და ეს პატივი, რომლითაც ის ამჟამად ბრწყინავს,
არასა მატებს მის ღირსებას და ჩემს სიყვარულს.
ახლა კი მე აქ, ჩემი მეფის თვალთა წინაშე,
და უწმინდესი ეკლესიის მამის დასწრებით,
ვით კეთილშობილ ჩემს მეუღლეს, ხელსა ვთავაზობ,
თუკი ქალწულიც ღირსად გამხდის თავის ხელისა.

კარლოსი

ო, საოცარო, მშვენიერო, ტურფა ასულო,
შენ სასწაულსა სასწაულზე ახდენ ყოველთვის,
არაფერია ქვეყნად შენთვის შეუძლებელი,
რადგან ძლიერი სიყვარული აღძარი უკვე
ამ ამაყ გულში.

ლაჰირი (გამოვა წინ)

სამკაული უძვირფასესი,

მე კარგად ვიცი, არის ჟანას უმანკო გული.
ის ყოველგვარი განდიდების ღირსია ქვეყნად,
მაგრამ იგი მას არ აღუძრავს ამაყ სურვილებს,
არ მიისწრაფვის წარმავალი დიდებისაკენ.
ერთგული გული, ხასიათი პატიოსანი
და ჩემი მტკიცე სიყვარული, მას რომ ვთავაზობ
ამ ჩემი ხელით, — მისთვის, მგონი, საკმარისია.

კარლოსი

შენც გიყვარს, ლაჰირ? ეს მამაცი ორი მეტოქე,
კეთილშობილნი, თანაბარნი მხედრულ სახელით!
ხომ არ გსურს, ქალო, რაკი მტრები შემომირიგე,
აწ საყვარელი მეგობრები ჩამომამოშრო?
ჯილდო მათ შორის მხოლოდ ერთ-ერთს მიენიჭება,
თუმცა ორივე ერთნაირად ღირსეულია.
სტკვი, ესე საქმე გადასწყვიტოს თვით შენმა გულმა.

სორელი (მიუახლოვდება)

ამ უეცარი ამბით ქალი განცვიფრებულა,
სიმორცხვისაგან გადაჰკვრია სიწითლე ლაწვებს.
დრო მიეცით, რომ დაეკითხოს თავის გულს იგი
და მეგობარ ქალს გაუმჟღავნოს გულისნადები,
თავისი სული თავისუფლად გადამიშალოს.
მოვიდა ჟამი, როცა უნდა მიუახლოვდე
ამ მკაცრ ქალიშვილს ისე, როგორც საკუთარი და.
დაგვტოვეთ მარტო, მოვისაზრებთ ქალნი ქალურად
და მოუცადეთ პასუხს ჩვენსას.

კარლოსი (დააპირებს წასვლას)

დე, მასე იყოს!

ჟანა

არა, მოიცათ! ჩემო მეფევე, ლაწვთა სიწითლე
არ არის ქალურ მორცხვობისგან გამოწვეული.
ამ კეთილშობილ ქალთან არ მაქვს მე საიდუმლო
ისეთი, რომ ვერ გაუმჟღავნო ჩემს საქმროებსაც.
ისინი თავის არჩევანით დიდ პატივს მღებენ;
განა იმისთვის მივატოვე სამწყემსო ჩემი,
რომ მომეპოვა ღირსეული დიდება ქვეყნად,
ან ქალწულ მკერდზე ეს ფოლადის ჯავშანი განა
მე საქორწილო გვირგვინისთვის მაქვს გადაცმული?
სხვა საქმისათვის ვარ მე ქვეყნად მოწოდებული
და მხოლოდ ქალწულს შეუძლია ის შეასრულოს.
მე დიდი ღმერთის მეომარი ქალი ვახლავართ,
ვერც ერთ მამაკაცს ვერ გავუწევ მეუღლეობას.

არქიეპისკოპოსი

ქალი ვაჟკაცის თანამგზავრად არის შობილი
და ამ ბუნებას თუკი იგი ემორჩილება,
ის ამით ზეცას ღირსეულად ემსახურება.
როდესაც შენი საკუთარი ღმერთის ბრძანებას,
ბრძოლის ველისკენ რომ მოგიხმობს, შენ აღასრულებ,
მაშინ იარაღს დაბლა დასდებ, წმინდა ქალწულო,
და ისევ ქალურ უნაზეს სქესს დაუბრუნდები,
რომელიც თუმც შენ უარჰყავი, მაგრამ ის ქვეყნად
სისხლის საღვრელად და მეომრად არ გაჩენილა.

ქანა

ღირსო მამაო, მე არ ვიცი სული ღვთისური
რა საქმისათვის მომიწოდებს, რას დამდებს ვალად,
მაგრამ დრო მოვა და მისი ხმა შემომესმება,
მაშინ მორჩილად შევასრულებ ბრძანებას მისას.
ახლა კი მიხმობს, აღვასრულო მე ჩემი საქმე.
ჩემი მეფის შუბლს არ ამშვენებს გვირგვინი ჯერაც,
წმინდა ზეთით არ განბანილა იმისი თავი,
ჩემი ბატონი ჯერ ხელმწიფედ არ იწოდება.

კარლოსი

ახლა ჩვენ ვდგევართ რაიმისსკენ მიმავალ გზაზე,

ქანა

არც ერთი წუთით დაყოვნება რა შეიძლება,
რადგანაც მტერი ირგვლივ მყოფი გზას ჩაგვიკეტავს,
მაგრამ მე მტრებზე წაგიყვან შენ გამარჯვებისკენ!

დიუნუა

მაგრამ, როდესაც შესრულდება ეს ყველაფერი,
როდესაც შევალთ ჩვენ რაიმსში გამარჯვებულნი,
მაშინ ხომ მაინც ნებას დამრთავთ, წმინდა ქალწულო...

ქანა

მაღალი ზეცა თუ ინებებს, რომ ამ სისხლისმღვრელ
სასტიკ ბრძოლიდან გამოვიდე გამარჯვებული,
მაშინ ჩემს საქმეს დაეამთავრებ და მწყემს გოგონას
აღარ ექნება ადგილი აქ, დიდებულთ წრეში.

კარლოსი (წაავლებს ხელს)

შენ გიწვევს ახლა ღვთაების ხმა, ძლიერი სული
და სიყვარული მგზნებარ მკერდში დადუმებულა,
მაგრამ მერწმუნე, იგი მუდამ არ დადუმდება!
როს იარაღის ხმა მისწყდება და გამარჯვება
მოგვიტანს ნათელ სიმშვიდესა და ყველას გულებს
დაუბრუნდება ნაზი გრძნობა და სიხარული, —
ისინი შენშიც უეჭველად გაიღვიძებენ,
დააფრქვევ ცრემლებს შვების მომგვრელ მწუხარებისას,

94

რადგან შენს თვალებს ისინი არ დაჰვიწყებია.
ახლა მთლიანად ზეცისგან რომ აღვსებულია,
დაიწყებს გული ქვეყნიური მეგობრის ძებნას. —
ახლა ათასნი იხსენი და ჰყავ ბედნიერი,
მაშინ ერთისთვის თვით იქნები ბედნიერება.

ქანა

კარლოს, ღვთაებრივ მოვლენისგან უკვე დაღლილხარ,
მისი ჰურბელის დამსხვრევა რომ მოგსურვებია,
წმინდა ქალწული, მოციქული იგი ღმერთისა,
გსურს გადისროლო ჩვეულებრივ ცხოვრების მტვერში?
თქვე ბრმა გულებო! მორწმუნენო ეგოდენ მცირედ!
თქვენს გარეშემო ბრწყინავს ზეცის დიდებულება
და თქვენს თვალთა წინ სასწაულს ხსნის უცნობ საბურველს.
თქვენ კი მიყურებთ, როგორც დიაცს, უბრალო ქალსა.
განა ქალს მართებს, რომ ჯავშანი მკერდზე გადიცვას
და ჩაერიოს მამაკაცთა მძვინვარე ომში?
ვაგლახ მე მაშინ, თუ კი ხმალსა შურისგებისას
ამ სასტიკ ომში მე უმანკო ხელით ვატარებ
და გულს კი მსხვერპლად ამქვეყნიურ ტრფობას შევწირავ.
ო, არა! მაშინ ჯობდა მე არ გაეჩენილიყავ!
ნულარას მეტყვი, ნურც ერთ სიტყვას, რადგან თქვენ მაგით
გსურთ ჩემი სული შეაშფოთოთ და გაარისხოთ.
საქმროდ უბრალო შეხედვაც კი საკმარისია,
საშინელება იგრძნოს გულმა და შეიბღალოს.

კარლოსი

გაჩუმდით ყველა! ამოა მოდრეკა მისი.

ქანა

უბრძამე დაჰკრან საომარი საყვირი ისევ!
მე ეს სიმშვიდე სულს მიწაჩებს და მავიწროვებს,
კვლავ მბრძანებლურად მიხმობს შორად მე ჩემი ბედი
და მღვდნის უქმი სიმშვიდიდან, ამ სიწყნარიდან,
რომ დავასრულო მალე ჩემი დიადი საქმე.

მეხუთე გავოსვლა

რაინდი, შემოდის აჩქარებით

კარლოსი

რაო, რა მოხდა?

95

რ ა ი ნ დ ი

მარნს მოადგა, მეფეო, მტერი
და საბრძოლველად ლაშქარს აწყობს.

ჟ ა ნ ა (შთაგონებით)

ბრძოლა და ომი!

ახლა კი უკვე ჩემი სული განთავისუფლდა.
ხმალი ხელს ვიკრათ! მე დაეაწყო ლაშქარს საომრად.
(სწრაფად გადის)

კ ა რ ლ ო ს ი

მიჰყევი, ლა ჰირ, — იმათ სურთ, რომ რაიმისი კართან
გვირგვინის გამო გამიმართონ სასტიკი ბრძოლა!

ღ ი უ ნ უ ა

მათ მოაქროლებს ჩვენსკენ არა ვაჟკაცის გული,
სასომიხდილნი ბედსა სცდიან უკანასკნელად.

კ ა რ ლ ო ს ი

მე თქვენ არ გიხმობთ, ბურგუნდ, მაგრამ დრო დადგა უკვე,
რომ დავივიწყოთ განვლილ დღეთა ავი საქმენი.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

დარჩებით ჩემით კმაყოფილი.

კ ა რ ლ ო ს ი

და მე თვითონაც
მინდა წარუშდღვე ლაშქარს ჩემსას რაიმისი გზაზე,
რომ ჩემს სატახტო ქალაქს თვალწინ რაინდულ ბრძოლით
დავიმსახურო მე გვირგვინი. ჩემო აგნესა,
თქვენი რაინდი გეუბნებათ ახლა: „მშვიდობით!“

ა გ ნ ე ს ა (ართმევს ხელს)

მე აღარ ვტირი, აღარ ვშიშობ, მეფეო, შენთვის,
ჩემი იმედი ზეცაზეა დამყარებული,
ამდენ საწინდარს იგი უხვი მოწყალებისას
არ მოიღებდა, რომ წუხილი გველოდეს ბოლოს.
გამარჯვების წინ ვეთხოვები მე ჩემს ხელმწიფეს

და გული მიგრძნობს შევიყრებით რაიმისი ბჭესთან.

(ისმის დაფთაფების მძლავრი ხმაური. მოისმის ორკესტრის ხმა, სცენის უკან
ისმის იარაღის ჩახახუნი)

სცენა იცვლება. მოჩანს ბრძოლის ველი, სადაც დგანან ხეები ჯგუფ-ჯგუფად.
სცენაზე გადარბიან ჯარისკაცები

მემაჟსე გამოცვლა

ტ ა ლ ბ ო ტ ი, ფ ა ს ტ ო ლ ფ ე დაყრდნობილი. მას მოაცილებენ ჯარისკაცები,
შემდეგ შემოდის ლიონელი

ტ ა ლ ბ ო ტ ი

აქ დამსვენეთ, დაბლა დამსვით ამ ხეთა ჩრდილში,
თქვენ კი გასწიეთ კვლავ ბრძოლაში, ლაშქარს მიხედეთ;
არა მჭირდება მე დამხმარე სიკვდილის დროსა.

ფ ა ს ტ ო ლ ფ ი

ო, უბედურო, მწუხარებით აღსაესე დღეო!

(შემოდის ლიონელი)

რა დროს მოხვედით, ლიონელო, როგორ წუთებში?
აქ სასიკვდილოდ დაჭრილი წევს ჩვენი სარდალი.

ლ ი ო ნ ე ლ ი

ო, ღმერთმა ნუ ქნას! წამოდექით, ღირსეულო ლორდ,
ახლა დრო არ გვაქვს, ძირს რომ იწვეთ ღონემიხდილი,
ნუ დანებდებით სასტიკ სიკვდილს, ბუნებას სთხოვეთ,
თქვენში ძლიერი სურვილებით იცოცხლოს ისევ.

ტ ა ლ ბ ო ტ ი

ო, ამიაო! ბედისწერის საათმა დაჰკრა,
ფრანგთ ქვეყანაში ჩვენი ტახტი უნდა დაემხოს.
ამ უკანასკნელ, სასომიმღებ და მკაცრ ბრძოლაში
ამაოდ ვცადე დამეღწია მარცხისგან თავი.
აწ, ხედავ, ვწევარ განგმირული მწვავე ისრისგან
და ვერც ავდგები. — ჩვენ დაგკარგეთ რაიმისი უკვე,
მაშ, იჩქარეთ, რომ გამოიხსნათ პარიზი მაინც.

ლ ი ო ნ ე ლ ი

პარიზი უკვე მეფისწულთან შეთანხმებულა;
ასეთი ცნობა მოგვიტანა ჩვენმა შიკრიკმა.

7. ფ რ ი დ რ ი ხ შ ი ლ ე რ ი — ტრაგედიები.

ტ ა ლ ბ ო ტ ი

დაე, იჩქევეთ, ნაკადებო ჩემი სისხლისა,
რადგან არ მინდა მზეს ვუყურო მე ამის შემდეგ!

ლიონელი

მე დაყოვნება აღარ ძალმიძს. — ფასტოლფ, სარდალი
გადაიყვანეთ სხვაგან სადნე უშიშარ ადგილს,
რადგან ამ მხარეს დიდხანს ველარ შევინაჩუნებთ.
ჩვენი ჯარები უკუ იქცნენ ყოველი მხრიდან,
მრისხანე ქალის შემოტევას ველარ უძლებენ.

ტ ა ლ ბ ო ტ ი

უგუნურებავ, შენ მაჯობე, მე ვიღუპები!
განწირულია შენთან თვითონ ღმერთების ბრძოლაც.
მაღალო კკუავ, ქალიშვილო ღვთაებრივ სიბრძნის,
ნათლით აღსავსე, გონიერო დამფუძნებლო
მსოფლიოს დიდი შენობისა, ქვეყნის მმართველო,
ვინ ხარ შენ მაშინ, როცა ასე უგუნურობის
მქროლავი რაშის კუდზედა ხარ უკან მიბმული,
უფსკრულსა ხედავ, მაგრამ მაინც შიგა ვარდები!
წყეულმც იყოს, ვინც ამ ქვეყნად თავის სიცოცხლეს
ღირსეულისა დიდებითა ამთავრებს მხოლოდ
და სიბრძნეს ირჩევს ცხოვრებაში უტყუარ საფრად!
მთელი მსოფლიო სისულელეს ეკუთვნის...

ლიონელი

მილორდ!

მცირეოდენი სიცოცხლეა შემოგარჩენიათ —
იფიქრეთ ღმერთზე!

ტ ა ლ ბ ო ტ ი

ჩვენ რომ ვიყოთ დამარცხებულნი
მამაცთა მიერ, ვით მამაცნი, შეგვეძლებოდა
გვეთქვა, რომ იგი ყოვლის შემძლე ბედის ბრალია,
ყველაფერს მუდამ მის ნებაზე რომ ატრიალებს, —
მაგრამ ჩვენ ხომ ვერ შევიქმნებით ცდუნების მსხვერპლნი.
განა ეს ჩვენი ქარიშხალით სავსე სიცოცხლე
ღირსი არ იყო ღირსეული დასასრულისა?

ლიონელი (ართმევს ხელს)

მშიდობით, მილორდ! შენთვის ცრემლსა სავალდებულოს,
ვით მეგობარი, ბრძოლის შემდეგ დავაფრქვევ ცხარედ,
თუკი გადავრჩი მე ცოცხალი, მაგრამ ახლა კი
ისევე მეძახის ბრძოლის ველზე სასტიკი ბედი,
სად, ვით მსჯავრდები, უმოწყალოდ მრავალ მსხვერპლს ისვრის.
მშიდობით, ჩემო მეგობარო, საიქიომდე,
— მეგობართათვის ხანმოკლეა გაყრის წუთები.

(გადის)

ტ ა ლ ბ ო ტ ი

სწრაფად მთავრდება ყველაფერი. მე დედამიწას
და ამ ნათელ მზეს დაეუბრუნებ ყველაფერ იმას,
რაც ტკივილად და სიხარულად სჩქეფდა ჩემს გულში
და უძლიერეს ტალბოტისგან, ვინც მეომრული
თავის სახელით მთელ ქვეყანას აზანზარებდა,
აღარაფერი გადაარჩება, გარდა ფერფლისა. —
ასე მიღწევს კაცი თავის აღსასრულის ჟამს
და ერთადერთი ნადავლი, რაც ჩვენ ამ ბრძოლიდან
გამოგვაქვს, არის მხოლოდ რწმენა არარაობის
და უდიდესი სიძულვილი ყველაფერ იმის,
რასაც ჩვენ ასე ვადიდებდით, რაც ასე გვსურდა.

მეზვიდე გამოხვლა

ქარლოსი. ბურგუნდი. დიუნუა. დიუ შატელი და ჯარისკაცე-
ბი შემოდიან

ბურგუნდი

ბრძოლა დამთავრდა.

დიუნუა

გამარჯვება ჩვენია უკვე.

ქარლოსი (შეამჩნევს ტალბოტს)

შეხეთ, ვინ არის იმ ხის ძირას უღონოდ მწოლი,
ნათელ სიცოცხლეს სულთმობრძავი რომ ეთხოვება?
იგი უბრალო მეომარი არ უნდა იყოს,
წადით! უშველეთ, შველა კიდევ თუ შეიძლება.

(მეფის ჯარისკაცები მიუახლოვდებიან)

ფასტოლფი

უკან დაიწით! სიკვდილის წინ პატივი ეციო
იმას, ვისთანაც სიცოცხლის ჟამს მიახლოვებას
ვერ გაჰბედავდი!

ბურგუნდი

ტალბოტი წევს სისხლში მოსვრილი!
(იგი მიუახლოვდება. ტალბოტი შეხედავს მას და მაშინვე კვდება)

ფასტოლფი

გაბრუნდი, ბურგუნდი! გმირის მზერას უკანასკნელსა
არ შეუძლია მოლაღატის პირისპირ ნახვა.

დიუნუა

ო, საშიშარო გმირო ტალბოტი! მძლეთამძლეველო!
შენ ახლა ასე მცირე სივრცით ჰკმაყოფილდები,
უწინ კი შენს სულს, მშფოთარესა და გოლიათურს,
თვით ფრანგთა მიწა, ესდენ ფართო ვერ აოკებდა.
— ახლა კი, მეფევე, ვით ხელმწიფეს მოგესალმები,
რადგან მაგ თავზე ირხეოდა გვირგვინი შენი,
სანამდე სული ამ სხეულში ცოცხალი იყო.

კარლოსი

(მდუმარედ ათვალეობს ტალბოტს)

ის თვითონ ზეცამ დაამარცხა და არა მეფემ.
აქა წევს იგი, ფრანგთ მიწაზე ისე, ვით გმირი
საკუთარ ფარზე და არა სურს ხელი გაუშვას.
წაასვენეთ!

(ჯარისკაცებს გვამი გააქვთ)

დე, განუსვენოს მალაღმა ზეცამ!

მას ამ ადგილზე ღირსეული ძეგლი აეგოს!
ჩვენი სამშობლოს შუაგულში, სადაც გმირულად
თავის სიცოცხლე დაამთავრა, დე, განისვენოს!
ჯერ ასე შორად არ მოსულა მახვილი მტრისა,
ვით მისი ხმალი, და მიწა, სად სამარე ჰპოვა,
იქნება მისთვის საუცხოო ეპიტაფია.

ფასტოლფი (აძლევს მეფეს ხმალს)

მე თქვენი ტყვე ვარ, ხელმწიფეო...

კარლოსი (უბრუნებს ხმალს უკან)

არა, რაინდო!

მკაცრი ომიც კი პატივსა სდებს მოვალეობას.
სამარის კართან მიაცილე სარდალი შენი.
სწრაფად, დიუ შატელ, შიშით ღელავს ჩემი აგნესა.
წა, განუქარვე შეფხოთება, ამბავი ამცნე,
რომ ცოცხლები ვართ, რომ ბრძოლაში ჩვენ გავიმარჯვეთ
და რაიმისსკენ წაიყვანეთ ზემით!

(დიუ შატელი გადის)

მეჩვე გამოხვლა

ლა ჰირი და იგივენი

დიუნუა

ლა ჰირ,

სად არის ჟანა?

ლა ჰირი

რაო? ამას მე თქვენვე გკითხავთ.
იგი დავტოვე ცხარე ომში თქვენს სიახლოვეს.

დიუნუა

დასახმარებლად ხელმწიფისკენ გამოვეშურე,
მჯეროდ, რომ თქვენ დაიცავდით, არ დასტოვებდით.

ბურგუნდი

მტრის ხშირსა ბრბოში დავინახე ამ მცირე ხნის წინ,
ჰაერში თეთრად ფრიალებდა იმისი დროშა.

დიუნუა

ვაგლახ! სად არის ნეტავ იგი? გული ცუდს მიგრძნობს!
წამო, ვიჩქაროთ, გამოვიხსნათ, მე მეშინია,
რომ იგი შორად გაეტაცოს გამბედაობას
და მარტოდმარტო იბრძოდეს მტრებგარშემორტყმული,
იგი მრავალთა წინააღმდეგ მშველელთ გარეშე.

კარლოსი

სწრაფად, უშველეთ!

ლაჭირი

მეც წამოვალ!

ბურგუნდი

და ჩვენც ყველანი!

(ყველანი გადიან)

ხვა ადგილი ბრძოლის ველისა. შორს მოხანს რაიმის ციხე-კოშკი, მზით ვაბრ-
წყინებული

მეცხრე გამოსვლა

რაინდი მთლად შავ ჯავშანში, ნილაბჩამოშვებული. ჟანა უკან მოსდევს
რაინდი შეჩერდება და უტყვის მას

ჟანა

ჰოი, ვერაგო! ახლა მივხვდი შენს ცბიერებას!
ცხარე ბრძოლიდან მოტყუებით გამომიყვანე
აქ იმისათვის, რომ ბრიტანელ ვაჟების თავებს
ააცილო შენ სიკვდილი და უბედურება.
მაგრამ ახლა კი თვით შენ უნდა მოგიღო ბოლო.

შავი რაინდი

რისთვის მსდევ უკან ასერიგად გაცოფებული,
რატომ მოჰყვები ჩემს ნაბიჯებს ასე კვალდაკვალ,
როცა სიკვდილი შენი ხელით არ მიწერია?

ჟანა

მძულხარ, წყეულო შავო სულო, ვით ბნელი ღამე,
რომელსაც მოჰგავს იგი ფერი, შენ რომ ატარებ,
და მიწვევს გულის შინაგანი მძლავრი სურვილი,
შენს მოსასპობად, აღსაგველად ქვეყნის პირიდან.
მითხარ, ვინა ხარ? აიხადე შენი ნილაბი...
მე რომ ტალბოტი არ მენახა ჩემს წინ ბრძოლაში
ძირს დაცემული, ვიტყოდი, რომ შენა ხარ იგი.

შავი რაინდი

ნუთუ დადუმდა შენში სული ნათელმხილველი?

ჟანა

იგი ლაღადებს გასაგონად გულის სიღრმეში, —
ორივეს გველის ერთნაირი უბედურება.

შავი რაინდი

რაიმისსი უიშვარს მიაღწიე გამარჯვებულმა,
აწ კი იკმარე მოხვეჭილი დიდება შენი,
ბედნიერებას, მონასავით რომ გემსახურა,
ხელი გაუშვი, სანამ თვითონ გაგეშვებოდეს;
ის ერთგულებას ეფერება, მას პატივსა სცემს,
მაგრამ ბოლომდე არავის არ ემსახურება.

ჟანა

რად მომიწოდებ, რომ შეეჩერდე მე შუა გზაზე?
რად მომიწოდებ მივატოვო დიადი საქმე?
მე ჩემსა აღთქმას აღვასრულებ აუცილებლად!

შავი რაინდი

ყოვლადძლიერო, შენ ყველაფერს დაამხო ქვეყნად,
ყოველ ბრძოლაში გაიმარჯვებ, — მაგრამ გაფრთხილებ:
აღარ გახვიდე ამის მეტად, ქალწულო, ომში!

ჟანა

მე ხმაღს ხელიდან არ გაუშვებ, სანამ ამ ზვიად
ინგლისს დაბლა არ დაეამხო და ბოლოს მოვუღებ.

შავი რაინდი

შეხე! იქ მოხანს რაიმისი თვის ციხე-კოშკებით,
შენი მგზავრობის დასასრული, მიზანი შენი! —
რარიგ ბრწყინავენ გუმბათები მაღალი ტაძრის,
შენ შეგიძლია შეხვიდე იქ დიდი ზემით,
მეფეს გვირგვინი თავს დაადგა და აღასრულო
აღთქმა, რომელიც დასდე დიდი ღმერთის წინაშე —
მაგრამ დაბრუნდი! გირჩევ, რომ არ შეხვიდე შიგნით!

ჟანა

მაგრამ ვინა ხარ, მოღალატე, რომელსაც ასე
მოგსურვებია შეშინება, შერცხვენა ჩემი?

რატომ ინებებ მომევილინო, ვით ცრუ მისანი?

(შავ რაინდს სურს წაიღეს, ჟანა წინ გადაუდგება)

მითხარ, ან მოკვდი ჩემი ხელით, ბოროტო სულო!

(სურს ხმალი ჩასცეს)

შ ა ვ ი რ ა ი ნ დ ი

(შეხება ხელით. ჟანა უმოძრაოდ რჩება)

მოჰკალ იგი, რაც მოკვდავია!

(ჩამოხვედება. გაიღვებს და დაიქუხებს. შავი რაინდი ჰქრება)

ჟ ა ნ ა

(დიდხანს დგას მდუმარე და გაცეხული, მაგრამ შემდეგ გამოერკვევა)

იგი არ იყო ხორციელი არსება ქვეყნის.

ის, მოჩვენება ჯოჯოხეთის, მკვდრებით აღმდგარი,

გამოცხადდა აქ ჩემი გულის შესაძრწუნებლად.

მაგრამ ის როგორ შემაშინებს, როდესაც ხელში

მიპყრია ჩემი დიდი ღმერთის მრისხანე ხმალი?

მსურს გამარჯვებით დავასრულო ეს დიალი გზა,

თუნდ ჯოჯოხეთი აღდგეს თავის საშინელებით,

ჩემ მხნეობას ვერ შეასუსტებს და ვერ შეარყევს!

(სურს წასვლა)

მამათე გავოსვლა

ლიონელი. ჟანა

ლიონელი

წყეულო ქალო! მოემზადე, უნდა ვიბრძოლოთ,
ორივე ცოცხალი კედარ გავალთ ამ ადგილიდან.

ჩვენი მამაცნი ჯარისკაცნი დაჰხოცე ყველა;

გმირმა ტალბოტმა ჩემს მკლავებზე დალია სული.—

იმ მამაცთათვის შური უნდა ვიძიო შენზე,

ან უბედური მათი ხვედრი გავინაწილო.

ალბათ, შენ იცი, ამ ბრძოლაში ვინ გაიმარჯვებს

და ვინ მოკვდება. შენს წინაშე დგას ლიონელი,

უკანასკნელი წინამძღოლი ჩვენი ჯარისა,

და მისი მკლავი ჯერ კიდევ არ დამარცხებულა.

(იგი შეუტევს ჟანას. მცირე ხნის ბრძოლის შემდეგ ჟანა ხელიდან გაავდებინებს ხმალს)

მზაკვარო ბედო!

(განაგრძობს ჟანას წინააღმდეგ ბრძოლას)

ჟ ა ნ ა

(ბრძოლის დროს ჟანა ლიონელს მოავდებინებს მუხარადს. ლიონელი დარჩება შიშველი სახით. ჟანა მის თავზე შურისგებით აღმართავს ხმალს)

მაშ, მიიღე. რასაც ეძებდი.

წმინდა ქალწული ჩემი ხელით მსხვერპლად გწირავს.

(უცებ ჟანა შეხედავს ლიონელს. მათი თვალები ერთმანეთს შეხედებიან, ჟანა შე-
ჩერდება და დაუშვებს ხელს)

ლიონელი

რალს აყოვნებ, შენი ხელი რამ დააკავა?

ჩემი სახელი ხომ წაიღე, მეც შემიწირე,

აწ შენს ხელში ვარ, შებრალებას აღარ მოველი.

(ჟანა ხელით ანიშნებს, რომ გაიქცეს)

როგორ, გავიქცე? და მე უნდა შენ გიმადლოდე

სიცოცხლეს ჩემსას? — დავიღუპო უმჯობესია.

ჟ ა ნ ა (აარიდებს მხერას)

მე არც კი მინდა ვიცოდე, რომ პირისპირ შემხვდი,

ჩემს ხელში იყო ჩავარდნილი შენი სიცოცხლე.

ლიონელი

ო, მეზიზღები, შებრალებაც არ მინდა შენგან.

მოჰკალი მტერი, შენ რომ სძულხარ, მტერი, რომელსაც

სურდა მოეკალ.

ჟ ა ნ ა

მე მომკალი, შენ თავს უშველე.

წა, გაიქცი!

ლიონელი

ეს რა მესმის?

ჟ ა ნ ა

აჰა, ვაგლახ მე!

ლიონელი (მიუახლოვდება)

ამბობენ თურმე ბოლოს უღებ ყველა ინგლისელს,
ვინც კი ბრძოლაში შეგეყრება, — მაშ, მე რისთვისღა
მიცოდებ ასე?

ქანა
(სწრაფად აღმართავს ხმალს მის წინააღმდეგ, მაგრამ ისევ დაუშვებს, რა წამსაც
კი მის სახეში შეხედავს)
ღვთისმშობლო!

ლიონელი
რისათვის უხმობ
ღვთისმშობელს ახლა, როცა შენთან მაღალსა ზეცას
საქმე არა აქვს.

ქანა
(ძლიერად სასოწარკვეთილებით)
ო, რა ვქენი, წმინდა ქალწულო!
მე დავარღვიე წმინდა ალთქმა, შენ რომ მოგეცი.
(მწუხარებით აღსაყვებ იფშენეტავს ხელებს)

ლიონელი
(შეჭყურებს თანაგრძნობით და ახლოს მიდის).
საბრალო გოგოვ, მენანები და გულს მიღლევენ;
შენც ჩემებრ ქვეყნად დიდსულოვნად დაჰბადებულხარ;
ბოლმა და რისხვა ამ ჩემს გულში მინელდა უკვე,
მსურს თანაგრძნობა გაგიწიო, გმირო ქალწულო,
საიდან მოხვედ, ან ვინა ხარ?

ქანა
გაიქეც! ჩქარა!

ლიონელი
მე მენანება სიქალწულე, მშვენება შენი!
შენი შეხედვა გულს მითრთოლებს. და მე შენს შველას
სიამოვნებით შევიძლებდი. მაგრამ ეს როგორ?
წამო, წავიდეთ! დაარღვიე ეგ საშიშარი
ულვთო კავშირი — გადააგდე შენი მახვილი.

ქანა
ღირსი არცა ვარ ის ვატარო!

ლიონელი
მაშ, გადააგდე
ეგ მახვილი და მე გამოიყე!

ქანა (შეშინებული)
მე შენ გამოიყე!

ლიონელი
შენ შეგიძლია თავს უშველო და მე გამოიყე!
მე შენი ხსნა მსურს, მაგრამ დიდხანს ნულარ აყოვნებ.
შენს გამო უკვე საშინელი ტკივილი მიპყრობს,
გაურკვეველი სურვილი მაქვს შენი დახსნისა.
(გაუყრის მკლავს. შორიდან გამოჩნდებიან დიუნუა და ლა ჰირი)

ქანა
ბასტარდი მოდის. ისინი ხომ მე დამეძებენ.
აქ რომ გიპოვონ...

ლიონელი
მე ვიქნები შენი დამხსნელი!

ქანა
წამსვე მოგვედები, რომ იმათი ხელით დაეცი.

ლიონელი
ნუთუ მე შენთვის ძვირფასი ვარ?

ქანა
წმინდანი ზეცის!

ლიონელი
კიდევ შეგხვდებით? ან გავიგებ მე შენზე რამეს?

ქანა
ო, არასოდეს!

ლიონელი
საწინდარი ეს ხმალი იყოს,
რომ კიდევ გნახავ!
(გამოსტაცებს ხელიდან ხმალს)

ქანა
უგუნურო, მაგასაც ჰბედავ?

ლიონელი

ახლა მე ვუთმობ ძალას შენსას. შევხვდებით კიდევ-
(გადის)

მთიერთმეტე გამოცვლა

დიუნუა. ლა ჰირი. ჟანა

ლა ჰირი

აგერ ის არის, ცოცხალია!

დიუნუა

წმინდა ქალწულო,
ნუ გეშინია, მეგობრები ვდგევართ შენს გვერდით.

ლა ჰირი

ის ლიონელი გარბის იქა?

დიუნუა

დაე, გაიქცეს!

ჟანა, დამთავრდა უკვე ბრძოლა, ჩვენ გავიმარჯვეთ.
რაიმისი აღებს თავის ჭიშკარს და მთელი ხალხი
მიეჩქარება შესახვედრად ხელმწიფისაკენ.

ლა ჰირი

რა დაემართა? ფერი მისდის. იგი იქცევა.

(ჟანას თავბრუ ეხვევა და უნდა წაიქცეს)

დიუნუა

ჩანს დაჭრილია — გაუხსენი ჯავშანი სწრაფად —
იგი მკლავშია დაკოდილი, მაგრამ მსუბუქად.

ლა ჰირი

შენე, სისხლი სდის ქრილობიდან!

ჟანა

დაე, მას გაჰყვეს

ჩემი სიცოცხლეც!

(უღონოდ გადაეყვანება ლა ჰირის მკლავებზე)

მეორე გამოცვლა

ხადღესასწაულოდ მორთული დარბაზი

სვეტები შემკულია ყვავილების გირლანდებით; სვეტების უკან ისმის ფლიტის
ხმა

პირველი გამოცვლა

ჟანა

სდუმს იარალი და ომის ხმაც დადუმდა ველად,
ისმის სიმღერა ირგვლივ ტკბილთა ჰანგთა მფრქვეველი,
ქუჩებს მოედო მხიარული ფერხულის ჟღერა,
ტაძარი ბრწყინავს და ელვარებს საკურთხეველი,
მწვანე რტოებით მორთულია ჭიშკარი ყველა,
სვეტებს ამშვენებს გვირგვინები შუქთა მფრქვეველი;
ფართო რაიმსი ველარ იტევს სტუმარს მრავალსა,
დღესასწაულზე დასასწრებლად აქ მომავალსა.

*

დღეს ყველა იწვის სიხარულის ზეშთაგონებით
და ყველას გული ახლა ერთი აზრითა ჰფეთქავს,
წინათ რომ იყვნენ სიძულვილით დანაშორებნი,
ინაწილებენ აწ საერთო სიხარულს ერთად;
აქამდე ფრანგი, მტერს ლაჩრულად დანაშონები,
თვის წარმოშობით და სახელით ამაყობს ეხლა;
აღუდგენია ბრწყინვალემა გვირგვინსაც ძველსა
და საფრანგეთი კვლავ თაყვანს სცემს მის მბრძანებელსა.

*

მაგრამ მხოლოდ მე, ვინც ეს საქმე ვქმენ დიდებული,
არ ძალმიძს დავტკბე ამ ზეიმით და ნეტარებით,
რადგანაც ჩემი გარდაქმნილი, შეცვლილი გული
უკან მიმაფრენს ზეიმიდან ანაჩქარები.
ბრიტთა ბანაკში არის იგი დავანებული,
მტრისკენ ისწრაფვის მოქანცული ჩემი თვალები.
უნდა გავრბოდე მეგობართგან, თავს ვიფარავდე!
და გულის მძიმე დანაშაულს ჩემთვის ვმალავდე!

*

ნუთუ სურათი მამაკაცისა
 ამ წმინდა მკერდით უნდა ვატარო?
 გული რომ ციურ შუქით ავსილა,
 მიწით ტრფობით გამოვადარო?
 მე, გამომსწნელსა ჩემი ქვეყნისას,
 მეომარ ქალსა, მალალ ღმერთისას,
 მტრისათვის უნდა მიძვერდეს გული,
 აღსავსე ტრფობით და სიყვარულით?
 ვითლა შევხედო ნათელსა მზესა,
 როგორ გაეუძღო სირცხვილსა ჩემსა!

(სცენის უკან მუსიკა გადადის თანდათან ნ.ზ. მთრთოლარე მელოდიაში)

როგორ ხიბლავენ ჩემს ყურთა სმენას,
 ვავლახ! რა ტკბილი ჰანგები ისმის!
 ყოველ მათგანში მისი ხმა მესმის,
 გულს აჯადოებს ჩვენება მისი!

*

ბრძოლის ქარცეცხლი რომ აღდგებოდეს,
 მტერს შეზარავდეს შუბი ელვარე,
 კვლავ ვიპოვიდი მე ჩემს მხნეობას
 ცხარე ბრძოლაში რისხვით მღელვარე!

*

ო, ეს ჰანგები, ეს ნაზი ხმები, —
 ჩემი გული რომ აქციეს ტყვედა! —
 ართმევენ ჩემს მკერდს მრისხანე ძალას,
 ხლიან ისინი უნაზეს ვნებად,
 და თვალთვან ცხარე ცრემლები მწყდება!

(პაუზის შემდეგ ცოცხლად)

უნდა მომეკლა? შემეძლო კი იმის მოკვლა,
 როს დავინახე მოელვარე თვალები მისი?
 უმაღლესი შემეძლო გამეგმირა ჩემივე მკერდი!
 დამნაშავე ვარ, რომ აღმოვჩნდი ასე შემბრალები?
 ან შებრალება ცოდვა თუა? ო, შებრალება!
 შებრალების ხმა თუ გესმოდა, ქალწულო, სხვებთან,
 რომელნიც შენმა დაუნდობმა ხმალმა იმსხვერპლა?
 რატომა სდუმდი მაშინ, როცა ყრმა ვალისელი
 სიკოცხლისათვის ასე დიდხანს გევედრებოდა?
 ცბიერო გულო, რად ატყუებ შენ თვითონ ზეცას, —
 სულაც არ იყო იგი ნაზი ხმა შებრალების.

*

რატომ შეხედე მას თვალებში, რად დაინახე
 კეთილშობილი მისი სახის მშვენიერება!
 სწორედ მაგ მზერით ჩაიღინე დანაშაული;
 საბრალოვ! მხოლოდ ბრმა იარაღს თხოულობს ღმერთი,
 ბრმა მზერით უნდა მიჰყოლოდი მის მოწოდებას!
 ნახვისთანავე მიგატოვა ღვთისმფარველობამ,
 ცბიერი მახით ჯოჯოხეთმა შეგიპყრო წასვე.

(კვლავ მოისმის ფლეიტის ხმა, უანა იძირება ღრმა მწუხარებაში)

ნაზო კომბალო, ნეტავ აროდეს
 მრისხანე ხმალში არ გამეცვალე!
 წმინდა მუხაო, შენი შრიალი
 არა მსმენოდა სულაც ნეტავ მე!
 ჰოი, ნეტავ რად გამომეცხადე,
 დიდო ქალღმერთო, დედაო ღვთისავ!
 შენი გვირგვინის ღირს არ ვუყავი,
 მიიღე უკან, ნურც გამხნდი ღირსად!

*

ვნახე გაიხსნა ზეცა მარადი
 და ანგელოზთა სახეც ვიცან მე!
 მაგრამ იგი ხომ ცაში არ არის,
 ჩემი იმედი ცხოვრობს მიწაზე!
 მაშ, როგორ ძალგის მე დამამყარო
 ეს საშიშარი მოვალეობა!
 მგრძნობარე შეჭმნა ზეცის სამყარომ,
 ვით შეუძლია ამ გულს მხნეობა!

*

თუ გსურს ამ ქვეყნად გვიჩვენო ძალა,
 ირჩიე სულნი, ცაში რომ დგანან,
 ქვეყნიურ ცოდვით განტვირთულები,
 წარგზავნე ქვეყნად შენი სულები,
 მხოლოდ ისინი მტერს დაამხოვენ,
 რომელნიც გულით არაფერს გრძნობენ!
 ო, ნუ აირჩევ, წმინდანო, ქალწულს,
 მწყემსი გოგონას უწყინარ, ნაზ სულს.

*

რად გადავწყვიტო ბედო მეფეთა,
 ან ბრძოლის ბედზე ვწუხდებ მე რადა?

მაღალი მთების იალაღებზე
ბატკნებს დავდევდი უღარდელადა...
მაგრამ მოხვედ და წამომიყვანე
ვრცელ დარბაზებში ზვიად მეფეთა,
ამით კი მხოლოდ ცუდი მიყავ მე
სულ სხვაგვარ ბედზე მეოცნებესა!

მეორე გამოცვლა

აგნესა სორელი. ჟანა
სორელი

(შემოდის აღლევებული. როცა იგი შეამჩნევს ჟანას, გაეჭანება მისკენ ყელზე შემოსახვევად; უეცრად რაღაცას მოისახრებს, შეჩერდება და დაეცემა მის წინ მუხლებზე)

ო, ასე არა! აჰ, ამ მტვერში, შენს წინ!

ჟანა

წამოდექ!

რა გემართება? შენ ივიწყებ, თუ ჩვენ ვინა ვართ.

სორელი

დამტოვეთ ასე, სიხარულის სწრაფვანა იგი,
რომელიც, ჟანა, შენს ფეხებთან მე კრძალვით მამხობს,
რომ ღვთაების წინ გადმოვშალო მღელვარე გული
და უხილავი გავალმერთო, ქალწულო, შენში.
ანგელოზი ხარ, ვინც რაიმსში ჩემი ხელმწიფე
შემოიყვანე, რომ გვირგვინი დაადგა თავზე.
რასაც სიზმარში ვერასოდეს ვერ ვიხილავდი,
უკვე შესრულდა. საზეიმო შესამოსელით
დგას ჩემი მეფე და მზადაა ავიდეს ტახტზე.
მის გარეშემო დიდებულნი შემოკრებილან,
სამეფო ნიშანთ წასაღებად ეკლესიაში.
ტაძრისკენ ხალხი ტალღასავით მიეფინება.
ისმის ფერხული, ზარებს რეკვენ. ო, არცკი ძალმძის
ბედნიერება ესოდენი გადავიტანო.

(ჟანა წამოაყენებს მას ფეხზე. აგნესა უყურებს გაშტერებთ)

მაგრამ შენ ისევ მკაცრი ხარ და გულჩათხრობილი,
ბედნიერებას ჰქმნი და თვით არ ეზიარები.
ცივი გაქვს გული, სიხარული არ გეკარება,
რადგან გინახავს სიდიადე მაღალი ზეცის

და არ გალელვებს ქვეყნიური ბედნიერება.

(ჟანა აღლევებული სტაცებს სორელს ხელს, შემდეგ ისევ გაუშვებს)

მაგრამ შენც ძალგძის იყო ქალი და გრძნობა გქონდეს!
ომი დამთავრდა. მოიხსენი ჯავშანი ახლა
და შეიცანი შენი თავი უნაზეს ქალად!
სიყვარულისგან ანთებული ეს ჩემი გული
გაგირბის, სანამ იარაღში ჩამჯდარსა გხედავს.

ჟანა

და რა გსურს, ჩემგან რას თხოულობ?

სორელი

განიარაღდი!

შემოიხსენი ეგ ჯავშანი, რადგან ფოლადით
დაფარულ მკერდსა სიყვარული ყოველთვის უჭრთხის.
გახდი ღიაცი და მაშინ შენც სიყვარულს იგრძნობ.

ჟანა

განვიარაღდე ახლა უნდა? — ო, არასოდეს!
მე მსურს შიშველი მკერდით ომში გადავერიო!
შევიძლო მანაც საშინელი ჩემი ჯავშანით
მაგ თქვენ მხიარულ ზეიმისგან თავი დავიცვა!

სორელი

შენ ხომ უყვარხარ გრად დიუნუას. იმი'თი გული,
სავსე გმირული დიდებით და ქველმოქმედებით,
შარტოდენ შენთვის ანთებულა უშმინდეს გრძნობით.
მშვენიერია გმირს უყვარდე გულწრფელი გულით
და უფრო კარგი, რომ თვითონაც გიყვარდეს იგი!

(ჟანა ზურგს შეატევს ზიზლით)

ნუთუ გძულს იგი? არა, არა! შენ ძალგძის მხოლოდ
ის არ გიყვარდეს, რატომ უნდა გეზიზღებოდეს?
ჩვენ ხომ იგი გძულს, მხოლოდ იგი, ვინც შეყვარებულს
წაგვართმევს ხოლმე. შენ ხომ არავინ არ გყვარებია!
მშვიდი გული გაქვს — ჰოი, მას რომ გრძნობა გააჩნდეს.

ჟანა

ო, შემობრალე, დაიტირე შენ ჩემი ბედი!

სორელი

რაღა აკლია ნეტავი შენს ბედნიერებას?
ხომ შეასრულე შენი სიტყვა და საფრანგეთი
უკვე დაიხსენ, მოიყვანე რაიმსში მეფე
გამარჯვებული, ეზიარე დიდებას ეგზომს
და ბედნიერი შენი ხალხიც გაფასებს დიდად;
ყველა გაღმერთებს, ყველგან შენი ქება გაისმის,
შენ ხარ ქალღმერთი ამ უდიდეს დღესასწაულის;
შენებრ არ ბრწყინავს თვით ხელმწიფეც გვირგვინოსანი.

ჟანა

შემეძლოს მაინც, ბნელ უფსკრულში დავინთქებოდი.

სორელი

რა მოგდის, ჟანა, რატომ ღელავ ასე ძალიან?
ვის შეუძლია თავისუფლად ამ დღეს შეხედოს,
როს შენი მზერა მწუხარებით დაბლა ეშვება?
უნდა მრცხვენოდეს, ვწითლდებოდე, რადგან შენს გვერდით,
შენს გმირობასთან უსუსური, პატარა ვჩანვარ,
ვით შემოძლია ან კი შევწვდე დიდებას შენსას?
გაგიმჟლანებ კი ჩემს უმწეო არარაობას?
არა სამშობლოს ღირსეული დიდება ესე,
არც ეგზომ დიდი ბრწყინვალეობა სამეფო ტახტის,
არც ხალხის ღელვა, გამარჯვების დღესასწაული,
ო, არა, ჟანა, ვერ იპყრობენ ისინი ჩემს გულს.
მხოლოდ ერთია ჩემი გულის დამტყვევებელი,
მან მოიპოვა მის სიღრმეში ადგილი მხოლოდ,
ის ღვთაებრივი არსებაა, აღიდებს ხალხი,
იმას ლოცავენ, მის წინაშე ყვავილებს ჰფენენ,
ის შე მეკუთვნის, იგი ჩემი საყვარელია.

ჟანა

ბედნიერი ხარ, ბედნიერი! მშურს შენი ბედი!
გიყვარს ის, ვინაც ყველას უყვარს, და შენი გულიც
უნდა ხმამალა გამოსთქვამდეს აღფრთოვანებას
და ის არაფერს არ მალავდეს კაცთა წინაშე,
რადგან დღეს არის მხოლოდ შენი დღესასწაული.
ყველა ეს ხალხნი ურიცხვნი და უსასრულონი,
114

რაიმსის კედლებს ტალღებივით რომ აწყდებიან,
შენს სიხარულს და შენს დიდებას ინიწილებენ.
გვირგვინს გიწნავენ, გადიდებენ წრფელი გულითა,
შენს ნეტარებას იზიარებს ფრანგი ყოველი,
შენ გიყვარს იგი, მზე ყველაზე შუქთა მთოველი,
ეს დღე ბრწყინავა მხოლოდ შენი სიყვარულისა.

სორელი (მოხეხავა ყელზე)

როგორ მახარებ! შენ მთლიანად გამიგე უკვე!
სიხეხვი, რომ შენაც ამქვეყნიურ სიყვარულს იცნობ,
რასაც მე ვგრძნობდი, ის შენ უფრო ნათლად გამოსთქვი.
გული შიშის და სიმხდალისგან თავისუფლდება
და ერთგულების სავსე გრძნობით გენდობა შენა.

ჟანა

(სწრაფად გაინთავისუფლებს თავს მისი მკლავებიდან)

დამტოვე მარტო, გამეცალე! თავს ნუ იჩრდილავ
ფეადმყოფური, დამღუპველი სიახლოვითა!
იყავ ბედნიერ. წადი! მე კი ნება მომეცი,
ბნელით დავფარო სირცხვილი და უბედურება.

სორელი

შენ მე მაშინებ, ვერ მიგიხვდი, მიუწვდომელი.
შენი არსება ჩემთვის მუდამ ფარული იყო.
ვის ძალუძს მისწვდეს იმას, რაიც შენი უმანკო,
წმინდათაწმინდა სულისათვის გასაკება!

ჟანა

შენ თვითონა ხარ უმანკო და წმინდანი ქალი
და რომ შეგეძლოს ამ ჩემს გულში ჩამოგეხეჯა,
მაშინვე ჩემგან, როგორც მტრისგან, უკუილტვოდი.

გესაჟი გამოსვლა

დიუნუა. დიუ შატელი და ლა ჰირი, ჟანას დროში.

დიუნუა

შენ გეძებთ, ჟანა. ყველაფერი უკვე მზად არის.
ხელმწიფემ შენთან გამოგაგზავნა, ჩვენს მბრძანებელს სურს
ტაძრისკენ წინ შენ გაუმძღვარო ეს წმინდა დროა.

სამეფო კარის დიდებულთა და თავადთ შორის
უნდა შენც იყო, მისდობდე მეფის მახლობლად,
ხელმწიფეს არ სურს დამალოს და ქვეყნიერებას
უნდა აუწყოს, რომ ზეიმის მიზეზი შენ ხარ
და შენ გეკუთვნის ამ დღის მთელი პატივისცემა.

ლა ჰირი

დროშა აქ არის, მიიღე ის, წმინდა ქალწულო!
უკვე გიცდიან დიდებულნი, მეფე და ხალხი.

ჟანა

მას წინ გაუძღვე! და ეს დროშა მეჭიროს ხელში?

დიუნუა

სხვას ვის შეჭფერის, ღირსეული ვისა აქვს ხელი,
ევოდენ წმინდა, რომ ეს შენი დროშა ატაროს.
შენ ხომ მიგქონდა ის ბრძოლაში, წაიღე ახლაც,
გამარჯვებულთა სიხარულის დასამშვენებლად.

(ლა ჰირს სურს გადასცეს დროშა. ჟანა შეშინებული უკან დაიწევს)

ჟანა

შორს! გამეცალეთ!

ლა ჰირი

რა ვაშინებს! რა გემართება,
საკუთარ დროშის წინაშე თრთი? აბა, შეხედე!

(იგი შლის დროშას)

ეს ის დროშაა, ომში ძლევეთ რომ მიარხვედი.
თვით დედა ღვთისა არის მასზე გამოხატული,
მიწის ბურთს ზემოთ რომ მისცურავს ჰაეროვანი —
როგორც თვითონ მან გასწავლა ეს და შთაგაგონა.

ჟანა (შეშინებული ათვალეირებს)

იგია! იგი! მომევლინა ასეთი სახით.
შეხეთ, როგორი შუბლშეკრული და რისხვით სავსე
მიცქერის იგი მოღუშული წამწამებიდან!

სორელი

მგონი, შენ ჭკვაზე აღარა ხარ! მოდი კვლავ გონზე!
რა უცნაურად იცქირები, გამოერკვიე!

ეს ქვეყნიური ხატებაა იმისი მსგავსი,
ის ხომ არასდროს არა სტოვებს ზეცის სამყოფელს.

ჟანა

ჰოი, მრისხანე, თუ მოხვედი ჩემს დასასჯელად?
გამანადგურე და დამსაჯე, დამეცი მეხი
და განმავორე წარწყმედილი თავი ტანიდან.
შე დავარღვეე მოცემული პირობა შენთან,
შე შევარცხვინე და შევრყვენი სახელი შენი!

დიუნუა

ვაგლახ! ო, ეს რა საშინელი სიტყვები მესმის!

ლა ჰირი (გაოცებული დიუშატელს)

ხედავთ, დიუშატელ, რარიგ ძლიერ მღელვარებს იგი?

დიუშატელი

შე იმას ვხედავ, რისი ნახვაც ასე ძალიან
დიდი ხანია მაშინებდა.

დიუნუა

როგორ? რას ამბობთ?

დიუშატელი

ვერ გეტყვით იმას, რასაც ვფიქრობ. ღმერთს ექნა მაინც
ჩვენი მეფისთვის ჯერ გვირგვინი დაგვედგა თავზე.

ლა ჰირი

საშინელება, ამ დროშიდან მტერს რომ ზარავდა.
აწ ნუთუ თავზე უნდა რისხვით დაგატყდეს შენვე?
დე, ბრიტანელი ცახცახებდნენ მის დანახვაზე,
იგი საშიში არის მხოლოდ ფრანგთა მტრებისთვის,
ხოლო მის ერთგულ მოქალაქეთ მწყალობელია.

ჟანა

შენ მართალს ამბობ, მეგობართა მწყალობელია,
ხოლო მტერთათვის კი — ზარმცემი საშინელება!

(ისმის მარში)

დიუნუა

მათ საზეიმო სვლა დაიწყეს, დაიჭი დროშა.

არცერთი წუთით დაყოვნება არ შეიძლება!

(ისინი აიძულდნენ ჟანას დროშას ხელი მოჰკიდოს. იგი გამოარაშემეს დროშას მწარე ზიხლით და გადის. დანარჩენები უკან მისდევენ)

სცენა წარმოადგენს თავისუფალ მოედანს ეკლესიის წინ

მეოთხე გამოსვლა

მაცურებლებით ივსება სცენის უკანა მხარე, საიდანაც გამოდიან ბერტრანი, კლოდ მარი და ეტიენი, მათ მოსდევენ მარგო და ლუიზა. შორიდან მოისმის მარში

ბერტრანი

გესმით მუსიკა! ისინი ჩვენ მოგვიახლოვდნენ! როგორ სჯობია, მოედანზე გაეჩერდეთ აქვე, თუ შევერიოთ ხალხის დენას მოზღვავებულსა, რომ მომავალნი უფრო ახლოს ენახოთ როგორმე?

ეტიენი

იქ ვერ გავაღწევთ, რადგან უკვე ყოველა ქუჩა ხალხით, ცხენებით და ურმებით გაჭედლილია. მო, შევიცადოთ ამ სახლებთან და აქვე შევხვდეთ; აქედან უფრო დავინახავთ მოხერხებულად, ისინი ახლოს ჩავვივლიან.

კლოდ მარი

ისეა, თითქოს

მთელ სახელმწიფოს მოეყაროს აქ თავი ერთად... და ხალხთა სწრაფვა ისე დიდი, ძლიერი არის, ლოტარინგიის შორეული ქვეყნიდანაც კი მოედინება მდინარისებრ.

ბერტრანი

აბა, მითხარი,

ვინლა დაჯდება თავის სახლში გამომწყვდეული, როს სამშობლოში უდიდესი ამბავი ხდება, რაც ამდენ ოფლად, სისხლის ფასად დაგვიჯდა უკვე, სანამდე გვირგვინს კანონიერ თავს დავადგამდით. და ჩვენ ხელმწიფეს, კანონიერს, რომელსაც ახლა თავს გვირგვინს ვადგამთ, უფრო ცივად არ უნდა შევხვდეთ,

ვიდრე პარიზელს, ვინც სენ-დენში ტახტზე ავიდა.

იგი უქკვოა, ვინაც ამ დიდ დღესასწაულში

არ დაიყვირებს: გაუმარჯოს ხელმწიფეს ჩვენსას!

მეხუთე გამოსვლა

მარგო, ლუიზა შემოდიან მათთან

ლუიზა

მარგო, აქ ვნახავთ საყვარელ და ძვირფას დას ჩვენსას. როგორა ჰყვებოდა ჩემი გული!

მარგო

ჩვენ ვნახავთ იმას

დიდების შუქით გაბრწყინებულს და ვიტყვით ჩვენთვის: ის არის, ისა, ჩვენი ჟანა, ჩვენი კარგი და.

ლუიზა

მე არც კი ძალმიძს დავიჯერო, სანამდე თვალით თვითონ არ ვნახავ, რომ ის ქალი, მძლეთამძლეველი, ორღენელ ქალს რომ უხმობენ, ჩვენი და არის, ასე უეცრად დაკარგული ჩვენი სოფლიდან.

(მარში ახლოვდება)

მარგო

კვლავ ეჭვიანობ! ახლა შენი თვალითა ნახავ.

ბერტრანი

გაჩუმდით! ისინი მოდიან!

მეექვსე გამოსვლა

წინ მოდიან მუსიკოსები, მთ მოსდევენ თეორად შემოსილი ბავშვები ხელში რტოებით; მათ უკან ორი ჰეროლდი და ჯარისკაცთა რაზმი, მაგისტრები, მოხელენი საპარადო ტანსაცმელით, ორი მარშალი კვერთხით, ბურგუნდის ჰერცოგი ხმლით, დიუნუა სკიპტრით. სავა დიდებულნი გვირგვინით და სამეფო კვერთხით. მათ უკან რაინდები ორდენთა სამოსით. მგალობელნი გუნდრუკის საკმეველით. ორი ეპისკოპოსი სურნელოვანი ზეთის ჭურჭლით. არქიეპისკოპოსი ჯვრით. მას მოჰყვება ჟანა დროშით. იგი მოდის თავჩაღუნული და უთანაბრო ნაბიჯით. დები მას რომ თვალს მოჰკრავენ, გამოხატავენ უდიდეს გაკვირებას. მათ უკან მოდის მეფე ბალდახინის ქვეშ, რომელიც მოაქვს ოთხ ბარონს. უკან მოსდევენ ჯარისკაცები, შემდეგ ჯარისკაცთა რაზმი. როდესაც პროცესია ეკლესიაში შედის, გაისმის მარში

მეზვიდე გამოსვლა

ლუიზა. მარგო. კლოდ მარი. ბერტრანი

მარგო

ნახე დაიკო?

კლოდ მარი

მკერდს ემოსა ოქროს ჯაგშანი და ხელმწიფის წინ მიდიოდა თავისი დროშით!

მარგო

სწორედ ის იყო, ჩვენი ჟანა, ჩვენი ძვირფასი.

ლუიზა

მან ვერც კი გვიცნო, ალბათ, იგი ვერც მიხვდა იმას, რომ მისი დები იყვნენ ხალხში იმის მახლობლად. მიწას უცქერდა ფერმკრთალი და დაღონებული, თავისი დროშით მიდიოდა აღელვებული. ო, მისი ნახვა მე სულაც არ გამხარებია.

მარგო

ჩვენ ვნახეთ ჟანა შემოსილი დიდების შუქით, მაგრამ უწინ კი, ცხვარს რომ სდევდა უდაბურ მთებში, ვინ იფიქრებდა, განდიდებულს თუ ვიხილავდით.

ლუიზა

მამის სიზმარი უკვე ახდა და ჩვენ რაიმსში ვდგევართ ჟანას წინ მოკრძალებულ პატივისცემით. აი ტაძარი, მამაჩვენმა სიზმრად რომ ნახა, ხომ ზედავ ახლა, ყველაფერი აცხადდა უკვე. მაგრამ მან ნახა სხვა მწუხარე სიზმარიც კიდევ. აჰ, მეცოდება იგი ასე განდიდებული.

ბერტრანი

რალასა ვდგევართ აქ უსაქმოდ? შევიდეთ ჩვენაც წმინდა ტაძარში დასასწრებლად...

მარგო

დიახ, წავიდეთ!

შესაძლო არის იქა ვნახოთ როგორმე ჟანა.

ლუიზა

ჩვენ ხომ ის უკვე კიდევ ვნახეთ. დავბრუნდეთ უკან, ჩვენს სოფელშივე.

მარგო

როგორ? ასე მიუსალმებლად?

ამბავი მაინც არა ვკითხოთ?

ლუიზა

ალარ გვეკუთვნის

ჩვენ იგი უკვე, ვინაიდან მისი ადგილი მეფე-მთავართა შორისაა,—ჩვენ კი რანი ვართ, ჩვენი ნახვით ხომ მის დიდებას ჩრდილს მივაყენებთ. ის მაშინაც კი გაგვირბოდა, ჩვენთან რომ იყო.

მარგო

ნუთუ იგი ჩვენ გვერიდება და ვეზიზღებით?

ბერტრანი

თვით მეფემ არ გვიუკადრისა და მეგობრულად თავის ქვეშევრდომთ, მდაბიოებს, გვესალმებოდა. დაე, ამაღლდეს და განდიდდეს, ხელმწიფე მაინც უდიდესია აქ ყველაზე.

(ტაძრიდან ისმის საყვირის და დაფდაფების ხმა)

კლოდ მარი

წამო, შევიდეთ!

(ისინი გაეშურებიან ტაძრისკენ და ხალხში იკარგებიან)

მეცხრა გამოსვლა

ტიბო შემოდის შავი სამოსით. მას მოსდევს რაიმონდი და ცდილობს გააჩეროს იგი

რაიმონდი

შამაო ტიბო, მოიცადეთ, დავბრუნდეთ უკან! ზედავთ აქ ყველა სიხარულით აღსავსე არის, ეგ მწუხარება დღესასწაულს ჩრდილს მიაყენებს. წამო, გავიქცეთ, შამაო არკ, ამ ქალაქიდან.

ტიბო

ხომ ნახე კარგად ჩემი ბავშვი ასე საბრალო?
ხომ ღაინახე?

რაიმონდი

გთხოვთ გავიქცეთ, გემუდარებით.

ტიბო

ხომ შეამჩნიე რარივ ფრთხილად მიაბიჯებდა,
როგორ ფერმკრთალი, დაბნეული ჰქონდა მას სახე.
ო, საცოდავი, ის გრძნობს თავის მდგომარეობას.
უკვე დრო დადგა, გამოვიხსნა ჩემი გოგონა,
მინდა ამ წუთით ვისარგებლო.

რაიმონდი

რა განვიზრახავთ?

ტიბო

მსურს დავამარცხო, მინდა შორად გადავისროლო
ამ უმაქნისი დიდებიდან. ღიახ, მე მინდა,
რომ ძალით მაინც დავუბრუნო ისევე თავის ღმერთს,
რომელსაც იგი გადაუდგა.

რაიმონდი

კარგად იფიქრეთ,
ნუ აჩქარდებით, ნუ დალუბავთ საკუთარ შვილსა.

ტიბო

მოკვდეს სხეული, ოღონდ სული გადარჩეს მისი.

(ქანა გამოვარდება ეკლესიიდან უდროშოდ. ხალხი მოსდევს გარშემო, ჰკოცნიან მის ტანსაცმელს. მას შეაჩერებს ხალხის ნაკადი)

იგი ფერმკრთალი გამოვარდა წმინდა ტაძრიდან,
ეკლესიიდან შიში სდევნის. ის აქეთ მოდის.
ეს, ალბათ, თვითონ ღვთაებრივი მართლმსაჯულება
სდევნის ტაძრიდან შეძრწოლებულს.

რაიმონდი

მშვიდობით, ტიბო!

ნულარ ინებებთ, რომ მე კიდევ გამოგყვეთ სადმე.
მე აქ იმედით სახსე მოვედ, მაგრამ მივდივარ

აწ უიმედო და მწუხარე. მე ვნახე ქანა
და ვგრძნობ, ის ჩემთვის სამუდამოდ დაკარგულია.

მეცხამ გამოსვლა

ქანა. ხალხი. შემდეგ მისი დები.

ქანა

(ხალხით გარშემორტყმული ნელა მოდის წინისაკენ)
მე აღარ ძალმიძს აქ დარჩენა — სულნი მდევნიან,
ვით მეხის გრგვინვა, ისე ისმის ორგანოს ხმები.
ტაძრის თაღები ჩამოქცევას ლამობენ ჩემზე,
შორს, ღია ცის ქვეშ, მსურს ვეძიო სულის საფანე,
იქ მივატოვე ჩემი დროშა, წმინდა ტაძარში,
და არასოდეს ამ ხელს იმას არ მივაკარებ.
თითქოს სიზმარში მენახოსო, აქ დავინახე
მე საყვარელი ჩემი დები მარგო, ლუიზა.
ჩემს სიანლოვეს გაიარეს იმათ აქ თითქოს,
მაგრამ ეს იყო მარტოოდენ ცრუ მოჩვენება.
ოჰ, შორს არიან ისინი, ვით ბავშვობა ჩემი,
როგორც უმანკო ჩემი ლალი ბედნიერება.

მარგო (წინ გამოდის ხალხიდან)

ის არის, ისა! ჩვენი ქანა.

ლუიზა (ისწრაფვის მის შესახვედრად)

ო, ჩემო დაო!

ქანა

ნუთუ არ იყო მაშ სიზმარი — ნუთუ ეს თქვენ ხართ,
ჩემო ლუიზა, ჩემო მარგო, მე თქვენ გეხვევით!
აქ უცხო ადგილს მრავალ ხალხის თანადასწრებით
მწუხარე გულში კვლავ ვიკონებ თქვენს ძვირფას მკერდებს.

მარგო

ის კიდევ გვიცნობს, ისევ ჩვენი კეთილი დაა.

ქანა

თქვენ სიყვარულმა მოგიყვანათ ასე შორიდან
ჩემს სანახავად. ჩემო დებო, ნუ გამიწყრებით,
რომ წამოსვლისას მე თქვენ ველარ გამოგეთხოვეთ.

ლუიზა

შენ წაგიყვანა იღუმალმა ბრძანებამ ღვთისა.

მარგო

ხმამ შენს შესახებ, მთლად რომ შესძრა მთელი ქვეყანა, შენმა სახელმა, ყველას პირზე რომ აკერია, ისე ვით ყველგან, მოალწია ჩვენს წყნარ სოფლამდეც, გამოგვიყვანა ამ დიდებულ დღესასწაულზე. ჩვენ აქ მოვედით, რომ გვენახა დიდება შენი, არც მარტონი ვართ!

ქანა (სწრაფად)

მამაჩემიც ხომ თქვენთან არის?

სადაა ნეტავ, რატომ არ ჩანს, რად იმალებათ?

მარგო

მამა არ გვახლავს.

ქანა

არა? ნუთუ არ მოისურვა

ვენახე მაინც? მოკითხვა ხომ შეჰომითვალა?

ლუიზა

მან არც კი იცის, ჩვენ რომ აქ ვართ.

ქანა

მან არც კი იცის!

რატომ არ იცის? თქვენ იბნევით. დაბლა ხრით თვალებს და არ მიმეღვენებთ სიპართლესა! სად არის მამა?

მარგო

რაც შენ წამოხვედ...

ლუიზა (ანიშნებს თვალებით)

მარგო!

მარგო

მამა დადარდიანდა.

ქანა

დადარდიანდა?

ლუიზა

ნუ სწუხდები, დამშვიდდი, ქანა!

შენ კარგად იცნობ მამაჩვენის ნათელმზილველს და შორსმჭვრეტელობით აღსავსე სულს. ის დამშვიდდება, როცა გაიგებს, რომ შენ ასე ბედნიერი ხარ.

მარგო

ხომ ხარ ნამდვილად ბედნიერი? გმართებს კიდევაც, რადგანაც ასე დიდი ხარ და პატივცემული.

ქანა

ბედნიერი ვარ, რადგან გხედავთ თქვენ ჩემთან ისევ, კვლავ მესმის თქვენი საუბარი, საყვარელი ხმა, რომელიც ისევ ჩემს მშობლიურ მდელს მაგონებს. იქ მე ვმწყემსავდი მაღალ მთებზე ფარას ცხვრებისას, იქ მე ვიყავი ბედნიერი, ვით სამოთხეში — ნუთუ იმ წუთებს ვერასოდეს ვერ დავიბრუნებ?

(იგი ჩამალავს სახეს ლუიზას მკერდზე. კლოდ მარი, ეტიენი და ბერტრანი გა-
მოხნდებიან შორად. ისინი ვერ ბედავენ მოახლოებას)

მარგო

მოდით, ეტიენ, ბერტრან, მარი, ნუ გეხატობათ!

არ არის იგი გულზვიადი, ისევ წყნარია.

და ჩვენც, ხომ ხედავთ, მეგობრულად გვესაუბრება, სწორედ იმგვარად, სოფელში რომ იცოდა ხოლმე.

(ისინი მიდიან ახლო და გაუწვდინან ხელს. ქანა უყურებს თვალგაშტერებით და ეძლევა ღრმა დუმილს)

ქანა

სად, სად ვიყავი? ოჰ, მითხარით, ეს ყველაფერი გრძელი სიზმარი ხომ არ იყო, აწ გავიღვიძე? და მეც მოვდივარ დომ-რემიდან, ხომ მართალია? თუ ჩამეძინა ჯადოსნური მუხის ქვეშ, ჩრდილში. გამოვიღვიძე ახლა და თქვენ ჩემს ირგვლივ სდგებართ, კარგად ნაცნობი სახეები, ჩემი ერთგულნი.

მე ამ მეფეთა და საომარ საქმის შესახებ
იქნება ვნახე მარტოოდენ ფუჟი სიზმარი —
მათ ჩრდილებივით გაიარეს ჩემს სიახლოვეს,
ვით ზმანებებმა, ჯადოსნური ხის ქვეშ ნახულმა.
მაშ რაიმსში რამ მოგიყვანათ? ან მე თვით როგორ
მოვსულვარ აქა? მე დომ-რემის არ დავტოვებდი...
ო, სთქვით მართალი, მეგობრებო, სთქვით, გამახარეთ.

ლ უ ი ზ ა

ჩვენ რაიმსში ვართ, შენ კი ამ დიდ საქმის შესახებ
კი არ გესიზმრას, არამედ ის შენ შეასრულე.
ო, გონს მოეგე, გარეშემო მიმოიხედე
და შეხედე ამ ოქროს ჯავშანს, რარიგად ბრწყინავს.
(ქანა ხელს დაიდებს მკერდზე, გამოერკვევა და შეშინდება)

ბ ე რ ტ რ ა ნ ი

შენ ხომ ხელიდან გამომტაცე ეგ მუზარადი.

კ ლ ო დ მ ა რ ი

რატომ გვიკვირდეს, რომ გგონია სიზმრად ნახული,
რადგანაც იგი, რაც ნამდვილად მოიმოქმედე,
ძნელია, კაცმა თვით საოცარ სიზმარშიც ნახოს.

ქ ა ნ ა

წამო, გავიქცეთ! დავბრუნდები მეც თქვენთან ერთად,
ჩვენს ყრუ სოფელში, მამაჩემის სახლკარში ისევ.

ლ უ ი ზ ა

ო, წამო, წამო ჩვენთან ერთად.

ქ ა ნ ა

აქ მე ყველანი
მადიდებენ და ჩემს ღირსებას აზვიადებენ,
მაგრამ თქვენ მიცნობთ ვით პატარას და სუსტ არსებას,
თუმც მათებრ ასე არ მადიდებთ, გიყვარვართ უფრო.

მ ა რ გ ო

მაშ, შენ დიდების მიტოვება მოგსურვებია!

ქ ა ნ ა

შორს გადავისვრი მე დიდებას და ამ საზიზლარ
სორთულობასაც, თქვენს გულებს, რომ მე დამაშორა.
სსურს გადავიქცე მე ღდაბიო მწყემს ქალად ისევ,
და, ვით უმცროსი, ძველებურად კვლავ გემსახუროთ.
დანაშაული მკაცრ სასჯელით მოვინანიო
და გავხდე თქვენებრ უალრესად კეთილშობილი.
(ისმის საყვირების ხმა)

მ ე ა თ ე გ ა მ ო ს ვ ლ ა

მეფე გამოდის ეკლესიიდან თავზე გვირგვინით და სამეფო პორფირით. ა გ ნ ე ს ა
ს ო ფ ე ლ ი. ა რ ქ ი ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. ბ უ რ გ უ ნ დ ი. დ ი უ ნ უ ა. ლ ა ჰ ი რ ი.
დ ი უ შ ა ტ ე ლ ი. კ ა რ ი ს კ ა ც ნ ი და ხ ა ლ ხ ი

ხ ა ლ ხ ი

(ყვირიან მეფის გამოსვლისას)

დიდება მეფეს, გაუმარჯოს კარლოს მეშვიდეს!

(გაიხმის საყვირის ხმა, მეფის ნიშნებისთანავე ჰეროლდები აჩუმებენ ხალხს)

მ ე ფ ე

კეთილო ხალხო! გმადლობთ დიდი სიყვარულისთვის.
გვირგვინი იგი, ღვთაებამ რომ დამადგა თავზე,
მედგარი ბრძოლით, ფარ-ხმლით არის მოპოვებული
და კეთილშობილ ხალხის სისხლში ამოვლებული.
მაგრამ სიმშვიდე მას რტოებით ზეთისხილისა
კვლავ აამწვანებს და შეამკობს უწინდებურად.
მადლობა ყველას, ვინაც ჩვენთვის იბრძოდა მედგრად,
ხოლო მტრებზე კი მოწყალება უნდა მოვილოთ,
რადგან ჩვენც ღმერთმა გადმოგვხედა მოწყალე თვალით.
დე, შეწყნარება იყოს ჩემი პირველი სიტყვა.

ხ ა ლ ხ ი

დიდება კარლოსს, გაუმარჯოს კეთილ ხელმწიფეს!

მ ე ფ ე

მხოლოდ ღვთისაგან, უზენაეს მბრძანებლისაგან,
იღებდნენ გვირგვინს მეფეები საფრანგეთისა.
და, როგორცა ჩაქს, ჩვენც გვირგვინი მისი შეწვევით

და მისი ხელით მივიღეთ დღეს.

(უჩვენებს ქალწულზე)

აქ დგას ღვთაების მოციქული, რომელმაც ისევ
თქვენ დაგიბრუნათ თქვენი მეფე კანონიერი
და დაამსხვრია დამპყრობელთა უღელი მძიმე-
მისი სახელი თვით დენისის სახელის მსგავსად
წმინდაა, რადგან მან დაიცვა ჩვენი ქვეყანა.
მის სადიდებლად აღვაგოთ აქ საკურთხეველი.

ხ ა ლ ხ ი

დიდება ჟანას! გაუმარჯოს ჩვენს დამხსნელ ქალწულს!
(საყვირის ხმა ისმის)

მ ე ფ ე (ჟანას)

თუ შენც ჩვენებრ ხარ მიწიერი ადამიანი,
გვითხარ, როგორი ვაგახარებს ბედნიერება;
მაგრამ, თუ მაღლა ზეცაშია შენი სამშობლო
და ქალწულებრივ სხეულში გაქვს მოთავსებული
ციურ ბუნების მომხიბვლელი უმანკო შუქი,
მაშინ ჩვენს თვალებს მოაცილვე ბნელი ბურუსი
და დაგვანახე შენი თავი ნათელსა შუქში
იმნაირ სახით, როგორსაც თვით ზეცა გხილულობს,
რომ მიწიერთაც პატივი გცეთ.
(ყველა სდუმს, ყველას თვალები მიპყრობილია ჟანაზე)

ჟ ა ნ ა (უმცრად)

ო, ღმერთო! მამა!

მთერთვეთმ გამოსვლა

ტ ი ბ ო გამოვა ხალხიდან და გაჩეოდება ჟანას პირდაპირ

ხ ა ლ ხ ი

ო, მისი მამა!

ტ ი ბ ო

დიახ, მისი მწუხარე მამა,

რომელმაც უნდა მოახდინოს უბედურება
და ღვთის სამსჯავროს საკუთარი შვილი გადასცეს.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

ჰა! ეს რას ნიშნავს!

ღ ი უ შ ა ტ ე ლ ი

საშინელი რამე მოხდება!

ტ ი ბ ო (მეფეს)

ნუთუ გჯერა, რომ გაიმარჯვე ღვთაების ძალით?
მოსტყუებულხარ, მეფევ! ხალხი დაბრმავებულა!
ღმერთმა კი არა, შენ ეშმაკმა გადაგარჩინა.

(ყველა შიშით უჩან დაიწევს)

ღ ი უ ნ უ ა

ხომ არ გაჭგიული?

ტ ი ბ ო

მე კი არა, შენ თვით გაჭგიული.

ყველა ესენი, ეს ჭკვიანი ეპისკოპოსიც,
რომელთაც სჯერათ, რომ თვით ზეცამ გამოუგზავნა
და მოუვლინა მოციქული ამ გოგოს სახით,
აი, ამ წუთსვე დაინახავთ მამის წინაშე
გაბედავს იგი თუ არა კვლავ რომ დაამტკიცოს
ეს თვალთმაქცობა, რომელითაც მან მოატყუა
მეფე და ხალხი. უპასუხე წმინდა სამებას,
თუ შენ წმინდა ხარ, უცოდველი და ღვთისნიერი.

(საერთო დუმილი. ყველა უცქერის ჟანას. იგი დგას უმოძრაოდ)

ს ო რ ე ლ ი

ღმერთო, იგი სდუმს!

ტ ი ბ ო

იგი უნდა სდუმდეს კიდევაც

იმის წინაშე, ვინაც თვითონ ბნელ ჯოჯოხეთშიც
საშინელია! ნუთუ იგი არის წმინდანი,
ღვთის მოციქული? ყველაფერი მან მოიგონა
მოჯადოებულ მუხის ქვეშა, სად დიდი ხნიდან
ბუდობს ბოროტი, ავი სული; იქ მან მიჰყიდა
თავისი სული ეშმაკს, მტერსა კაცობრიობის,
რომ მოეპოვა წუთიერი დიდება ქვეყნად.
დღე, გაიშვილოს მან მკლავები, ნახეთ წერტილნი,
რომელნიც თვითონ ჯოჯოხეთმა აღბეჭდა მათზე.

9. ფ რ ი დ რ ი ხ შ ი ლ ე რ ი — ტ რ ა გ ე დ ი ე ბ ი.

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

საშინელია, მაგრამ მამას უნდა ვერწმუნოთ,
რომელიც თავის საკუთარ შვილს ასე მკაცრად სჯის.

დი უ ნ უ ა

არა, არ უნდა დავუჯეროთ ამ სულელ გლეხკაცს,
თავის უცოდველ და უმანკო ბავშვის შემრცხვენელს.

ს ო რ ე ლ ი (ჟანას)

სიტყვი, დაარღვიე საშინელი დუმილი შენი,
დაგერწმუნებით, რასაც იტყვი, ჩვენ ვწუხვართ შენზე.
მაგ ბაგეთაგან წარმოთქმული ერთი სიტყვითაც
ჩვენ დავმშვიდდებით, ოღონდ გვითხარ, ოღონდ უარპყავ
ეს უდიდესი ბრალდება და ხალხს განუცხადე
შენი სიმართლე და მაშინ ჩვენც დაგერწმუნებით.

(ჟანა დგას უმოძრაოდ. აგნესა განზე გადაგება შიშით)

ლ ა ჰ ი რ ი

იგი შეშინდა. გაოცებამ და შეძრწუნებამ
თუ დაადუნა მისი ბაგე. ასეთ უდიდეს
ბრალდებისაგან შეძრწუნდება უმანკობაც.

(იგი მიუახლოვდება ჟანას)

გონს მოდი, ჟანა! უდიდესსა უცოდველობას
აქვს თავის ენა, მზერა ჯიქურ შემმართებელი,
ყოველ ბრალდებას ძირს რომ ამხოვს და აცამტკერებს.
კეთილშობილი მრისხანებით აღსდექი ისევ
და შეარცხვინე ეჭვი შენზე შეუფერები,
რომელიც ასე შეურაცხყოფს შენს სათნოებას.

(ჟანა დგას უძრავად, ლა ჰირი დაიხვეს უკან. ხალხის მღელვარება მატულობს)

დი უ ნ უ ა

რად დელავს ხალხი, რატომ თრთიან თვით რაინდებიც,
უცოდველია, თავდებობას ვიღებ ჩემს თავზე
და რაინდულის ღირსებითა ამ ჩემს ხელთათმანს
ვაგდებ აი აქ, საბრძოლველად სუყველას ვიწვევ —
ვინაც გაჰბედავს, რომ უწოდოს მას დამნაშავე.

(გაისმის ძლიერი ქუხილი. ყველა შეშინებულია)

ტი ბ ო

უხედაესი გრგვინავს რისხვით, პასუხი გაეც,
სიტყვი, რომ არა ხარ დამნაშავე და მაგ შენს გულში
სტერი არა ზის, დამსაჯე მე სიცრუისათვის.

(გაისმის მეორედ უფრო ძლიერი გრგვინვა, ხალხი გაიფანტება სხვადასხვა მხრი-
საკენ)

ბ უ რ გ უ ნ დ ი

ღმერთო, გვიშველე! ეს ამბავი ცუდს მოასწავებს.

დი უ შ ა ტ ე ლ ი (მეფეს)

წამო, წავიდეთ, ჩემო მეფე, ამ აღგილიდან!

ა რ ქ ი ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი (ჟანას)

ღმერთის სახელით გეკითხები, რისთვისა სდუმხარ:
უცოდველი ხარ, თუ გამძიმებს დანაშაული?
და თუ ქუხილის მძლავრი გრგვინვა შენ გემოწმება,
მაშინ, აჰა, ეს წმინდა ჯვარი, მას ეამბოროე.

(ჟანა რჩება უმოძრაოდ. კვლავ გაისმის მძლავრი ქუხილი, გრგვინვა. მეფე, აგ-
ნესა სორელი, არქიეპისკოპოსი, ბურგუნდი, ლა ჰირი, დიუ შატელი გადიან)

მ ე თ ო რ ა მ ე ბ ა გ ა მ ო ს ვ ლ ა

დი უ ნ უ ა. ჟ ა ნ ა

დი უ ნ უ ა

მე თავიდანვე გიწოდე შენ ჩემი საცოლვე,
ცუჯეროდი შენს ლამაზ თვალებს, ახლაც მწამს მათი.
უფრო მეტი მწამს შენი, ვიდრე ყველა ამ ამბის,
ვიდრე თვითონ ამ ქუხილისა, ცაში რომ გრგვინავს.
კეთილშობილი მრისხანებით დადუმებულხარ,
მაგ შენს უცოდველ სიწმინდეში კარჩაკეტილი.
და აღარც კი გსურს, რომ უღირს ეჭვს პასუხი გასცე.
უარპყავ იგი და გამენდე გულდანდობილი,
შენს სიმართლეში არასოდეს დავეჭვებულვარ.
ნურაფერს მეტყვი, მხოლოდ ხელი გამომიწოდე,
იმის ნიშნად და საწინდარად, რომ შენ ამ ჩემს ხელს
და კეთილ საქმეს ენდობი მხნედ და გაბედულად.

(იგი გაუწვდის ჟანას ხელს. ჟანა ბურგს შეაქცევს თრთოლვით. დიუნუა უცქე-
რის გაკვირვებით და შიშით)

მეცამეტე გამოცვლა

ჟანა, დიუ შატელი, დიუნუა, ბოლოს რაიმონდი

დიუ შატელი (უკან ბრუნდება)

ჟანა ღარკ! თვითონ ჩვენი მეფემ ნება გიბოძათ
წაბრძანდეთ იქა, სადაცა გსურთ. ჩვენი ქალაქი
დატოვებთ სწრაფად, ღია არის კიშკარი თქვენთვის.
ნუ გეშინიათ, თქვენ დაგიცავთ ხელმწიფე თვითონ.
წამო, დიუნუა, არ შეგფერით ამ ადგილს დგომა,
ნუ დააყოვნებთ. ყველაფერი როგორ დასრულდა!

(იგი მიდის. დიუნუა მცირე ხნის დუმილის შემდეგ შეხედავს ჟანას და მიდის.
ჟანა მარტო რჩება. ბოლოს გამონდება რაიმონდი. რამდენიმე ხანს ჩერდება
მოშორებით და ათვლიერებს ქალწულს მდუმარე გულისტკივილით, შემდეგ
მივა მასთან და გაუყრის ხელს)

რაიმონდი

წამო, წავიდეთ. ქუჩები მთლად დატარიელდა.
მომეცით ხელი, წამოგყვებით და გაგაცილებთ.

(მის შეხედვას ჟანა უბასუხებს თანაგრძნობით. მდუმარედ შეხედავს რაიმონდს,
შემდეგ ახედავს ზეცას. მკვირცხლად აძლევს ხელს და მიდის)

მეხუთე მოქმედება

ულრანი ტყე

შორიდან მოჩანს მენახშირის ქობი. საშინლად გრვინავს და ელავს. ისმის
სროლა

პირველი გამოცვლა

მენახშირე და მისი ცოლი

მენახშირე

რა საშინელი ავდარია, რა საზარლად ქუხს,
მთლად ცეცხლში არის გახვეული მგრვინავი ზეცა
და ნათელი დღე გადაიქცა თითქოს ბნელ ღამედ,
ისე რომ ვარსკვლავთ ციმციმსაც კი შეამჩნევს თვალი.
თითქოს შავბნელმა ჯოჯოხეთმა აიშვა თავი,
ქშინავს გრიგალი და ზანზარებს მთლად დედამიწა.
როგორც ძლეულნი, დაბლა ხრიან იფნები ტოტებს
და ამ საშინელ ომს ზეცისას, გრიგალს, რომელსაც
შეშინებულნი გაურბიან მძვინვარე მხეცნი
და ბუნაგებში ეძიებენ თავშესაფარსა,
ადამიანთა დამშვიდება არ შეუძლია.
ამ საშინელი ქარიშხალის საშიშ გრიალში
ისმის სროლის ხმა, შემზარავი, გამუდმებული.
ორივე ჯარი დგას აქ ისე ერთურთთან ახლოს,
რომ იმათ მხოლოდ ტყე აშორებთ და ყოველ წუთში
შესაძლო არის გაიმართოს სასტიკი ბრძოლა.

ცოლი

ღმერთო გვიშველე და დავიხსენ. მტრები ხომ უკვე
ჩვენმა ლაშქარმა დაამარცხა, გაანადგურა;
როგორ შესძლებენ კვლავ შეგვიქმნან საშიშროება?

მენახშირე

შესძლებენ, რადგან ჩვენი მეფე ველარ აშინებთ.
იმის შემდეგ, რაც ჯადოქარად გამოაცხადეს

ჟანა რაიმსში, ლაშქარიდან განდევნეს იგი
და უწმინდური სული ომში ჩვენ აღარ ვგშველის, —
ბედი უკუღმა შეტრიალდა.

ცოლი

შეხე! ვინ მოდის?

მეორე გამოსვლა

იგვივენი. ჟანა. რაიმონდი

რაიმონდი

აი, ეს ქოხი, შემობრძანდით, აქ ჩვენ ვიპოვით
ამ საზარელი ქარიშხლისგან თავშესაფარსა.
ვეღარ აიტანთ თქვენ მეტს, რადგან მესამე დღეა
აღარაფერი გიჭამიათ. ყველა გაგვირბის,
მხოლოდ მცენარის ფესვებია საკვები თქვენი.
(ქარიშხალი თანდათან წყნარდება. თანდათან ნათელი დგება)
აქ გულკეთილი ხალხნი ჩანან. შემოდით შიგნით!

მენახშირე

როგორცა ჩანს, თქვენ დასვენება გინდათ. მობრძანდით!
როგორც ამ ღარიბ ქოხს შეჭფერის, ჩვენც დაგიხვდებით.

ცოლი

რატომ ისურვა ამ ქალწულმა აბჯარის ასხმა?
თუმც მართალია, ახლა ისე მძიმე დრო არის,
რომ ქალმაც უნდა გადაიკვას ჯავშანი მკერდზე.
თვით დედოფალი იზაბელა, ასე ამბობენ,
მტრების ბანაკში აბჯრიანი დაიარებდა
და ჩვენს ჯარშიაც თურმე ერთი მწყემსი ქალწული
იბრძოდა ჩვენი მეფისათვის მახვილით ხელში.

მენახშირე

რას ლაპარაკობ, შედი ქოხში და ქალწულს მალე
გამოუტანე ფინჯნით რამე სულმოსათქმელად.

(მენახშირის ცოლი შედის ქოხში)

რაიმონდი (ჟანას)

ხედავთ, როდია ყველა კაცი შეუბრალები,
ამ უღრან ტყეში გულკეთილი ხალხი ყოფილა.

გამხიარულდით, ქარიშხალი დაწყნარდა უკვი
და მშვიდად ჩადის ტყის გადაღმა მზე შუქმფრქვევილი.

მენახშირე

აღბათ, იქნებით ჯარისკაცი ჩვენი მეფისა,
რადგან მოდიხართ აბჯრიანნი; ჰო-და გაფრთხილდით,
ინგლისელები აქ ჩვენს ახლო დგანან ბანაკად,
სათი რაზმები ტყეში ხშირად დაძრწიან ხოლმე.

რაიმონდი

ეი! როგორღა ვუშველოთ თავს?

მენახშირე

დარჩით, სანამდე
ჩემი ბიჭიკო ქალაქიდან დაბრუნდებოდეს.
იგი თარული ბილიკებით წაგიყვანთ ისე,
რომ არაფერი შეგემთხვით. გზა კარგად ვიცით.

რაიმონდი (ჟანას)

მაშ მოიხსენით ეგ ჯავშანი და მუხარადი,
ასე გადაცმულს უფრო გიცნობთ ვერაგი მტერი.
(ჟანა შეარხვეს თავს)

მენახშირე

ქალწული ძალზე მწუხარე ჩანს. ჩუმაღ! ვინ მოდის?

მესამე გამოსვლა

მენახშირის ცოლი გამოდის ქოხიდან ხელში ფინჯანით. მენახ-
შირის ბიჭი

ცოლი

აი, ეს არის ჩვენი ბიჭი, უკან დაბრუნდა.
(ჟანას)

შესვით, ქალწულო! ღმერთი იყოს თქვენი მოწყალე!

მენახშირე (თავის შვილს)

მოხვედი, ანეტ? რა ახალი ამბავი მოგაქვს?

ბიჭი

(თვალში მოხედება ქალწული, რომელმაც ფინჯანი პირთან მიიტანა. იგი იცნობს მას, მივარდება და გამოჰკლუჯს ფინჯანს პირიდან)

რას შერებით, დედავ? ვის მასპინძლობთ? ეს ქალი არის ორღეანელი ჯადოქარი.

მენახშირე და მისი ცოლი

ღმერთო, გვიშველე!

(პირჯვარს იწვრენ და გარბიან)

მითხე გავოსვლა

რაიმონდი. ჟანა

ჟანა (წყნარად)

ხომ ხედავ, წყველა მე თანა მდევს, ყველა გამიბრბის, იზრუნე მხოლოდ შენს თავზე და დამტოვე მარტო.

რაიმონდი

თქვენ მიგატოვოთ? მერე ახლა? აბა ჩემს გარდა ვინ გაგაცილებთ?

ჟანა

არ შვირდება, მარტო არა ვარ. ხომ გაიგონე მეხის გრგვინვა ჩემს თავზე ციდან? მე ბედს მივეყვარ, ფიქრი ნუ გაქვს. დასახულ მიზანს ისე მივალწევ თავისთავად, არც კი ვეძებო.

რაიმონდი

მაგრამ სად წახვალთ? აქა დგანან ინგლისელები, მათ ფიცი დასდეს, რომ სასტიკად იძიონ შური თქვენზე, იქით კი ჩვენებია თქვენს წინააღმდეგ...

ჟანა

არ შემემთხვევა, რაც ბედისგან არ მიწვრია.

რაიმონდი

ვინლა გიშოვის სასმელ-საჭმელს? ვინლა დაგიცავთ მძვინვარ მხეცთაგან, უფრო მძვინვარ კაცებისაგან, ვინლა მოგივლით გაჭირვებულს, ავად რომ გახდეთ?

ჟანა

სე კარგად ვიცნობ ყველა ბალანს, მცენარის ფესვებს, ჩემი ცხვრებისგან შევისწავლე კარგად გარჩევა სასარგებლოსი მავნესაგან. — ვიცი აგრეთვე იარსკვლავთა სრბოლა ცის სივრცეში, ღრუბელთა დენა და იღუმალი წყაროების ხმაურიც მესმის. ცოტა სჭირდება ადამიანს, ბუნებაში კი სუყველაფერი უზვად არის.

რაიმონდი (სტაცებს ხელს)

ნუთუ არ მოხვალთ

თქვენს გონებაზე და ღვთის წინ არ მოინანიებთ — არ დაბრუნდებით წმინდა ტაძრის წიაღსა შინა?

ჟანა

ნუთუ ცოდვილად მიგაჩნევიან, რაიმონდ, შენაც?

რაიმონდი

სე რადლა არა? ის მღუმარე აღიარება...

ჟანა

შენ, ვინც გამოძევე ამ უდიდეს გასაკვირის ჟამს და ვინაც დარჩი ერთადერთი ერთგული ჩემი, არ მიმატოვე მაშინ, როცა მთელი ქვეყანა განდგა ჩემგან, — შენ ნუთუ ახლა მთელი ისეთ გიჟად, რომ უარყავი ჩემი ღმერთი!

(რაიმონდი სდუმს)

ოჰ, რა მწარეა!

რაიმონდი (გაოცებული)

მაშ თქვენ ნამდვილად ჯადოქარი არა ხართ განა?

ჟანა

მე, ჯადოქარი?

რაიმონდი

და მაშ ნუთუ ეს სასწაული თქვენ შეასრულეთ მხოლოდ დიდი ღვთაების ძალით და მის წმინდანთა დახმარებით?

ქანა

მაშ, აბა რითი?

რაიმონდი

აბა რად სდუმდით საშინელი ბრალდების დროსა?
თქვენ ახლა ამბობთ და მაშინ კი მეფის წინაშე
არაფერი სთქვით, როცა თქვენ ეს უფრო გმართებდათ!

ქანა

მაშინ მე ჩემ ბედს მღუმარებით დავემორჩილე.

რაიმონდი

თქვენ არ შეგეძლოთ გეპასუხათ მამათქვენისთვის?

ქანა

ის, რაც მამისგან მომივიდა, ღმერთისგან მოხდა,
მე მამის პირით გამომცადა თვითონ ღვთაებამ.

რაიმონდი

თქვენზე ბრალდება ხომ შეცამაც დაადასტურა!

ქანა

და მეც მაგიტომ ვდუმდი სწორედ.

რაიმონდი

როგორ? შეგეძლოთ
თავი გემართლათ ერთი სიტყვით და შეიყვანეთ
ასეთ უბედურ შეცდომაში მთელი ქვეყანა?

ქანა

ეს მორჩილება იყო ჩემი, არა შეცდომა.

რაიმონდი

და ეს სირცხვილი ისე უხმოდ გადაიტანეთ,
რომ ბაგეთაგან ჩივილიც კი არ დაგცდენიათ!
რარიგ მაკვირვებთ და თან ვრჩები შეძრწუნებული.
ახლა მკერდს შიგნით ისევ შვებით მიფეთქავს გული,
სიამოვნებით ვერწმუნები სიმართლეს თქვენსას,
რადგანაც მიძიმს დავიჯერო ბრალდება იგი.

მე ვერასდროს ვერ ვიფიქრებდი, რომ კაცის გული
ასე მღუმარედ აიტანდა ამ სისასტიკეს.

ქანა

განა ღირსი ვარ მოციქული ვიყო ღვთაების,
როცა მის სურვილს უსიტყვოდ არ დავემორჩილე?
შენ რომ გგონია, არც ისეთი უბედური ვარ.
თუმცა ჩავეარდი გასაჭირში, გამომაძვეეს,
საინც არ არის ჩემთვის დიდი უბედურება,
რადგან მხოლოდ აქ შევიცანი მე ჩემი თავი.
იქ, სად დიდების ბრწყინვალეობა გარემემოსა,
ჩემს გულში იყო დიდი ბრძოლა გაჩაღებული,
რადგან ყველაზე უბედური ვიყავი მე იქ,
ყველასა შურდა ჩემი ბედი, ჩემი პატივი.
ახლა კი უკვე განვიკურნე. ეს ქარიშხალი,
ღელამიწას რომ აზანზარებს, მეგობრად მეძმო
და ცოდვათაგან განგვტვირთა ჩვენ: მე და ქვეყანა.
ღე, თავს გადამხდეს, რაც განგებას მოუვლენია.
უკვე დავმშვიდდი და სისუსტეს აღარ ვგრძნობ ახლა.

რაიმონდი

წამო, წავიდეთ და ეგ თქვენი უცოდველობა
ყველას ვაუწყოთ, მთელს ქვეყანას გავაგებინოთ.

ქანა

ვინც შეცდომაში შეიყვანა, იგი დაიხსნის.
ბედის ნაყოფი არ ვარდება მოუმწიფებლად.
დადგება ქამი და ის ქამი მე გამამართლებს.
ახლა რომელნიც მე მწყევლიან და მაძვეებენ,
თავის შეცდომას მიხვდებიან ისინი მაშინ,
და მწარე ცრემლებს დააფრქვევენ ჩემს ბედკრულ ბედზე.

რაიმონდი

მაშ ამ შემთხვევას კვლავ მღუმარედ უნდა უცადო?

ქანა (ნახად წაავლებს ხელს)

შენ, მეგობარო, მხოლოდ ხედავ ბუნების საგანს.
მიწიურობით შებორკილა თვალები შენი.
მე კი ვხედავ, რომ ღვთის გარეშე კაცთა თავიდან

ერთი ბეწვი თმაც არ ვარდება. შეხედე იმ მზეს,
ცის დასავალზე რომ ეშვება — მაშინ მიხვდები,
რომ იგი ხვალაც თავის შუქით მოგვევლინება.
სწორედ ასევე დადგება დღეც გამართლებისა.

მეხუთე გამოცვლა

დედოფალი იზაბელა ჯარისკაცებით გამოიხდება სცენის სიღრმეში

იზაბელა (სცენის გარეთ)

აი, ეს არის გზა ინგლისელთ ბანაკისაკენ!

რაიმონდი

ვაგლახ! მტერია!

(ჯარისკაცები შემოდიან. შეამჩნევენ ჟანას და შეშინებულნი
ჟან გარბიან)

იზაბელა

რა გემართებათ, სად გარბიხართ?

ჯარისკაცები

ღმერთი დგას ახლოს.

იზაბელა

თქვენ უფროთხიხართ მოჩვენებასა.

თქვენ ჯარისკაცი კი არა ხართ — მხდლები, ლაჩრები.

(იგი აჩერებს ჯარისკაცებს. გამოდის წინ, შეამჩნევს ჟანას)

ამას რას ვხედავ!

(სწრაფად მოიკრებს აზრს და გამოდის მის შესახვედრად)

ჩემი ტყვე ხარ!

დამნებდი ახლავ!

ჟანა

დაგნებდებით.

(სასწრაფვეთილებასი ჩავარდნილი რაიმონდი გაიქცევა)

იზაბელა (ჯარისკაცებს)

შებოქეთ სწრაფად!

(ჯარისკაცები ფრთხილად უახლოვდებიან ჟანას. იგი გაუშვებს ხელებს,

რომელზეც ადებენ ბორკილს)

აბა თუ არის უძლეველი და საშიშარი,

ვის წინ ბრძოლაშიც, როგორც ცხვრები, ისე გარბოდით

და ვისაც ახლა თავის დაცვაც კი აღარ ძალუძს?
იგი იქ ახდენს სასწაულსა, სად მისი სჯერათ.
იქ კი ქალა, სადაც მტკიცე მამაკაცს ხედავს.

(ჟანას)

რატომ დასტოვე შენი ჯარი, სად არის ახლა
გზაფი დიუნუა, შენი მცველი, შენი რაინდი?

ჟანა

გამომამძევებს.

იზაბელა (გაოცებული დაიხვეს ჟან)

როგორ? რა სთქვი? გამოგამძევებს?

გამოგამძევა შენ კარლოსმა?

ჟანა

ნუ მეკითხები,

მე შენი ტყვე ვარ, გადასწყვიტე აწ ჩემი ხვედრი.

იზაბელა

გამოგამძევა შენ იმიტომ, რომ დალუპვისგან
გადაარჩინე და გვირგვინი დაადგი თავზე
და რომ კვლავ დასვი საფრანგეთის სამეფო ტახტზე?
გამოგამძევა! სწორედ ამით ვიცნობ მე ჩემ შეილს!
წაიყვით იგი ჩვენს ბანაკში და ჯარს აჩვენეთ
საშინელება, რომელიც მათ აკანკალებდათ.
ჯადოქარია? ჯადოქრობა ამისი არის
თქვენი სილაჩრე, მოჩვენება შიშის მიერი.
ეს სულელია, ვინაც თვისი ნორჩი სიცოცხლე
შესწირა მეფეს და ამისთვის ხელმწიფურ ჯილდოს
მიიღებს ახლა. — წაიყვანეთ ის ლიონელთან,
მე მას შებოროკილს ვაძლევ ფრანგთა ბედნიერებას.
მეც თან მოგყვებით.

ჟანა

ლიონელთან? მომკალით აქვე,

ახლავე, სანამ ლიონელთან გამაგზავნიდეთ.

იზაბელა (ჯარისკაცებს)

ჩემი ბრძანება შეასრულეთ, წაიყვით ჩქარა!

მეძვესე გავოსვლა

ქანა. ჯარისკაცები

ქანა

(ჯარისკაცებს)

ინგლისელებო, ნუ მოითმენთ, რომ მე ცოცხალი
გადავრჩე თქვენგან! გვედღრებით, შური იძიოთ!
იშიშვლეთ ხმლები და დამკარით პირდაპირ გულში,
თქვენი სარდლის წინ დამაგდეთ მე უსულოდქმნილი.
მოიგონეთ, რომ მე დავხოცე თქვენი გმირები,
მე დავაქციე მათი სისხლი შეუბრალებლად
და ვრცელ ზღვას შევრთე დაუშრეტელ ნაკადულებად.
მოიგონეთ, რომ მე მოვუსპე თქვენს გმირ ვაჟკაცებს
ტკბილი იმედი სამშობლოში დაბრუნებისა.
შური იძიეთ და მომკალით. თქვენ ხელთ ვარ ახლა,
ყოველთვის ასე ადვილად თქვენ არ შეგეძლებათ
მიხილოთ ასე სუსტი...

ჯარის უფროსი

დაემორჩილე ბრძანებასა!

ქანა

ო, ნუთუ უნდა

შევიქმნე უფრო უბედური, ვინემ ვიყავი.
ჰოი, წმინდანო! შენი ხელი რარიგ მძიმეა!
ნუთუ მე შენგან ვარ მთლიანად უარყოფილი,
არ მევლინება აღარც ღმერთი, არც ანგელოზი,
სასწაული სდუმს, ზეცა ჩემთვის დაკეტილია.

(მიჰყვება ჯარისკაცებს)

ფრანგთა ბანაკი

მეზვიდე გავოსვლა

დიუნუა არქიეპისკოპოსსა და დიუ შატელს შორის

არქიეპისკოპოსი

ნუ შფოთავთ, პრინცო, გახოვთ, დააცხროთ ეგ გულისწყრომა,
წამოდიოთ ჩვენთან, დაუბრუნდით თქვენს მეფეს ისევ!
ნუ მიატოვებთ განსაცდელში საერთო საქმეს
ახლა, როცა ჩვენ თავს დაგვბრუნავს უბედურება
და თქვენს გმირულ მკლავს საჭიროებს ქვეყანა ჩვენი.

დიუნუა

რატომ ჩაცვივდით გასაჭირში და რატომ აღდგა
სტერი კვლავ ჩვენზე? რიგზე იყო ხომ ყველაფერი
და საფრანგეთმა გაიმარჯვა მრისხანე მტერზე?
მხსნელი ხომ თვითონ გააძვევთ; მაშ დაიხსენით
თქვენი ქვეყანა თქვენ თვითონვე. მე კი აღარ მსურს
ქნახო ბანაკი, სადაც იგი არ იმყოფება.

დიუ შატელი

სიიღეთ, პრინცო, წმინდა მამის კეთილი რჩევა
და მაგ პასუხით ნუ გავვიშვებთ!

დიუნუა

ჩუმაღ, დიუ შატელ!

მე მძულხართ, თქვენგან არაფერის მოსმენა არ მსურს,
ყველაზე უწინ თქვენ დაეჭვდით მის სიწმინდეში.

არქიეპისკოპოსი

ან კი, მითხარით, ვის შეეძლო არ შემცდარიყო,
არ გამოეთქვა მასზე ეჭვი იმ საშინელ დღეს,
როს ყველაფერი ღალატდებდა მის წინააღმდეგ!
მაშინ ყველანი შევიქენით შეძრწუნებული,
როს მეხის გრგვინვამ ჩვენი გული ააცახცახა.
ვისლა შეეძლო იმ დროს ჭკუა არ აბნეოდა?
მაგრამ ახლა ჩვენ დაგვიბრუნდა გონება ისევ,
მისში ჩვენ კვლად უწინდელსა წმინდანსა ვხედავთ
და არავითარ საყვედურსა არ ვგრძნობთ მის მიმართ.
ჩვენ გვეშინია ასე მძიმე უსამართლობა
რომ ჩავიდინეთ, — მეფე უკვე გრძნობს დიდ სინანულს,
ჰერცოგი ჰკიცხავს თავს, ლა ჰირიც დიდადა ნალვლობს
და ყველას გული მისცემია მწუხარებასა.

დიუნუა

მატყუარაა ნუთუ იგი? ზეციურ წმინდანს
კაცის სხეულში დავანება რომ მოესურვა,
იგი უთუოდ ატარებდა მის ნიშნებს მაშინ.
უმანკობა, ერთგულება, გულის სიწმინდე
თუკი ცხოვრობენ ამ მიწაზე — მაშინ მათ მხოლოდ
მის ბაგეებში, მის თვალბში უნდა იცხოვრონ.

არქიეპისკოპოსი

ეს საოცრება თვითონ ზეცამ გამოგვიგზავნა, რომლის დაფარულ, მიუწვდომელ იდუმალებას ვერ მისწვდა ჩვენი მიწიერი, მოკვდავი მზერა — და რაკი ამას ჩვენ ვერ მივწვდით, სწორედ ამიტომ უნდა ერთ-ერთი ჩაგვედინა დანაშაული! ან ჯოჯოხეთთან შეგვეკრა ჩვენ კავშირი მტკიცე, ან ჩვენგან უნდა გაგვედევნა წმინდანი ქალი. და ჩვენს მაგივრად ზეცის რისხვა, მისი სასჯელი თავზე დაატყდა სვეუბედურ ქვეყანას ჩვენსას.

მერვე გამოხვლა

მსახური. იგივენი. შემდეგ რაიმონდი მსახური

ერთი ყრმა მწყემსი კითხულობს შენს დიდებულებას, დაჟინებული ითხოვს გითხრას შენ ორი სიტყვა. იგი მოსულა ქალწულისგან.

დიუნუა

ჩქარა, სასწრაფოდ

შემოიყვანე!

(მსახური კარს უღებს რაიმონდს. დიუნუა მიეშურება მის შესახვედრად) მითხარ, ყრმაო, სად არის იგი?

სად არის თანა?

რაიმონდი

გამარჯვებათ, კეთილო პრინცი!

და მადლობა ღმერთს, რომ ეს წმინდა ეპისკოპოსიც, კაცი წმინდანი, ჩაგრულთა და ღატაკთ მფარველი და განწირულთა მხსნელი მამა აქ თქვენთან ვპოვე.

დიუნუა

სად არის თანა?

არქიეპისკოპოსი

უპასუხეთ, შვილო, კითხვაზე.

რაიმონდი

ბატონო ჩემო, ჯადოქარი არ არის იგი, ამისი მოწმე თვით ღმერთია, ყველა წმინდანი.

მოტყუებული არის ხალხი და უცოდველი გაიძიეთ თქვენ, უარპყავით ღვთის მოციქული.

დიუნუა

სად არის იგი? სთქვი!

რაიმონდი

მე ვახლდი მას თანამგზავრად, კანდენის შემდეგ მიმავალსა არდენის ტყეში, სად ყველაფერი გულახდილად გამომიჩქლავნა. ტანჯვით მომერგოს მე სიკვდილი და ჩემმა სულმა ეღარ იხილოს ვერასოდეს ნეტარი ზეცა, თუ იყოს იგი დამნაშავე და არაწმინდა.

დიუნუა

ზეცის მნათობიც კი არ არის ისეთი წმინდა. სად არის იგი?

რაიმონდი

ო, თუკი თქვენ მალაღმა ღმერთმა ყველავ მოგიბრუნათ მასზე გული, მაშინ იჩქარეთ მის დასახსნელად — ინგლისელებს ტყვედ ჩაუვარდა.

დიუნუა

ტყვედ ჩაუვარდა! ეს რა მესმის!

არქიეპისკოპოსი

ო, უბედური!

რაიმონდი

არდენში, სადაც ვეძიებდით ჩვენ თავშესაფარს, თვით დედოფალმა იზაბელამ შეიპყრო იგი და იმყოფება ინგლისელთა ხელში ამჟამად. ო, დაიხსენით ის მწუხარე სიკვდილისაგან, ქინაც ყველანი დალუპვისგან გადაგარჩინათ.

დიუნუა

დასცხონ დაფდაფებს, იარალი აისხას ყველამ და მთელი ხალხი საბრძოლველად დაიძრას მტერზე!

დე, საწინდარი იყოს ჩვენი პატიოსნება.
გაქურდულია ჩვენი წმინდა პალადიუმი.
მისი სიცოცხლის დასაცავად წავიდეთ ყველა,
ჩვენი დამხსნელი დღესვე უნდა განთავისუფლდეს.

(გადიან)

ციხე-კაშვი, მაღლა ჭურჭუტანია

მეცხრე გამოცვლა

ჟანა. ლიონელი. ფასტოლფი. შემდეგ იზაბელა
ფასტოლფი (შემოდის სწრაფად)

დიდხანს ვერ შესძლებთ ხალხის შფოთვა რომ დააწყნაროთ.
დაჟინებულნი მოითხოვენ ქალწულის სიკვდილს.
ველარ ჩაახშობთ ხალხის ღელვას. მოჰკალით იგი
და ქონგურიდან მისი თავი გადაისროლეთ.
ჯარს დაამშვიდებს მხოლოდ მისი დაღვრილი სისხლი.

იზაბელა (შემოდის)

კიბეს ადგამენ, იერიშით მოისწრაფვიან!
ო, დაამშვიდეთ ხალხის შფოთვა, ნუთუ თქვენ უცდით,
გამძვინვარებულთ იერიშით აიღონ ციხე
და ჩვენ ყველანი მის კედლებში გაგვანადგურონ?
ველარ შეიძლებთ თქვენ მის დაცვას, მიეცით იგი.

ლიონელი

დე, იერიშით წამოვიდნენ და იმძვინვარონ!
მტკიცეა ციხე. ნანკრევებში დავიმარხები,
ვიდრე მათ სურვილს, იმათ ნებას ჩემ ბედს დავუთმო.
ო, მიპასუხე! ჩემი გახდი ოღონდაც, ჟანა,
შენი გულისთვის მთელ ქვეყანას შევებრძოლები.

იზაბელა

ვაჟაკი არ ხართ?

ლიონელი

ხომ უარგყვეს შენიანებმა,
და ვალდებულიც აღარა ხარ ახლა არაფრით
შენი უღირსი სამშობლოს წინ და მოღალატეთ,
დალუპვისგან რომ დაიხსენი, ხომ მიგატოვეს.

მათ ვერ გაბედეს, რომ დაეცვათ ღირსება შენი.
მაგრამ, ო, მე კი წინააღმდეგ ორივე ხალხის
ბრძოლასა ვბედავ. მარწმუნებდი აკი შენ წინათ
ჩემი სიცოცხლე ძალზე ძვირად გიღირდა თითქოს,
მაგრამ მე მაშინ ვიყავ შენი მძულვარე მტერი,
ხოლო ახლა კი — მეგობარი.

ჟანა

არა, შენა ხარ

უსაზიზღრესი მტერი ჩემი, ჩემი ხალხისა
და ჩვენ შორისაც მეგობრობა არ შეიძლება.
არ შემიძლია შენ მიყვარდე და თუ ეგ გული
ჩემსკენ იხრება, დე, ეგ გრძნობა სიკეთედ იქცეს
ორივე ხალხისთვის. გაიყვანე ლაშქარი შენი
ჩემი სამშობლოს საზღვრებიდან და დამიბრუნე
ყველა ციხისა და ქალაქის გასალეგები,
შენ რომ ხელთ იგდე მკაცრ ბრძოლებში, როგორც ნადავლი,
და უსასყიდლოდ დამიბრუნე შენი ტყვეები.
მომეცი მტკიცე საწინდარი ერთგულებისა,
მაშინ მიიღე ზავი ჩემი მეფის სახელით.

იზაბელა

შებორკილს გინდა კანონები კვლავ გვიკარნახო?

ჟანა

ქმენი ეს დროზე, რის ქმნაც შენთვის გარდუვალა.
ბრიტნი ვეროდეს დაადებენ საფრანგეთს ბორკილს.
ო, სანამდის ეს მოხდებოდეს, მანამდე იგი
თქვენი ლაშქრისთვის ვრცელ სამარედ გადაიქცევა.
თქვენი მამაცი მეომრები უკვე დაეცნენ,
დროა იფიქროთ ახლა უკან დაბრუნებაზე,
ფრანგებმა გძლიეთ, ჩაესვენა დიდება თქვენი.

იზაბელა

ნუთუ ამ გიჟის ქედმაღლობას უნდა ითმენდეთ?

მეათე გამოცვლა

ასისტავი (შემოდის საჩქაროდ)

ჩქარა, სარდალო, საბრძოლველად დააწყეთ ჯარი.

ფრანგნი დაიძრნენ საომრადა დროშების რხევით,
აბჯრის ბრჭყვიალით მთელი ველი განათებულა.

ქანა (აღტაცებით)

ფრანგნი დაიძრნენ, გაუმაგრდი, ინგლისო, აბა,
აქ, ბრძოლის ველზე, გამოჩნდება ვინ გაიმარჯვებს!

ფასტოლფი

ამაო არის, უგუნურო, ეგ აღტაცება,
ამ დღის დასასრულს შენ ცოცხალი ველარ იხილავ.

ქანა

ჩემი ხალხი ხომ გაიმარჯვებს, მე თუნდაც მოვკვდე,
მამაცი უკვე ჩემ მკლავს აღარ საჭიროებენ.

ლიონელი

ისინი მძულან და სასტიკად მეზიზღებიან.
ჩვენ ხომ ისინი დავამარცხეთ ბრძოლაში ოცჯერ,
სანამ ეს ქალი მათ მხარეზე გამოვიდოდა.
მათ შორის მხოლოდ ღირსი იყო დიდების ერთი
და იგიც თავათ გააძევეს. წავიდეთ, ფასტოლფე,
და ფრანგებს ისევ გაუთენოთ მწარე დღეები,
როგორც ვაგემეთ ერთხელ კრეკს და პუატიესთან.
თქვენ კი დარჩებით, დედოფალო, ამ ციხე-კოშკში,
ქალწულს მიხედეთ, სანამ ბრძოლას დავამთავრებდეთ.
მე აქ გიტოვებთ ორმოცდაათ რაინდს დამცველად.

ფასტოლფი

რაო? წავიდეთ ჩვენ ბრძოლაში მტრის შესახვედრად
და ეს ჯიუტი ქალწული კი ზურგში დავტოვოთ?

ქანა

ნუთუ გაშინებს შებორკილი ქალი?

ლიონელი (ქანას)

მომეცი

სიტყვა, ქალწულო, რომ აქ მყოფი არ შეეცდები
ტყვეობისაგან თავის დახსნას, გაქცევას ჩვენგან.

ქანა

მე მხოლოდ ის მსურს, რომ როგორმე დავინხსნა თავი.

იზაბელა

სამმაგი ჯაჭვი, ბორკილები დაადეთ ახლავ,
სიცოცხლეს ვფიცავ, იგი ვერსად წაგვივა მაშინ.

(ქანას ადებენ მძიმე ბორკილებს ხელებზე და ჯაჭვებით შეჭკრავენ)

ლიონელი (ქანას)

შენ გვაიძულე, რომ ჩვენ ასე მოგვცევიყავით.
გადმოდო ჩვენსკენ, უარყავი ფრანგთა ქვეყანა,
ხელი მოჰკიდე ბრიტანელთა უძლეველ დროშას,
ბორკილებს აგხსნით და მძვინვარე ჩემს ჯარისკაცებს,
ახლა რომ შენს სისხლს თხოულობენ, ყმებად გაგიხდი.

ფასტოლფი (შეძრწუნებული)

ჩემო სარდალო, წამო მალე!

ქანა

ნუ ხარჯავ სიტყვებს,

ფრანგნი დაიძრნენ, მოემზადე მათ დასახვედრად.

(ისმის საყვირის ხმა, ლიონელი მიდის აჩქარებით)

ფასტოლფი

მწ თვითონ იცი, დედოფალო, თუ რასაც იზამთ
თუ ომის ბედი ფრანგებისკენ გადაიხარა
და ჩვენი ჯარი უკუ იქცა...

იზაბელა (იძრობს ხანჯალს)

თქვენ ჯავრი ნუ გაქვთ,

ვერ შეესწრება ჩვენი მარცხი თვალთ იხილოს.

ფასტოლფი (ქანას)

შენ კარგად იცი, რაც მოგელის, ევედრე ზეცას,
რომ გაიმარჯოს შენმა ხალხმა.

(გადის)

მეთერთმეტე გამოცვლა

იზაბელა. ჟანა. ჯარისკაცი

ჟანა

ეგა მსურს სწორედ!

ვერვინ შემეშლის ამაში ხელს. ჩუ, ეს რა ხმაა?
ეს საომარი მარში არის ჩვენი ხალხისა!
რა მამაცურად რეკავს გულში, რა მხნედ გაისმის
ფრანგთ გამარჯვება და ინგლისელთ განადგურება!
ჩემო გმირებო, წინ! ქალწული თქვენთან ახლოა;
უწინდებურად მას არ ძალუძს გაუძღვეს ლაშქარს
თავისი დროშით, ბორკილები დაადეს მძიმე,
მაგრამ იმისი სული ვიწრო საპყრობილიდან
თქვენი მხედრული სიმღერისკენ ისწრაფვის ფრენით.

იზაბელა (ერთ ჯარისკაცს)

ადი ქონგურზე, ბრძოლის ველი რომ დაინახო
და, რაც იქ მოხდეს, დაწვრილებით ყველა გვაუწყე.
(ჯარისკაცი ადის)

ჟანა

მხნედ, გმირო ხალხო, ეს ბრძოლაა უკანასკნელი,
ერთი შეტევა და ინგლისი ძირს დაემხოზა.

იზაბელა

რას ხედავ შენ იქ?

ჯარისკაცი

ერთმანეთთან არიან უკვე.

ვიღაც რაინდმა შემოსილმა ვეფხის ტყავითა
თავის მცველებით შავი რაში გამოახტუნა.

ჟანა

ის დიუნუაა, ცოცხლად, ცოცხლად, გმირო მებრძოლო.
შენი იქნება გამარჯვება.

ჯარისკაცი

აგერ ბურგუნდის

ჰერცოგმა უკვე დასცხო ხიდსა.

იზაბელა

ჩაგერქოს გულში

ათი მახვილი, მოლალატე და გამყიდველო.

ჯარისკაცი

ჩხა ვადულობა მას სასწრაფოდ ლორდმა ფასტოლფმა,
ლაბლა ჩამოხტნენ, ხელჩართულნი იბრძვიან უკვე
ჩვენი მებრძოლნი და ჰერცოგის ჯარისკაცები.

იზაბელა

ვერსადა ხედავ კარლოს მეფეს? ვერ იცან იგი
სეფურ სამოსზე?

ჯარისკაცი

აირია მოლად ყველაფერი

შტვერსა და ბულში, აღარაფრის გარჩევა ძალმიძს.

ჟანა

ჩემი თვალები მაინც გქონდეს, ან მალლა ვიყო,
სტირედიც კი რამ ჩემს მზერას არ გამოორჩებოდა.
ძალმიძს ფრენის დროს დავთვალო მე ქათმები ტყისა
და ცის სივრცეში შევარდენი გამოვარჩიო.

ჯარისკაცი

თხრილებთან უკვე საშინელი ბრძოლა გაჩაღდა
და თვით სარდლები ჩაერივნენ მრისხანე ომში.

იზაბელა

ჩვენი დროშა ხომ კვლავ ფრიალებს?

ჯარისკაცი

მალლა ირხევა.

ჟანა

ჩეტა შემეძლოს ქონგურიდან ვიყურებოდე,
ჩვენი ლაშქრისთვის მეწინამძღვრა აქედან მაინც!

ჯარისკაცი

ვიგლახ, რას ვხედავ! ინგლისელთა სარდალს ფრანგები
გარს შემოერტყნენ.

იზაბელა (ჟანას მოუღერებს ხანჯალს)

მოკვდი ახლავ!

ჯარისკაცი (სწრაფად)

განთავისუფლდა.

გმირმა ფასტოლფმა მტერს ზურგიდან შემოუარა და გაუმართა მას სასტიკი, მძვინვარე ბრძოლა.

იზაბელა (დაუშვებს ხანჯალს ისევ)

ღმერთმა დაგიხსნა!

ჯარისკაცი

გაიმარჯვეს! გარბიან უკვე.

იზაბელა

ეგ ვინ გარბიან?

ჯარისკაცი

ფრანგები და ბურგუნდიელები.

დაფარულია ბრძოლის ველი მათი გვამებით.

ქანა

ო, ღმერთო ჩემო, ნუთუ შენაც ასე გამწირე!

ჯარისკაცი

ვიღაც დაეცა ბრძოლის ველზე მიმე დაჭრილი, მრავალი ხალხი მიეშველა, ჩანს თავადია.

იზაბელა

ვინ არის იგი, ფრანგი არის, თუ ჩვენიანი?

ჯარისკაცი

მუხარადს ხდიან, იგი გრაფი დიუნუაა.

ქანა

(მძლავრად გაიწევეს ბორკილებიდან)

და მე კი ახლა ბორკილებით ვარ შებოჭილი.

ჯარისკაცი

შეხეთ, ვინ არის ნეტავი იგი ლურჯ მოსასხამში და მოოქროვილ სამოსელში?

ქანა (ცოცხლად)

ჩემი მეფეა!

ჯარისკაცი

ესენი შეუფრთხა, თუ დაიჭრა, დაბლა დაეცა, უცხენოდ იბრძვის, იგერიებს უამრავ მხედარს.

(ქანა ყოველ სიტყვებზე სასოწარკვეთილი თრთის)

ჩვენები მისკენ გაეშურნენ, გარს შემოერტყნენ.

ქანა

სუთუ ზეცასაც ავი სული დაეპატრონა!

იზაბელა (დამცინავად)

დრო არის უკვე, ფრანგთა მხსნელო, უშველე აბა!

ქანა

მისმინე, ღმერთო, ამ უდიდეს განსაცდელის ჟამს დაბლიდან შენთან, მარადიულ საბრძანებელში, მხურვალე რწმენით და იმედით ვაგზავნი ჩემს სულს.

შენ შევიძლია ძალზე სუსტი ობობას ქსელი გადააქციო მტკიცე, მაგარ ფოლადის ჯაჭვად, ასევე ძალგძის, ყოვლის შემძლევე, ეს ბორკილები ობობას ქსელის სუსტ ძაფებად გადააქციო.

ისურვე ოღონდ და ბორკილნი დაიმსხვრევიან, დაემხოებიან უმაღლეს მტკიცე კედლები ციხის.

შენ ხომ ბრმა სამსონს შეეწიე, ვინც შებოროკილი დიდხანს ითმენდა ამაყი მტრის მწარე დაცინვას, მაგრამ შენ გიხმო თავის შემწედ და მტკიცე ღონით მოგლიჯა სვეტი საშინელი საპურობილისა და ძირს დაეცა საზარელი შენობა იგი.

ჯარისკაცი

ვაშა!

იზაბელა

რა მოხდა?

ჯარისკაცი

ტყვედ ჩაიგდეს ფრანგების მეფე.

ქანა (წამოხტება)

ჰოი, ახლა კი, დიდო ღმერთო, მოწყალე მექმენ!

(იგი ორივე ხელით ღონიერად გასწევეს ბორკილებს და გაგლეჯავს. მაშინვე წაართმევს მის ახლო მდგომ ჯარისკაცს ხმალს და გარეთ გავარდნა. ყველანი უცქერიან მღუმარედ და გაოცებით)

მეთორმეტე გამოცვლა

იგივენი ჟანას გარდა

იზაბელა (ხანგრძლივი პაუზის შემდეგ)

ო, ეს რა მოხდა? სიზმარში ვარ? სად ვაპქრა იგი?
როგორ გაწყვიტა მან ფოლადის მძიმე ჯაჭვები?
მე ასეთ ამბავს სხვას არავის დაეუჯერებდი,
ჩემივე საკუთარ თვალებით რომ არ დამენახა.

ჯარისკაცი (კრწვიდან)

როგორ? ფრთები აქვს, გრივალევიით რომ მიჰქრის სწრაფად
იგი ყოველგან?

იზაბელა

დაბლა არის?

ჯარისკაცი

შუა ბრძოლაში

შეიქრა იგი, მისი სრბოლა უფრო სწრაფია
ჩემს მკვირცხლ მზერაზე. აწ აქ არის, იმავ წუთს იქაც.
ერთს და იმავ დროს იგი მოჩანს მრავალ ადგილას,
შუაზე აპობს რაზმეულებს, ყველა გაურბის.
ფრანგნი კვლავ აღდგნენ და მოეწყენენ სალაშქროდ ისევ,
ვაი, რას ვხედავ! ჩვენი ჯარი იარაღსა ჰყრის,
ჩვენი დროშებიც მტრით ძლეულნი დაეცნენ დაბლა.

იზაბელა

ნუთუ წაგვართვა გამარჯვება მან ასე მალე?

ჯარისკაცი

ის გაეშურა მეფისაკენ და მიიღწია,
მძლავრი მკლავებით გამოჰკლიჯა მეფე ბრძოლიდან.
ლორდი ფასტოლფი შეებრძოლა, მაგრამ ტყვედ იგდეს.

იზაბელა

ჩამოდი დაბლა. აღარა მსურს მეტის მოსმენა.

ჯარისკაცი

ო, გაიქცით, დედოფალო, თავს დაგვესხმიან,
მტრის ჯარი მოქრის ასაღებად ჩვენი ციხესა.

იზაბელა (იძრობს ხმალს)

საშ დამიცავით, თქვე ლაჩრებო!

მეცამეტე გამოცვლა

ლაჰირი ჯარისკაცებით შემოდის. მის შემოსვლისთანავე დედოფლის ჯარის-
კაცები იარაღს ყრიან

ლაჰირი (მოკრძალებით მიდის იზაბელასთან)

დაემორჩილეთ

ყოვლად ძლიერსა, დედოფალო, თქვენი რაინდნი
ცხარე ბრძოლაში დავამარცხეთ, ტყვედ ვიგდეთ ხელში.
აწ ყოველგვარი შებრძოლება უსარგებლოა.
მიბრძანეთ, საით გაგაცილოთ?

იზაბელა

სადაცა გნებავთ,

ყველგან, ოლონდ კი კარლოს მეფეს ნუ შემახვედრებთ.
(აძლევს ხმალს და მიჰყვება თავისი ჯარისკაცებით)

სცენა წარმოადგენს ბრძოლის ვილს

მეთოთხმეტე გამოცვლა

ჯარისკაცები გაშლილი დროშებით ავსებენ სცენის უკანა მხარეს. მათ წინ
სიფი და ბურგუნდის ჰერცოგი. მათ ორივეს მკლავებზე უსვენიათ სასიკვდილოდ
დაჭრილი ჟანა, ისინი ნელა მოდიან წინ. შემობრბის აგნესა სორელი.

აგნესა

განთავისუფლდი. ცოცხალი ხარ. შენ ისევ მყევხარ.

მეფე

გაეთავისუფლდი, მაგრამ, აი, ეს რად დაგვიჯდა.

(უჩვენებს ჟანაზე)

ჟანა, ოჰ, ღმერთო! იგი კვდება.

ბურგუნდი

ელევა ბოლო.

გაფრინდა ჩვენი ანგელოზი. შეხეთ, როგორ წევს
უმტკივნეულოდ, ისე მშვიდად, თითქოს ბავშვს სძინავს.
ციური შუქი მკრთალ სახეზე გადაჰფენია.
თუმც მისი მკერდი აღარ სუნთქავს, მაგრამ სიცოცხლის
მცირე ნიშანი კვლავ ეტყობა ოდნავ თბილ მაჯას.

მეფე

ის აღარ არის, არასოდეს არც გაიღვიძებს,
მისი თვალები ამ ქვეყანას ვეღარ იხილავს.
მაღლა მიფრინავს მისი სული, ნათლით მოსილი
და ჩვენს ტკივილს და ჩვენს სინანულს აღარ უცქერის.

სორელი

ის თვალებს ახელს. ცოცხალია!

ბურგუნდი (გაოცებული)

თუ გვიბრუნდება

ის სამარიდან? ნუთუ სიკვდილს ქალწულმა სძლია?
ის ზევით იწევს, დგება კიდევ!

ჟანა (ადგება. იყურება ირგვლივ)

სადა ვარ ნეტა?

ბურგუნდი

შენივე ხალხთან, ჩვენო ჟანა, შენიანებთან.

მეფე

შენს მეგობრებთან, შენი მეფის მკლავებზე მყოფი!

ჟანა (უჭურებს დიდხანს მღუმარედ)

არა, არა ვარ ჯადოქარი, იცოდეთ ყველამ!

მეფე

შენ წმინდანი ხარ, წმინდანი ხარ, ვით ანგელოზი,
მაგრამ აქამდე ჩვენ თვალებზე ბინდი გვებურა.

ჟანა

(იყურება ირგვლივ მზიარული ღიმილით)

და მე ნამდვილად ჩემს ხალხში ვარ, ჩემიანებთან,
არ ვარ დევნილი და ხალხისგან უარყოფილი?
აღარ მწყევლიან, მეგობრულად შემომცქერიან?
— დიახ, ახლა კი მახსენდება მე ყველაფერი.
ეს ჩემი მეფე, ეს კი ფრანგთა დროშები არის!
მაგრამ ჩემს დროშას ვეღარ ვხედავ—სად არის იგი?
მე უბრალოდ ვერ წარვსდგები ღმერთის წინაშე.
ღვთისგან მაქვს იგი ნაბოძები და მონღოზილი,

მისი ტახტის წინ მივიტანო უნდა ის დროშა.
უნდა ვუჩვენო, რომ ერთგულად ვატარე იგი.

მეფე (ანიშნებს თვალთ)

სიბრძნით დროშა!

(დროშა მოაქვთ. იგი მთლად გაიმართება დროშით ხელში. ზეცა ვარდისფრად
ბრწყინავს)

ჟანა

ხედავთ ჰაერში ცისარტყელა რომ აელვარდა —
ეს ჩემთვის აღებს ზეცა თავის ოქროსფერ ქიშკარს,
ანგელოზთ შორის იმ ქიშკართან დგას ღვთისმშობელი.
მისი უკვდავი ვაჟით მკერდზე მიხუტებული,
და ხელებს მიშვერს შესახვედრად ნაზი ღიმილით.
რა მემართება? ღრუბლებისკენ მივცურავ თითქოს,
მძიმე ჯავშანიც სამოსია თითქოს ციური.
ო, იქით! იქით!.. უკან რჩება ცოდვილი მიწა,
სოკლეა ტანჯვა, სიხარული — მარადიული.

(ხელიდან გაუვარდება დროშა დაეშვება ძირს უსულოდ. ყველანი დგანან მღუმარედ, მწუხარებით აღსავსენი. მეფე აძლევს ნიშანს და ყველა დროშა იხრება
მის ცხედარზე ისე, რომ იგი მთლიანად დროშებით იფარება)

